

**İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PERSPEKTİFİ
ÇİZİMLERİNDE KULLANMALARINA GÖRSEL SANAT
EĞİTİMİNİN ETKİSİ**

Gönül Yavuz

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

AĞUSTOS, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (.....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Gönül
Soyadı : Yavuz
Bölümü : Resim – İş Eğitimi
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: : İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Perspektifi Çizimlerinde Kullanmalarına Görsel Sanat Eğitiminin Etkisi
İngilizce Adı: : The Effect Of Visual Art Education Of Primary School 7th Grade Students On Their Using Perspective In Their Drawings

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Gönül Yavuz

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Gönül YAVUZ tarafından hazırlanan “İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PERSPEKTİFİ ÇİZİMLERİNDE KULLANMALARINA GÖRSEL SANAT EĞİTİMİNİN ETKİSİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman:

..... Anabilim Dalı, Üniversitesi

Başkan:

..... Anabilim Dalı, Üniversitesi

Üye:

..... Anabilim Dalı, Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: / /2019

Bu tezin Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Çocuklar eğitim sürecinde çevrelerini tanımaya ve eğitim süreci içinde zihinlerinde bir takım tasarılar oluştururlar. Çocukların zihinlerinde meydana gelen bu tasarıları kâğıda aktarırken bir takım zorluklar yaşarlar. Tam da bu noktada “perspektif” konusu gündeme gelmektedir.

Bu araştırma Görsel Sanatlar Dersinde perspektif konusuyla ilgili yapılan sunu ve etkinliklerin öğrencilerin çizimlerinde perspektifi kullanabilmelerine etkisinin saptanması amacı ile yapılmıştır. Araştırmada 7. Sınıf öğrencilerinin sokak konulu perspektif çizimleri incelenmiş ve doğrultuda bir takım öneriler geliştirilmiştir. Elde edilen bulgularla öğrencilere verilen perspektif çizim uygulamalarının görsel sanatlar öğretim programındaki farklı kazanımlarda da kullanılabileceği, Görsel Sanatlar Ders Müfredatının uygulanmasında karşılaşılan güçlükleri azaltabileceği düşünülmüştür. Buna benzer çalışmalarla görsel sanatlar eğitiminin zenginleşmesi ve yeni öğretim uygulamalarına örnek olması beklenmektedir.

Hem akademik birikimiyle hem de çok sevecen kişiliğiyle sevgili hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Alev Çakmakoğlu KURU’ya yardımlarından ötürü teşekkür ederim.

Araştırmada görüşlerine başvurduğum değerli hocalarım Yard. Doç. Dr. Yusuf Baytekin Balcı, Doç. Dr. Osman ÇAYDERE, Prof. Dr. Meliha YILMAZ, Yard. Doç. Dr. Güzin AYRANCIOĞLU, Araş. Gör. Dr. Ali Ertuğrul KÜPELİ ve benden desteklerini esirgemeyen aileme, sevgili eşime teşekkürü bir borç bilirim.

**İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PERSPEKTİFİ
ÇİZİMLERİNDE KULLANMALARINA GÖRSEL SANAT
EĞİTİMİNİN ETKİSİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Gönül Yavuz

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Temmuz, 2019**

ÖZ

Araştırmamda Ortaokul 7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde öğrencilere verilen temel perspektif eğitiminin(sunum, gösterip yaptırma, örnek etkinlik kağıtları incelemeleri) öğrencilerin çizimlerine etkisi incelenmiştir. Kulu Cumhuriyet Ortaokulunda öğrencilerin resim çalışmaları incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında rastgele seçilmiş 40 kişiden oluşan bir grup 7. sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırmada: Sanat Eğitimi, Sanat Eğitimin Amacı, Sanat Eğitimi Yöntemleri, Görsel Sanatlar Eğitimi, Görsel Sanatlar Dersi, Perspektif Tarihçesi, Perspektif, Perspektif Çeşitleri ile bu konuların birbiri ile olan bağlantıları bölümler halinde incelenmiştir. İlköğretim müfredatında verilen kazanımlar ve 7. Sınıf öğrencilerinin özellikleri dikkate alınarak değerlendirme ölçütleri hazırlanmıştır. Değerlendirme ölçütü hazırlanırken üç uzmandan yardım alınmıştır. Çalışmaların değerlendirmesi uzmanlar tarafından yapılmıştır. Yapılan bu çalışma deneysel desen türlerinden, Tek Grup Ön Test-Son Test (Öne Grup Pres Test- Post Test Desing) modelinde tasarlanmıştır. Bu modelde eldeki tek grup üzerinde ne derece bir farklılık oluşturduğu incelenir. Araştırmada önce klasik anlatım yöntemi ile öğrencilere “Şehirde bir sokağı çiziyorum.” konulu ön uygulama yaptırılmıştır. Daha sonra öğrencilere perspektif eğitimi(sunum, örnek etkinlik kağıtları incelemeleri) verilmiş ve sonra “Şehirde bir sokağı çiziyorum.” konulu resmi tekrardan çizmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin ön çalışma ve son çalışmaları uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirilen uygulamalar bir istatistik programı olan SPSS(Statistical Package for the Social Sciences) kullanılarak analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgularla öğrencilerin perspektifi çizimlerinde

kullanabilme faaliyetlerinde başarı gözlenmiştir. Bu araştırmada Görsel Sanatlar Dersinde perspektif temel eğitiminin(sunum, gösterip yaptırma, örnek etkinlik kağıtları incelemeleri), öğrencilerin perspektifi çizimlerinde daha iyi kullanabilmelerini sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Sanat Eğitimi, Görsel Sanat eğitimi, Perspektif
Sayfa Adedi : 141
Danışman : Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU

**THE EFFECT OF VISUAL ART EDUCATION OF PRIMARY
SCHOOL 7TH GRADE STUDENTS ON THEIR USING
PERSPECTIVE IN THEIR
DRAWINGS**

(M. Sc. Thesis)

Gönül YAVUZ

**GAZI UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES**

July, 2019

ABSTRACT

In the present study of mine, the effect of the basic perspective education (presentation, showing-doing, examining sample activity papers) provided for 7th Grade students in Visual Arts Courses on the drawings of students was examined. The painting of the students of Kulu Cumhuriyet Secondary School were examined in this respect. The study was conducted with forty 7th Graders who were selected randomly in 2018-2019 Academic Year. The Art Education, Purpose of Art Education, Methods of Art Education, Visual Arts Education, Visual Arts Course, History of Perspective, Perspective, Perspective Types, and the associations of these subjects with each other were examined in chapters in the present study. The evaluation criteria were prepared by considering the acquisitions mentioned in the primary school curriculum and the characteristics of 7th Grade students. Assistance was received from three experts in preparing the evaluation criteria. The evaluation of the students' works was carried out by experts. This study was designed in the Single Group Pre-test - Post-test Model, which is one of the experimental design types. In this model, the extent of the differences in one single group is examined. In the present study, first of all, the "I draw a street in the city" activity was carried out together with the students with the classical narration method. Then the students were given perspective education (presentation, examining sample activity papers), and then the students were asked to draw the same topic "I draw a street in the city" again. As a result of the present study, the preliminary and final works of the students were evaluated by the

experts. These works were then analyzed by using the SPSS (Statistical Package for Social Sciences) statistical program. Based on the findings that were obtained in the context of the present study, it was observed that students were able to use perspective in their drawings. In the present study, it was concluded that the basic perspective education in Visual Arts Courses (presentation, showing-doing, examining sample activity papers) enables students to use perspective better in their drawings.

Keywords : Art Education, Visual Art Education, Perspective
Page Number : 125
Superviso : Prof. Alev AKMAKOĞLU KURU

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xviii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.1.1. Alt Problemler	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6. Tanımlar	6

BÖLÜM II.....	8
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
BÖLÜM III	10
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
3.1. Sanat Eğitimi	10
3.1.1. Sanat Eğitimi Yöntemleri	15
3.1.1.1. Drama	16
3.1.1.2. Gösteri (Demonstrasyon)	17
3.1.1.3. Bellek Eğitimi Yöntemi	18
3.1.1.4. Kopya Yöntemi.....	18
3.1.1.5. Kolaydan Zora Yöntemi	19
3.1.1.6. Sanat Yoluyla Eğitim.....	20
3.1.1.7. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi	21
3.1.1.8. Müzikli Yöntem.....	21
3.1.1.9. Psikolojik Yöntem.....	22
3.1.1.10. Çocuk Sanatı Yöntemi.....	22
3.2. Görsel Sanatlar Eğitimi.....	23
3.2.1. İlköğretim 7. Sınıflarda Görsel Sanat Eğitimi.....	23
3.2.2. Görsel Sanatlar Dersi.....	25
3.3. Perspektif.....	28
3.3.1. Perspektif Çeşitleri.....	36
3.3.1.1. Atmosferik (Hava) Perspektif	36
3.3.1.2. Tek Kaçışlı Perspektif.....	38
3.3.1.3. İki Kaçışlı Perspektif	39
3.3.1.4. Üç Kaçışlı Perspektif (Eğik Perspektif)	40

3.3.1.5. Yansımalar.....	41
BÖLÜM IV	43
YÖNTEM.....	43
4.1. Araştırmanın Modeli	43
4.2. Evren ve Örneklem	44
4.3. Verilerin Toplanması.....	45
4.3.1. Veri Toplanma Aracı	45
4.3.2. Veri Toplanma Aracının Geliştirilmesi.....	45
4.4. Verilerin Analizi.....	46
BÖLÜM IV	48
BULGULAR VE YORUM	48
5.1. Ön Test – Son Test Verilerin Dağılımı.....	48
5.1.1. Alt Problemlere Ait Bulgular ve Yorumlar	48
5.1.2. Alt Problemlere Ait Bulgular ve Yorumlar	51
5.1.3. Alt Problemlere Ait Bulgular ve Yorumlar	55
5.1.4. Alt Problemlere Ait Bulgular ve Yorumlar	58
5.1.5. Öğrencinin Ön Uygulama ile Son Uygulamalarının Görüntüleri	61
BÖLÜM V	75
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
6.1. Öneriler	79
KAYNAKLAR.....	80
EKLER	83
EK 1: Uygulama sonrası değerlendirme ölçeği- ön uygulama görsel sanatlar dersinde temel perspektif eğitiminin öğrenci çalışmalarına etkisini değerlendirme kriterleri.....	84

EK 2: Uygulama sonrası değerlendirme ölçeği- son uygulama görsel sanatlar dersinde temel perspektif eğitiminin öğrenci çalışmalarına etkisini değerlendirme kriterleri.....	85
EK 3: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerin çizimlerinde perspektifi kullanabilme başarısını inceleme kriterleri	86
EK 4: Spss analiz sonuçları.....	87
EK 5: Cumhuriyet Ortaokulu 7.Sınıf öğrencilerinin fotoğrafları.....	88
EK 6: Görsel Sanatlar dersi öğretim programı	92

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Tek Grup Ön Test –Son Test Desen</i>	44
Tablo 2. <i>Ufuk Çizgisini Belirleyebilme Değişkeni İçin Temel Perspektif Eğitiminin Etkisinin Testi</i>	51
Tablo 3. <i>İki Boyutlu Yüzey Üzerinde Üç Boyutlu Mekan Oluşturabilme Değişkeni İçin Temel Perspektif Eğitiminin Etkisinin Testi</i>	55
Tablo 4. <i>İki Boyutlu Yüzey Üzerinde Derinlik Etkisi Oluşturabilme Değişkeni İçin Temel Perspektif Eğitiminin Etkisinin Testi</i>	58
Tablo 5. <i>Nesnelerin Uzaklığa Bağlı Büyüklük ve Küçüklük Sıralamasını Oluşturabilme Değişkeni İçin Temel Perspektif Eğitiminin Etkisinin Testi</i>	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Lascaux Mağarası'nda yaralı, barsakları dışarı sarkan bizon ve yaralı insan çizimi (tarihteki ilk insan figürü çizimi kabul ediliyor MÖ 22.000)	29
<i>Şekil 2.</i> Ufuk çizgisi	34
<i>Şekil 3.</i> Bakış noktası	35
<i>Şekil 4.</i> Hava perspektifi	37
<i>Şekil 5.</i> Tek kaçışlı perspektif	38
<i>Şekil 6.</i> İki kaçışlı perspektif.....	39
<i>Şekil 7.</i> Üç kaçışlı perspektif.....	40
<i>Şekil 8.</i> Perspektifte yansımalar	42
<i>Şekil 9.</i> Ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için sokak konulu çiziminin Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitimi öncesi ve sonrası puanları	49
<i>Şekil 10.</i> İki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeni için sokak konulu çiziminin Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitimi öncesi ve sonrası puanları	52
<i>Şekil 11.</i> İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için sokak konulu çiziminin Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitimi öncesi ve sonrası puanları	56
<i>Şekil 12.</i> Nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için sokak konulu çiziminin Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitimi öncesi ve sonrası puanları.....	58
<i>Şekil 13.</i> Birinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	61

<i>Şekil 14.</i> İkinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	62
<i>Şekil 15.</i> Üçüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	62
<i>Şekil 16.</i> Dördüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	62
<i>Şekil 17.</i> Beşinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	63
<i>Şekil 18.</i> Altıncı Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	63
<i>Şekil 19.</i> Yedinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	63
<i>Şekil 20.</i> Sekizinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	64
<i>Şekil 21.</i> Dokuzuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	64
<i>Şekil 22.</i> Onuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	64
<i>Şekil 23.</i> Onbirinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	65
<i>Şekil 24.</i> Onikinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	65
<i>Şekil 25.</i> On üçüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	65
<i>Şekil 26.</i> On Dördüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	66
<i>Şekil 27.</i> On Beşinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	66

<i>Şekil 28.</i> On Altıncı Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	66
<i>Şekil 29.</i> On Yedinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	67
<i>Şekil 30.</i> On Sekizinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	67
<i>Şekil 31.</i> On Dokuzuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	67
<i>Şekil 32.</i> Yirminci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	68
<i>Şekil 33.</i> Yirmi Birinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	68
<i>Şekil 34.</i> Yirmi İkinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	68
<i>Şekil 35.</i> Yirmi Üçüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	69
<i>Şekil 36.</i> Yirmi Dördüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	69
<i>Şekil 37.</i> Yirmi Beşinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	69
<i>Şekil 38.</i> Yirmi Altıncı Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	70
<i>Şekil 39.</i> Yirmi Yedinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	70
<i>Şekil 40.</i> Yirmi Sekizinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	70
<i>Şekil 41.</i> Yirmi Dokuz Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	71

<i>Şekil 42.</i> Otuzuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	71
<i>Şekil 43.</i> Otuzbirinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	71
<i>Şekil 44.</i> Otuzikinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	72
<i>Şekil 45.</i> Otuz Üçüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	72
<i>Şekil 46.</i> Otuz Dördüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	72
<i>Şekil 47.</i> Otuz Beşinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	73
<i>Şekil 48.</i> Otuz Altıncı Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	73
<i>Şekil 49.</i> Otuz Yedinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	73
<i>Şekil 50.</i> Otuz Sekizinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	74
<i>Şekil 51.</i> Otuz Dokuzuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri	74

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ÇASEY	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi
GKN	Gölge Kaçma Noktası
KN	Kaçış Noktası
MEGEP	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
UÇ	Ufuk Çizgisi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim en kapsamlı ifadeyle zamanla insanların davranışlarında bir genişlik meydana getirmektir (Demirel, 2012, s.6). Görsel Sanatlar Eğitimi, sanat ile eğitimin bir araya gelinen alan olduğu savunulur. Formel eğitimde ortaya çıkarılan sanatsal eserlerle tecrübe ve bilgi birleşerek bir disiplin alanı oluşturur. Böylece sanat, gerek tarihi gerek eserleri gerekse eleştirisiyle birlikte eğitimi verilen bir ders şeklindedir (Aykut, 2006). Resim, heykel, mimari, fotoğraf sanatı, grafik, moda tasarımı, bilgisayar sanatı, sinematoğrafi gibi sanat dalları görsel sanatlar kapsamındadır. Okulöncesinden başlayarak yükseköğretime kadar bu sanat dallarıyla ilgili verilen her türlü eğitim-öğretim ve çalışmalara “Görsel Sanatlar Eğitimi” veya “Sanat Eğitimi” denir(Kırıçoğlu, 2005, s.2). Sanat eğitimi, eğitim sürecinde bireylerin yaratıcılıklarının gelişmesine ve öğrenmenin kalıcılığına katkısının olduğu düşünülür. Bundan dolayı eğitim hayatında sanatsal etkinliklere yeterince yer verilmesi gerektiği savunulur. San’a (1985, s.17) göre, Sanatsal alan okul öncesinden itibaren çocukları yaratıcılığını geliştirmeye en uygun alandır ve böylece sanat eğitimi genel eğitim ve öğrenim içerisinde sıklıkla ve kapsamlı bir şekilde yer alması gerekir. Sanat eğitimi kişinin benlik gelişimini, gözlem becerisini, odaklanma yeteneği ve davranışlarını iyi yönde etkilemektedir. Daha başka sanat eğitimi hayatı daha iyi algılayıp yorumlama, yaratıcılığı arttırıp, düşünme yolları ve iletişim becerilerini geliştirmede etkilidir. Dolayısıyla bireylere yaratıcılığı kazandırabilmek için sanat eğitiminin okul öncesi dönemden başlanarak hayatın her evresinde verilmesinin faydalı olacağı savunulur (Aral, 1999). Sanat Eğitimi Aydemir’ e (2016, s.9) göre insana kendisini hür bir şekilde anlatabilme olanağı sağlar. Ayrıca sanat eğitimi üretken, yaratıcı, atılgan, öz güveni yüksek, estetik algısı gelişmiş bireyler yetiştirerek çağdaş toplumlar oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu durum bütün ülkeler için bir kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Sanat eğitimi

bireyin duygu, düşünce ve fikirlerini engel çıkaran davranışlara karşı çıkmasını sağlar. Diğer bir anlamda sanat bireyin kendini özgürleştirmesidir. Hep başkaları tarafından yönlendirilmeyi bekleyen insanların yaratıcıkları gelişemez. Bu tarz bir eğitimle özgüvenleri düşük, sorunlara çözüm bulamayan, ezberci, kendisini anlatamayan bireyler yetiştirilir. Dolayısıyla hızla gelişen teknoloji ve değişen dünyanın karşısında bu hiçbir şey üretemeyen bu insanlar ülkelerinin geleceğini tehlikeye atmış ve toplumlarını yok olmaya mahkum etmiş olurlar (Mercin ve Alakuş, 2007).

Sanat insanların hayatına girmek, onları bilgilendirmeyi, değiştirip şekillendirmeyi amaçlar(Kagan, 2008, s. 431). Sadece sanatçıların yaratıcı olduğu düşünülemez. Yaratıcılık doğuştan gelen bir yetenektir. Yaratıcılığın gelişmesi için uygun ortam ve şartların sağlanması gerekir. Aşırı yapılandırılmış, disiplinli ortamlar yaratıcılığı kısıtlar. Öğretmen öz güvenli, bilgili, doğal, samimi ve coşkulu özellikleriyle yaratıcılığı ortaya çıkaran rehber olmalıdır. Çocuklarda yaratıcılığı ve üretkenliği sağlayan en önemli koşul onların özgür bırakılmaları ve kendilerine sunulan araçları korkusuzca baskı altında kalmadan kullanabilmeleridir. Bütün bunlar sanat eğitimiyle sağlanabilir (Aral, 1999).

Ortaokul dönemi öğrencilerinin resme ilişkin gelişmelerini şöyle açıklamıştır(Özsoy ve Şahan, 2009):

Bu dönemde çocuklar algı bakımından tekemmül etmeye başlarlar. Bununla beraber objeler arasında anlamlı ilişkiler de kurmaya başlarlar. Dolayısıyla çocuk yaratıcı çalışmalarının sonucunu doğayla karşılaştırarak kendindeki yetersizliğin farkına varır. Bu da onu sanatsal etkinliklerden uzaklaştırıp onlardan soğumasına, hatta sanatsal etkinlikleri tamamen terk etmesine neden olur. Bilirkişiler böyle durumlarda nedenlerini de açıklayarak çocuklara üç boyutlu çalışmalar yaptırmanın yararlı olacağını savunurlar. Çocuklar üç boyutlu şekillerle çalışmalar yaparken becerebileceklerinin farkına varıyor. Bu yöntemle hem eğlenip hem de çalışmalarında kendi seçtiği yöntemi kullanır. Üç boyutlu çalışmalarla çocuk çalışma yapmaktan zevk almakla beraber kendine olan özgüveni de geliştirmiş olur. Bu durum göz önüne alındığında konunun önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Ergenliğin ilk zamanları olan bu dönem hem fiziksel hem de psikolojik yönden önemlidir. Duygu ve düşünceler birbiri ardına gelişme gösterir. Bu dönemde görsel, duygusal ve bilişsel gelişme görülürken, dünya da bu dönemdeki çocuklara olduğundan daha karmaşık gözükür. Daha çok gerçekçi resimler yaparlar. Etraflarında görüp, duyup, fark ettikleri nesnelerin ölçüleriyle birlikte çizimlerine yansıtırlar. Çok zengin bir hayal gücü ve yaratma

becerisinin olduğu bu dönemde, çok eleştirdiklerinden bu yaratıcılıklarını kaybederler (Ayaydın, Üstün Vural, Tuna ve Gökay Yılmaz, 2011, s. 143). Ayaydın vd. (2011)’a göre bu dönemdeki çocuklar çizim ve boyama tekniklerini daha dikkatle yaparlar. Renkleri tanırlar ve rengi iyi bir şekilde kullanırlar. Yetişkinlerin çalışmalarına özenir onlar gibi olmak isterler. Konsantre oldukları konularda başarı elde ederler. Büyük sanatçılara merak ve ilgi duyarlar. Kendi çalışmalarını eleştirmekle beraber eleştirilmeyi de sevmezler. Hassas bir dönemde olduklarından bütün olumsuzluklardan kolayca etkilenirler. Buyurgan ve Buyurgan (2012)’a göre bu evrede perspektif sorunu tam olarak çözölememiş, renk ilişkileri, mekânın düzenlenmesi, ışık-gölge, hareketi tam olarak verebilme başarılamamıştır. Bunların öğretilmesinde sanat öğretmeni etkin rol oynamalıdır.

1.1. Problem Durumu

İnsan hayatı üzerine, sanatın, kabul görür bir etkisi vardır. Fakat sanatın eğitimle bir olup sistemli bir şekilde ilerlemesi bu etkiyi artırmıştır (Aydemir, 2016, s.7). İnsanların İç dünyalarını en iyi sanat yoluyla yansıtır. Dolayısıyla sanat bize insanlar hakkında bilgi verir. Yine sanat insanlarda değişikliğe de yol açabilir. Bundan dolayı eğitim sürecinde sanattan faydalanılır. Böylece ‘‘Sanat Eğitimi’’nin eğitim içerisinde önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

Sanat eğitimi çocuğun kendini hür bir şekilde dışa vurduğu ortamdır. Çocuğun karakterinin geliştirir ve ona özgüven yetisini kazandırır. Çocuk işlik derslerinde araç gereç kullanmayı öğrenmekle beraber, sorumluluk almayı ve paylaşmayı da öğrenir. Topluma faydalı, yaratıcı, hür, sevecen, barışçıl, yeniliklere ayak uyduran bir nesil yetişmesi için sanat eğitimi en uygun ortamı sağlar (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, s.11).

Ergenlik öncesi de denilen ortaokul dönemindeki çocuklar zor beğenen, eleştiren ayrıntılara takılan, çevrelerindeki her şeyi dikkatlice inceleyen, onları dikkatlice inceleyip birebir ölçüsüyle yapmaya çalışan özellikler gösterirler. Bu mükemmeliyetçi özelliklerinden dolayı yaptıkları resimleri etraflarında gördükleri gerçek objelerle kıyaslayıp hayal kırıklıkları yaşarlar. Bu çocukların sanattan kopmayıp kendilerine güvenmeleri için öğretmenleri onlara üç boyut bilgisi verilebilir. Perspektif, kağıt düzlemine bir nesnenin izdüşümünün aktarılmasıdır (Onat, 2015, s.1). Turani (1995)’ye göre perspektif; görüntüye iki boyutlu yüzey üzerinde üçboyutlu(derinli) etkisi yaratmak için kullanılan bir yöntemdir. Bir perspektif çizimi yaparken, resmi yapılacak şeyin

baktığımız noktaya göre konumu, perspektifte önemli olan konuların başında yer alır. Bu noktaya bakış noktası adı verilir. Bakış noktası dışında, ufuk çizgisi ve ufuk düzlemi, kaçış noktaları direct birbirleriyle alakalı perspektif çizim elemanlarını meydana getirir. (Canbulat, 2014, s.15).

Öğrencilerin yaratıcılığını ortaya çıkarmak, becerilerini geliştirmek, eğitile, öğrencilerin hayal ettikleri çizimleri gerçekleştirebileceklerini fark etmeleri sağlanmalıdır. Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitiminin öğrenci çalışmalarına iyi yönde katkı yapması beklenmektedir.

Bu araştırmadaki temel amaç, Görsel Sanatlar Dersinde öğrencilerin resim yaparken hayal ettiklerini kâğıda nasıl aktaracağını bilememe sorununa perspektif temel bilgisinin etkisini belirlemek ve ürün ortaya çıkarmada uygulanabilirliğini nicel yöntemlerle sorgulamaktır. Genel olarak bu tezde 7. Sınıf öğrencileri ile serbest imgesel uygulama çalışmaları yapılacak. Öğrencilerin çalışmaları uzmanlar tarafından belirlenen kazanımları karşılama durumlarına göre puanlandırılacaktır. Burada elde edilen bulgular yorumlanıp, sonuçlar elde edilecektir.

Araştırmanın problemi: İlköğretim 7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde verilen perspektif temel eğitiminin öğrenci çalışmalarına etkisinin olup olmadığını saptamaktır.

1.1.1. Alt Problemler

İlköğretim 7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde verilen bilgilerle öğrencilerin resimlerinde;

1. Ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için ön çalışma ile son çalışma arasında anlamlı fark var mıdır?
2. İki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeni için ön çalışma ile son çalışma arasında anlamlı farklılık var mıdır?
3. İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için ön çalışma ile son çalışma arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. Nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için ön çalışma ile son çalışma arasında anlamlı farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bir anlatım yolu olarak sanat, bireyin duygu, düşünce, istek ve hayallerini somutlaştırarak kendini ifade etmesini sağlar. Modern sanat eğitimi günümüzde öğrenciyi geliştirip, yeteneklerini fark ettirmeyi sağlayıp, duygusal olarak geliştirip sosyalleşmelerini amaçlamaktadır. Yaratıcının gelişmiş birey iyi bir estetik beğeniye de sahip olur ve bu bireyler farkındalıkları gelişmiş bireyler olarak toplumlarına da katkı sağlamaktadırlar.

Bu araştırmanın temel amacı Görsel Sanatlar Dersinde öğrencilere perspektif bilgisinin önemini vurgulamak ve onlara üç boyut bilgisi kazandırmak amaçlanmıştır. Bununla birlikte öğrenciler anlatılan temel bilgilerden faydalanarak kendi resim ya da tasarımlarını ortaya koyabilmeleri, sanatsal etkinliklerde kullanılan perspektif yöntemiyle cisimleri resim düzlemine doğru yerleştirmeleri ve kompozisyon ilişkisi kurabilmeleri amaçlanmaktadır.

Araştırmada resim çalışmasının yapımından önce perspektif üzerine eğitim almış ve almamış aynı düzeyde 40 öğrencinin çalışmalarını Görsel Sanat Eğitiminin, anlamlı düzeyde etkileyip etkilemediği, etkilemekte ise bu etkilerin hangi boyutlarda olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Görsel Sanatlar Dersi, öğrencinin yaratıcılığını, duygusal, bilişsel gelişimi ile kişisel gelişimini geliştirip öz güveni iyi duyarlı bireyler yetişmesi bakımından önemlidir. Bütün bunlar ilköğretim müfredat programındaki etkinliklerin öğretmen yol göstericiliğiyle gerçekleşir.

Öğretmen öğrencilere perspektifi ve perspektif kurallarını tanıttıktan sonra etkinlikler yoluyla bu bilgilerin kalıcılığını sağlaması yönünden önemlidir. Bu araştırmada öğretmen rehberliğinde üç boyutlu tasarımlar iki boyuta aktarılacaktır. Basit formlardan çok yönlü formlara ilerledikçe öğrencilerin görsel algısı artırılacaktır. Tüm bunlar göz önünde bulundurularak, bu çalışmada perspektif eğitimi olmadan önce ve eğitim aldıktan sonra 7. Sınıf öğrencilerinin yaptıkları resimler incelenerek, bu eğitimin çocukların resimlerine olumlu şekilde yansıdığı umulmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada kullanılan kaynaklar, araştırma kapsamında yer alan konuları açıklayacak niteliktedir.

Çalışmada kullanılan görsel materyallerin yeterli olduğu varsayılmaktadır.

Resimleri değerlendiren uzmanlar objektiftir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin uygulamaları isteyerek yaptıkları varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma sanat eserlerinin çözümlenmesinde perspektif eğitiminin önemi, yeri ve günümüz teknolojisinden yararlanarak değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

Bu çalışma 2018-2019 eğitim öğretim yılında ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

2018-2019 eğitim öğretim yılında KONYA ilinde, KULU İlçesinde bulunan Cumhuriyet ortaokulu 7. Sınıfta eğitim gören 40 öğrenci ile sınırlıdır.

Çalışmaların süresi 4 hafta ile sınırlıdır.

Görsel Sanatlar Dersi bir saat ile sınırlıdır.

Çalışmanın yapıldığı okulda bir atölye ortamının olmayışı ve sınıf mevcunun kalabalık oluşu sınıf yönetimini zorlaştırmıştır. Bu durum öğretmenin, öğrencilere konuyu aktarmasında güçlükler yaşanmasına neden olmuştur.

Cumhuriyet Ortaokulunun 7.sınıfında öğrenim gören öğrencilerin daha önce Görsel Sanatlar Dersini branş hocalarından almamış olmaları da araştırmanın sınırlılıklarındandır.

1.6. Tanımlar

Perspektif: Var olan üç boyutlu nesneleri iki boyutlu resim düzlemi üzerine tasvirleyerek üçüncü boyutu oluşturmak için yapılan çizim biçimidir (Eroğlu, 2003, s. 277).

Yer Düzlemi: Gözleyen kişinin görüntü ortamında nesneyi gözlemlediği yerdir (Cıvardı, 2016, s. 16).

Yer Çizgisi: Yer düzlemi boyunca görüntü düzlemiyle buluşan çizgidir (Cıvardı, 2016, s. 16).

Ufuk Çizgisi: çizilecek objeye bakan kişinin gözlerinden geçen ufki düzeyi yani bakış yüksekliğini saptamak için kullanılan çizgiye ‘Ufuk Çizgisi’ denir (Onat, 2015, s. 8).

Bakış Noktası: Bir nesnenin perspektifini çizmek için kişinin durduğu yere denir ve buraya bir nokta ile yeri belirlenir (Onat, 2015, s.4).

Kaçış Noktası: Bir perspektif resminde yatay şekildeki çizgilerin bizden uzaklaşıp ufuk çizgisi üzerinde bir noktada toplanmasına ‘Kaçış Noktası’ denir (Canbulat, 2014, s. 30).

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Aydın (2009)' ın hazırladığı ‘‘Eğitim Fakültelerinde Günümüz Teknolojisi İle Perspektif ve Üç Boyutlu Modellemenin Sanat Eğitiminde Kullanımı’’ konulu tezinde öğrencilerin perspektif eğitimini aldıktan sonra günümüz teknolojisinden yararlanarak teknik çizimlerden başlayıp üç boyutlu çalışmalara sırayla aşamalı bir şekilde geçmesi amaçlamıştır. Böylece öğrencide hayali resim ve tasarımların gerçekleşmesi için gerekli zemin hazırlanması planlanmıştır.

Kocalan (2010), Soyut Resimde Derinlik Etkileri, adlı yüksek lisans tezinde, kişinin görsel algılama sürecinde psikolojik ve fizyolojik etkilerinden başka görsel anlatım faktörlerinin soyut resimde derinlik etkisinin oluşmasındaki rolleri inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırmasında kısaca elde edilen bulgularneticesinde, göz yanılmalarının ya da başka bir ifadeyle görsel algılamadaki yanılsamaların, gerçeklikle bağı kurulamasa da ya da kurulması istenmemiş olsa dahi, soyut resimlerde derinlik etkisinin oluşabildiği tespit edilmiştir. Çoğunlukla soyut resmin prensiplerinden ötürü üzerinde derinlik kavramının tartışmasının dahi yapılamayacağı sanatçıları tarafından öngörülmüş resimlerde bile derinlik etkisine neden olan temel öğeler sayesinde algılamada derinlik yanılsamalarının olduğu görülmüştür.

Diğler (2011) hazırladığı ‘‘İlköğretim 7. sınıflar görsel sanatlar dersinde perspektifin işbirliğine dayalı ve geleneksel öğretim yöntemiyle işlenmesinin öğrenci tutum ve başarılarına etkisi’’ üzerine yaptığı doktora tezinde, İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemi ile geleneksel öğrenme yöntemlerini guruplarda uygulayarak bu öğrenme yöntemleri arasındaki farklara bakarak işbirlikçi öğrenme yönteminin geleneksel yöntemle göre öğrenciyi aktif kılıp öğrencinin başarısını arttırdığı sonucuna varmıştır.

Erdal(2015)'ın “Çocuk Resminin Şematik Dönem Evresinde Kullanılan Perspektif Uygulamaları ile Minyatür Sanatının Karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tezinde şematik dönem çocuk resimlerinde minyatür sanatıyla benzer özellikler taşıdığı karşılaştırılmış ve yapılan araştırmada çocuk resimlerinin minyatür sanatında olduğu gibi perspektif kurallarından uzak daha çok minyatür sanatını andıran resimler olduğu anlaşılmıştır.

Akdeniz(2018)'in “ 7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Perspektif Konusunun Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde Çok Alanlı Görsel Sanatlar Yöntemine (ÇASEY)'e göre perspektif konusu öğretildiği zaman çocukların dört disiplin ile ilişki kurmayı öğrenecekleri düşünülmüştür. Bu yöntemle öğrenciler sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik ve uygulamayı kavratılmak istenmiştir. Böylece öğrenciler özgüven, merak, sanatsal gelişme, empati kurma ve saygı duyma gibi özellikler kazanmış olacaklardı. Araştırma sonucunda derslerde uygulanan çok alanlı görsel sanat eğitimi yönteminin öğrenci motivasyonunu sağlayarak dersin amacına uygun olarak öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlarında gelişme görülmüş ve öğrenme sürecini hızlandırması bakımından önem kazanmıştır.

BÖLÜM III

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Sanat Eğitimi

Yirminci yüzyıldan başlayarak günümüze kadar geçen süre içerisinde Sanat Eğitimi, genel manada, hem okul içinde hem dışında, sanat alanlarının ve biçimlerin hepsini kapsayan yaratıcı sanatsal eğitim olarak tanımlanmaktadır. Dar manada ise okul sınıflarında ve alakalı bölümlerde bu alana yönelik verilen dersleri kasteder. Yaygın ya da tümel manada kullanıldığı bilhassa dile getirilmedikçe, sanat eğitimi denilince akla, plastik sanatlar alanında verilen eğitim gelmektedir. Her iki halde de sanat eğitimi, yetişkin eğitiminden ziyade, yetişmekte olanların genel eğitim süreci içinde ele alınmaktadır(San, 2010, s.17).

Sanat Eğitiminin sadece insana ait bir ihtiyaç olduğu öngörüsünden yola çıkarsak, bireyin bütün psikolojik ve bedensel eğitim bütünlüğü içinde estetik duygularının geliştirilmesi, yetenek ve yaratıcılık yetisinin geliştirilmesi gayreti, sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırmaktadır. O halde sanat eğitimi daha kapsamlı bir boyutta ele alırsak, insanın duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir seviyeye çıkarmak amacı ile yapılan bütün eğitim çabasına “Sanat Eğitimi” adını vermemiz, yerinde bir ifade olacaktır. Bütün bu çabanın özünde, toplumun en küçük yapı taşı olan bireyin çağdaş bir kişi olması ve böylece çağdaş bir toplum oluşturma amaçlandığını dikkate alırsak, sanat eğitiminin daha kapsamlı görüntüsünü öne çıkarmış oluruz(Türkdoğan, 1984, s.14).

Sanat eğitiminde, sanat eğitimcilerinin çocukların doğuştan getirdikleri bireysel farklılık ve yetilerini göz önünde bulundurarak eğitilmesi gerektiği görüşü savunulur. Ünver’e (2011) göre bu farklılıklar çocukların ışık, renk, ses, kitle... vb. uyaranlara karşı başka seviyede

hassas olması neticesini de getirir. Sanat eğitimini, bütün güzel sanatları kapsayan hem okul içinde hem de dışında yaratıcı bir eğitim olduğunu varsayarsak her insandan aynı başarıyı beklemek yanlış olur. Farklı gereçlerden ve boyadan biçim ve renkler meydana getiren çocukta zaten bir plastik kabiliyet mevcuttur. Mühim olan öğreticinin bu kabiliyetleri arka plana itmemesidir. Her çocuğun bir zaman sonra sanatçı olacağı ifadesi zaten yanlıştır. Yalnız, çocuk ya sanatçı olmak için ya da sanattan anlayan ve onu yaşamına katabilen biri olması amacıyla eğitilmelidir. Bu manada sanat eğitimi, sanat üreticisi ile sanat tüketicisinin eğitimidir(s.43).

Estetik, Sanat Tarihi, Uygulama ve Eleştiri ilk ve ortaöğretim kurumlarında plastik sanatlar eğitiminin temel öğeleridir. Bu öğelerin Çağdaş Sanat Eğitimi sisteminde öğrencilerin yaratıcı hareketini anlamlandıracak (hem kuramsal hem de etkinlik bağlamında) araştırma-inceleme, sorgulama-yargılama üzerine inşa edilen bir yaklaşım olduğu denebilir(Artut, 2004, s.92).

Günümüzde toplumların birbiriyle rekabetinde, sonucu en çok etkileyen öğenin “yaratıcılık” olması ve bunun bilimsel olarak kanıtlanmış olması, sanat eğitimcilerini bu konuda kaygıya düşürmektedir. Bir yandan sanat eğitiminin ve yaratıcılığın önem kazanması bize mutluluk verirken öte yandan ülkemizdeki genel eğitim içerisindeki sanat eğitiminin yetersizliği bizleri kaygıya düşürmektedir(Etike, 1995, s. 14).

Türkiye’de okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında Sanat Eğitiminin geri kalmasının sebebi eğitim programlarının Sanat Eğitimi önemsiz gören kişiler tarafından düzenlenmesi ve çağdaşıktan uzak kalmış eğitim programlarıdır. Buna bir de okullarda güzel sanatlar eğitimine elverişli olmayan fiziki koşullar, son zamanlarda gittikçe bozulan öğretmen yetiştirme yöntemleri da eklenince güzel sanatlar eğitiminden olumlu bahsetmek mümkün değildir(Etike, 1995, s. 14).

Çağdaş ülkelerin eğitim sistemi incelendiğinde, aileden başlayarak okul öncesi ve temel eğitim kurumlarında, yaratıcılık eğitiminin bütün okul sistemi, programı ve yöntemlerinde yer aldığı ve özümsemiği açıkça farkedilmektedir. Böyle bir eğitim sürecinden geçen çocuklar da doğal olarak yaşama estetik bakan üretken bireyler olmaktadır(Etike, 1995, s. 14).

Sanat eğitimiyle bireylerin yetenekleri geliştirilip yaratıcı, üretken, çağdaş, estetik bakış açısına sahip bireyler yetiştirilmesi amaçlanırken, genelde aynı özelliklere sahip çağdaş bir toplum yaratma hayalinin de sanat ve iş eğitimiyle gerçekleştirilebileceğinin farkında

olmalıyız. Gerek gelişmiş gerekse az gelişmiş toplumlarda sanat eğitimi kaçınılmaz bir toplumsal ve sanatsal ihtiyaçtır. Genelde kültürel ve ekonomik olarak geri kalmış ülkelerin sanat eğitimine daha çok ihtiyacı olduğu hatasına düşülür. Halbuki bütün toplumlarda sanat eğitimi yaşamsal bir ihtiyaç olduğunun bilincinde olunmalıdır. Yani sanatsız ve sanat eğitimsiz bir topluluk olamaz. Muhtemelen, ilginç bir yorum gibi gelecek ama bilim ve teknolojiye ileri seviyelere ulaşmış ülke insanların sanata daha çok ihtiyaç duyduğu kanısındayım. Çünkü sanayileşmenin yarattığı monoton ve hızlı yaşam, insan yerinin makinaların alması, kişilerin ruhsal boşalma alanı bulamaması, insanın makinaların esiri oluşu gibi nedenler o ülkelerde ruh sağlığı bozukluklarına yol açtığı bu ruh sağlığı bozuklarının ileri seviyeye ulaştığı sayısal bilgilerle kanıtlanmıştır. Bütün bunlar modern toplumlarda ruh sağlığı açısından sanat ve iş eğitime duyacağı ihtiyaç gerçeği görmezden gelinemez. Öte taraftan az gelişmiş toplumlarda insanlar, çalışma, üretme ve yaratıcılık açısından, makina yerine kişisel güçlerini(bedensel, zihinsel) özgürce kullanırlar. Bunun sonucunda bireyler bedensel ruhsal boşalma olanağı bulurlar. Tabii olarak bu seviyedeki ülkelerin genel amaçları da uygarlaşma yönündedir. Bundan dolayı sanat ve teknik ikilem sürecinden geçme şartı her zaman vardır. O halde “Sanat ve İş Eğitimi” çağdaş ve düzenli bir toplum için en önemli koşul sayılabilir. Ünlü düşünürlerden HERBERT READ, Sanat ve Eğitimin gerekliliğini bir yapıtında şu sözlerle açıklamıştır, “sanat hayata uygulanan öyle bir mekanizmadır ki, onsuz toplumlar dengesini yitirir”(Türkdoğan, 1984, s.16).

Artut(2004) sanat eğitiminin amaçları ile örtüşen sanat eğitiminin işlevlerini şu şekilde sıralamıştır. Böylece bireyin;

1. Yaratıcılığını geliştirmek
2. Araştırmacı, inceleyici, sorgulayıcı bir karakter kazandırmak
3. Aydın, kültürel bakış açısını geliştirmek,
4. Özgüven duygusunu kazandırmak, kendini tanımlamasını olanaklı kılmak,
5. Çözümsel düşünme kabiliyetini geliştirmek
6. Eleştirel bakış açısı ve sezgi gücünün gelişimini sağlamak.
7. Sanatsal sorunları çözebilme kabiliyeti kazandırmak.
8. Görme becerisi, ihtimalleri tahmin edebilme gücünün kazandırılması.
9. Sağlıklı düşünce ve karakter gelişiminin oluşması.

10. Taklit ve kopyacılıktan uzak özgün ve yaratıcı bir anlayış geliştirmek.
11. Teknik donanım kazandırmak
12. Ruhsal, duyuşsal, bilişsel, algısal gücünün gelişimine ortam sağlamak.
13. Problemleriyle başa çıkabilme, deşarj olabilme gücünün, ortamının yaratılması.
14. Sosyal ve duygusal ve gelişimine katkıda bulunmak(s.104).

Estetik olanın farkında olan insanlar sanat eğitimi bilgisine sahip insanlardır. Böyle insanlar güzelliğin içinde doğruyu ve dostluğu da keşfeder. Lakin okul veya sınıflarda bir kirlilik ve düzensizlik söz konusuysa, bu yerlerin sanat eğitiminden mahrum kaldığı anlamına gelir. Bu durum en küçük yerleşim yerlerinden tutun da en büyük yerleşim yerleri için dahi geçerlidir. Duygusal ve fikirsel olarak güzel sanatların tesirinde kalmış insanlar etrafına güvan veren dostane kişilerdir aynı zaman da modern ve yaratıcıdırlar(Kılıçkan, 2004, s.13).

Sanat eğitiminin temel maksadı, kişinin özgürleşmesi, ruhunun yüceltilmesi, psikolojik gereksinimlerinin giderilmesidir. Bunun yanı sıra istikrarlı, sistemli, duyarlı ve çağa uyum sağlayacak bir toplum oluşturmaktır. Sanat eğitimi kişiye kendisini hür bir şekilde ifade edebilme olanağı tanır. Bir toplumu oluşturan fertlerin, yeteneklerini geliştirerek özgüveni tam olan, estetik duyguları geliştirilmiş, üretken, yaratıcı kişiler yetiştirmek ve çağdaş bir toplum yaratmayı amaçlamaktadır. Genel seviyeleri ne olursa olsun bütün toplumlar için sanat temel bir ihtiyaçtır(Aydemir, 2016, s.9).

Kimsede olmayan, farklı ve güzel olanı zihninde tasarlayıp, araştırıp bulmak, yeni ve özgün bir biçimde uyuma, bütünlüğe ulaşmaya çalışmak gibi fikir ve eylemleri kapsayan sanatsal çabalar kişide bir davranış, hal olarak yer aldığında insanlığı daha estetik bir dünyaya götürecektir. Hayatı peşin hükümsüz, menfaatsiz ve güzel görebilen kişilerin artması; fende, tarihte, matematikte, dilde, teknikte ve bütün konularda başarıyı ve berberinde kainata mutluluğu getirecek ve belki de silahın, silahlanmanın, savaşın manasızlığını somutlaştırarak insan aklı, “insanlık için daha güzel bir dünya”yı oluşturacaktır(Etike, 1995, s.15).

MEB’in (2014, s.10 ve 11) Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Kılavuzu kitabında, ilköğretim okullarında uygulanacak görsel sanatlar dersi bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olmak üzere gruplandırılmıştır.

Bireysel ve toplumsal amaçlar:

1. Öğrenciye yaşamı ve doğayı gözlemlene duyarlılığı kazandırmak,
2. Öğrenciye seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme becerileri kazandırmak; analizve sentez yeteneği ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
3. Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve kendini geliştirmesini sağlamak,
4. Öğrencinin görsel biçimlendirme çalışmaları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
5. Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihî eser vb.) ve bu yolla geçmişine sahip çıkma ve geleceğini yapılandırma bilinci kazandırmak,
6. Öğrencinin her alanda kullanabileceği yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
7. Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,
8. Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,
9. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden haz alma ve onur duyma hassasiyeti kazandırmak,
10. İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendine saygı duyduğu kadar başkalarına da saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,
11. Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç dünyasını anlatma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesini sağlamak,
12. Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmaktır.

Algısal amaçlar:

1. Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
2. Öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,
3. Birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
4. Bilgi ve birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme yeteneği kazandırmak,
5. Yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmaktır.

Estetik amaçlar:

1. Öğrencinin, sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,
2. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden ve doğadan haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
3. Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi hâline getirebilme yeterliliği kazandırmak,
4. Öğrenciye, doğadan seçtiği veya insan eli ile üretilen nesneleri estetik birikimini kullanarak değerlendirme bilinci kazandırmak,
5. Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmaktır.

Teknik amaçlar:

1. Öğrenciye her türlü araç-gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırarak öğrencinin kendini geliştirmesine imkân tanımak,
2. Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencinin farklılıklardan zevk alabilmesini sağlamak,
3. Öğrenciyi farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,
4. Kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,
5. Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemedan anlam çıkarma becerisi kazandırmak,
6. Öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisive güveni kazandırmaktır.

3.1.1. Sanat Eğitimi Yöntemleri

Sanat eğitiminden bahsedilince, aklımıza şüphesiz ki özel öğretim yöntemleri gelir. Kaynağını genel öğretim ilk eve yöntemlerinden de alan sanat öğretimindeki özel yöntemler, ilk sanat eğitimi etkinliklerinin başladığı zamandan bugüne dek defalarca değişime uğramıştır. Bunlardan bazıları etkisiz kalmış, bazıları daha eleştiriliyor olmasına rağmen yine de uygulamalarda yer edinmiştir. Yöntemlerden bahsederken birinin

ötekinden daha iyi ve özellikli olduğunu söylemek yanlış olur. Bu sebeple bir yöntemden değil bir çok yöntemden bahsetmek daha yerinde bir ifade olacaktır. Genel ilkelerden kopmamak ve temelde bazı özelliklerden uzaklaşmamak amacıyla her öğretmen içinde bulunduğu duruma göre bir yöntem saptayabilir. Burda önemli olan öğretilen şeyin öğrencide kalıcı bir davranış değişikliği sağlayıp sağlamayacağıdır. Bu durumda eğitim verirken bir öğretmenin en uygun yöntemi seçmesi onun, eğitim formasyonuna, uzmanlık alan bilgisine ve yaratıcılığına bağlı değişiklik göstermektedir(Yolcu, 2009, s.102).

3.1.1.1. Drama

Bir grup ve bu grubun üyelerinin hayat tecrübelerinden hareketle, rastgele seçilmiş bir temada, tecrübeli bir eğitimci eşliğinde, doğaçlama ve rol oynamak yöntemlerinden yararlanarak canlandırılmasına yaratıcı drama denilir. Yaratıcı dramada oyunun temel özelliklerinden direct yararlanılır ve şimdi ve burada ilkesinin -mı gibi yapmayla ilgilidir(Aykaç, 2009, s.204).

Eğitici drama olarak da isimlendiren yaratıcı drama, herhangi bir amaç, düşünce ve canlandırılacak konuyu ele alır. Küçük sınırlar dışında hemen her şey dramaya konu seçilebilir. Drama rol yapma ve doğaçlama gibi yöntemlerden faydalananak, grubun tecrübelerini kullanarak canlandırılmasıyla ilgilidir. Bu canlandırma sürecinin içerisinde oyun bütün özellikleriyle beraber yer alır. Bütün bu çalışmalar dramayı bilen bir lider veya bir öğretmenin yönlendirilmesinde amacın yapısına göre önceden belli olan bir mekanda yapılır(Adıgüzel, 2013, s.54).

Sanat eğitiminde drama mutlak öğelerden biridir. Öğretmen için mühim bir kaynaktır. Drama, öğrencilerin hayal becerilerinin geliştirilmesinde en uygun ortamı sağlar. Drama etkinliği yapılırken farklı hikaye, şiir, dans, mecaz, imgeler, farklı oyun öğeleri ve tasvirler kurulur. Hazırlanacak küçük oyunlar için bütün bunlar yararlanılacak araç ve gereçlerdir. Daha önceden tasarlanıp, hazır bulunan bir senaryo mevcut değildir. Drama etkinliğinde olaylar, hareket, diyalog ve iletişim kendiliğinden doğaçlama bir şekilde meydana çıkar. Böylece bedensel ve dilsel gelişimde bir miktar sağlanabilir. Ciddi bir drama hazırlığında sanat eğitimcileri, yazarlar, psikologların ortak çalışmalarda bulunmaları gereklidir(Artut, 2004, s.172).

Bu yöntemde öğrenciler hiç korkmadan, sıkılmadan ve çekinmeden kendilerini ifade edebilirler. Tepkiyle karşılaşma veya cezalandırma korkusu yaşamayan bu öğrenciler özel sorunlarını da çekinmeden tartışabilirler(Küçükahmet, 1997, s.81).

3.1.1.2. Gösteri (Demonstrasyon)

Gösterinin en mühim yararı bir şeyin, en uygun biçimde, ustaca nasıl başarılabileceğinin gösterilmesidir. Bu sebeple gösteri en iyi şekilde hazırlanıp uygulanmalıdır (Küçükahmet, 1997, s.73).

Öğrenciler bu yöntemle tartışma ve problem çözme gibi aktivitelere yönelirler ayrıca bu yöntemle yüksek maliyetli ve tehlike arz eden gereç ve deneylerden kaynaklanacak tehlikeleri de önler(Çilenti, 1988, s.52).

Gösteriden söz edilince aklımıza görüntünün ve sesin de olduğu bir mekanda bir aracın veya işin anlatılıp tanımlandığı, yeniliklerin dersliklerde anlatıldığı; açıklamalar ve gösteriler eşliğinde uygulama ve ilkelerin de açıklanıp anlatıldığı bir yöntem gelir. Bu yöntemde öğrenciden, anladığını atölye veya sınıf içinde anlatılması talep edilir. Gösteri yönteminin en iyi yararı, bir işin en iyi şekilde, ustaca nasıl yapıldığının gösterilerek anlatılmasıdır. Bu yöntem genelde psikomotor davranışların öğretiminde tercih edilmektedir. Gösteriyi, hem öğretmen hem de öğrenci yapabilir. Ayrıca kaynak bazı kişiler tarafından yapılabileceği gibi bunların hepsinin bir araya gelmesiyle oluşan gruplar da yapabilir(MEB, 2014, s.193 ve 194).

Gösteri seyircilere, bir eylemin nasıl yapılacağını göstermek ve genel ilkelerini açıklamak için kullanılan bir metoddur. Öğretmen işin nasıl olduğunu göstererek, öğrencilerin, farklı duyu organlarını etkilemeye ve onların işle ilgili bilgi ve mahareti kazanmasını sağlar(Aykaç, 2009, s.184).

Bu yöntemle öğrencilere belli bir bilgi ve mahareti kazandırılmasının yanında görsel ve işitsel unsurlar da kullanılarak verimli öğrenme zemini gerçekleştirilebilir. Önce işin nasıl yapılacağı en kusursuz biçimiyle gösterilir sonra da öğrencinin aynı işi gösterildiği şekliyle ya sınıfta ya da laboratuvarda tekrarlamaları istenir. Meslek liserelerinde bir işin nasıl yapılacağı veya bir deneyin laboratuvarda nasıl yapılacağı da bu yöntemle anlatılır. Bunun dışında Türkçe ve yabancı dil dersleri ile güzel konuşma ve yazma yeteneği de bu yöntem kullanılarak geliştirilebilir. Bu yöntemle çoğunlukla bedensel beceriler geliştirilmesine

karşın, insan ilişkileri, toplumsal olaylar, Fen Bilgisi konuları, İş Eğitimi dersleri, Beden Eğitimi, Sanat Eğitimi ve Trafik derslerinde de verimli bir biçimde kullanılabilir. Bu yöntem gerek sınıf içi gerekse sınıf dışında gösterip yaptırma biçiminde gerçekleştirilebileceği gibi televizyon, VCD, sinevizyon gibi araçlar yardımı ile film izletilerek de diğer yöntemlerle beraber de geliştirilebilir. Böylece öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap ederek verimli bir öğrenme ortamı sağlanmış olur(Aykaç, 2009, s.184).

3.1.1.3. Bellek Eğitimi Yöntemi

Bellek, öğrenilmiş şeyleri, yaşantıları, deneyimleri ve bunların geçmişle bağlantılarını zihinde bilinçli bir şekilde saklama yetisidir. Etrafıyla irtibata geçen birey, duyu organları aracılığıyla algıladıklarının bir kısmını kasıtlı olarak saklar ve bu bilgileri, ihtiyacı olduğu zaman çıkartıp, kullanır. Yani bellek eğitimi yöntemi, bilişli olarak bellekte stoklanan ve günü geldiğinde kullanılmak için hazırda tutulan izlerin, çocuğun sanatsal yaratıcılığında kullanılmasını amaçlayan bir yöntem olarak ileri sürülmüştür. Bundan dolayı ilköğretimin ilk üç sınıfında yapılan akıldan resim çalışması önemli bir yere sahiptir(Yolcu, 2009, s.104).

Bu yöntem İngiltere’de Pestalozzi’nin eğitim anlayışına bir tepki niteliğindeydi. Bellek eğitimi çocuğun “yaratıcılığını” ön planda tutuyordu. Bu yöntemle göre çocuğa bir sanat ve iş eğitiminde öğretilecek her şey için ilkin çocuğa çevrenin tanıtılması gerekiyor. Çocuğun çevreyi tanıması, onu araştırması ve incelemesi bellek eğitimin yönteminin olmazsa olmazıdır. Bu yöntemde, Pestalozzi’nin aksine çocuğun çizgi, geometrik şekiller, ölçü(oran) gibi katılıklardan uzak tutulması gerektiğini savunuyordu(Türkdoğan, 1984, s.25).

3.1.1.4. Kopya Yöntemi

Bu sanat yöntemi, 19. yy sonralarında sanayileşmenin ve endüstrileşmenin gelişmesine bağlı olarak tercih edilen bir sanat yöntemidir. İhtiyaçları çabuk ve pratik bir şekilde karşılamak bu yöntemin en önemli özelliğiydi. Karelere bölmek, doğrudan kopya ya da nokta yoluyla kopya yapma şeklinde üç yöntemi vardı. Bu yöntemle endüstrinin ihtiyaç duyduğu şekillerin daha hızlı ve kolay bir şekilde çoğaltılarak yayılmasını sağlamaktaydı(Yolcu, 2009, s.103).

1. Çağdaş sanat eğitimi kopyanın, öğrenmeyi zorlaştıran bir yöntem olduğunu savunur. “Sanatın doğadan çok kendilerinden önceki sanatlara birçok şey borçlu olduğu” düşüncesinden yola çıkarak öğrenmenin sadece canlı modelden değil, resimlerden ve fotoğraflardan faydalanılarak da oluşturulacağını savunmuştur.
2. Kopyanın şekli önceden belli olan amaçlara göre seçilmelidir. İnce ince detaylandırılarak bir eserden yapılan kopya, insana daha çok çözülmüş problemleri, hazır sonuçları öğretir, teknik beceriyi geliştirir. Konuya ön bilgiyle yaklaşılacak kopyalar ise, insana problemin çözümüne yönelik ipuçları sağlar ve onun yaratıcılığına imkan sağlar.
3. Çocukluktan gençliğe geçiş döneminde çizgide yaşanan bazı sanatsal problemler kopya yöntemiyle giderilebilir.
4. Bazen kopya, öz güveni düşük öğrencilerin kendilerine güvenmelerine yardımcı olur.
5. Sanat eğitiminde kopya bir amaçtan çok bir gereç ve yöntemdir. Bütün araçlar gibi donanımlı öğretmenler tarafından, yerinde ve doğru kullanıldığı sürece geliştirici, değiştirici ve özellikle yeteneği olanların gelişimini çabuklaştırabilir. Aksi durumunda ise kopyaya karşı gelenlerin iddialarını haklı çıkaracak engelleyici olabilmektedir. Asıl amaç sanatın öğretimini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda tek metod kopya değildir, kopya, bir çok metoddan sadece biridir(Kırıçoğlu, 2005, s.200).

Kopya kavramı farklı anlamları da karşılayan bir terimdir. Bir şeyin tıpatıp aynısını üretmek, başka bir kaynaktan faydalanmak, fikir almak, çoğaltmak... vb. Böyle birebir aynısını kopyalamakta bilişsel faktörlerin bir etkisi söz konusu değildir. Bu çeşit kopya ile geliştirici kopya ya da grafik örneklerden faydalanma arasında epey fark bulunur(Yolcu, 2009, s.103).

3.1.1.5. Kolaydan Zora Yöntemi

Çocukların basit ve kolay çizgilerden başlayarak karmaşık biçimleri daha kolay kavrayabilecekleri düşünülüyordu. Hedef, yeteneği geliştirme çabası içerisinde, öğrenciyi ürkütmeden, bıktırmadan basit ve kolay bir sunumla daha karmaşık çalışmalara kanallandırmaktır. Bu şekilde öğrencinin kendini tanıyabilme, ilgi ve yeteneklerinin farkına vararak kendisini yönlendirme çabasında olacağı düşünülür(Yolcu, 2009, s.105).

Burada unutulmaması gereken gereken en önemli husus ilk ve ortaöğretimde sanat dersleri ve konuları farklı yöntem ve etkinliklerle yürütülmektedir. Mesela bir gün suluboya is e başka bir gün el becerilerine dayalı kesme ve yapıştırma ile üç boyutlu çalışmalar yapılmaktadır. Bu şekilde öğrencilerin ilgilerini yüksek tutmak amaçlanır. En kolaydan en zora çok hızlı bir geçiş yapmak doğru olmaz bu öğrencileri paniğe sokar ve her öğrenci bu hıza yetişemeyebilir. Bir atl basamaktaki konu- etkinlik iyice kavranıp pekiştirildikten sonra sonraki biraz daha zor olan basamağa geçilmelidir(Artut, 2004, s.113).

3.1.1.6. Sanat Yoluyla Eğitim

Sanat Eğitimi, Herbert Read'ın "Sanat Yoluyla Eğitim" isimli kitabında meydana koyduğu bu yöntem tam 30 yıl boyunca etkisinde kalmıştır ve günümüzde de bu etki devam etmektedir(Yolcu, 2009, s.110).

Read'e göre sanat hem çocuğun hem de sanatçının kendiliğinden üzerinde düşünmeden meydana çıkardıkları bir olgudur. Oluşturulan her sanat ürünü, bir kişiliğin ve huyun ifadesidir. Sanatçı algıladıklarını ve mizacını eserine farkında olmadan iletir. Sanatçı ne kadar hür çalışırsa, o kişilik ve huy o kadar saydam olur. Bu yüzden sanat eğitim biliminde özgür ifadeyi enge teşkil eden her türlü faktörü ortadan kaldırmak, yeti ve güçlerin özgürce gelişip büyümesini sağlamak gerekir. Sanat eğitimin esas amacı uyumlu bir kişilik oluşturmak ve buna bağlı olarak uyumlu toplumlar var etmektir(San, 2010, s.135).

Sanat Yoluyla Eğitim; bireyin uyumlu ve dengeli bir kişilik geliştirmesi amacına yönelik, daha çok eğitim ve eğitimsel sorunlarla alakalıdır. Bu yöntemle sanat, genel eğitim sisteminde bir ders olarak okul programlarına yerleşir. Ussallaşmanın ağırlıklı olduğu eğitim sineminin aksine duyguların eğitimi üzerinde durur. Eğitim içerisinde dengeleyici bir rolü vardır. Sanat için eğitim, sanat ve sanatın sorunlarıyla ilgilenir. Hedefi bilhassa plastik sanatları öğretmek, sanattan anlayan, çağın sanatını ve kültürel verilerini değerlendirebilen uygar bireyler yetiştirmek ve dolayısıyla çağdaş toplumlara ulaşmaktır. Teknoloji ve bilim çağında olduğumuzu varsayarak ve sanat eğitimi bilimsel temellere yerleştirir. Bu anlayışların ikisinin de amacı bireyi hayata hazırlamaktır(Etike, 1995, s.20).

Bir yandan insanlar hayatına egemen olan makinalar ve beraberinde insan hayatına getirdiği refah öte yandan insanların duygu ve düşüncelerini anlatmaya imkan bulamaması sonucu yaşadıkları ruhsal bunalımlar eğitimde bazı toplumların büyük sorunlar yaşamasına neden olmuştur. Bu durum karşısında batıda sanat yoluyla eğitim yöntemi ortaya çıkmıştır.

Bu yöntem insanların boş zamanlarını değerlendirme amacıyla farklı sanat kursları, sanat okulları, pratik iş yapma kursları ve bu yöntemle üretilen eğitici etkinlikler görüşünü içerir. Herbert Read genel olarak insanların ruh sağlığını düzeltici bilişsel ve bedensel olarak bireylere yarar sağlaması varsayımıyla sanatı eğitimin içine girdirmek gibi yeni bir yöntem geliştirmişse de, sanatın ilk evre amaçlarının eğitim için ikinci plana atılışı gibi bir görüntü görmezlikten gelinemezdi. Bu sebeple bu yöntem de eleştiriye uğramıştır(Türkdoğan, 1984, s.26).

3.1.1.7. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi

Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi, Estetik ve Uygulama bu yöntemin içinde bulun disiplinlerdir. Fakat, kapsam yalnızca bu alanlara bağlı kalmadan, okuldaki diğer ders programlarıyla hedefe uygun bağlantılar da kurar. Sanat Eleştirisi; sanat eseri üzerine tartışıp, onu inceleyip yorumlarken sözel disiplinlerden, Sanat Tarihi; sanatın zaman içerisindeki değişimi ve gelişimini belirlerken, tarih ve coğrafyadan, Estetik; sanatın tabiatını, hedefleri ve bireye ve topluma olan etkilerini incelerken, felsefe, psikoloji ve sosyolojiden faydalanır ve onlarla ilişki içerisine girer. Bu ilişkide kazandırılması zor olan esber bilgiler yerine, soru-cevap ve tartışma yöntemleri kullanılarak öğrencilerin aktif olacağı verimli bir öğrenme ortamı sağlanacağından, sanatın anlaşılıp, uygulanıp ve kavranmasına faydası olur(Yolcu, 2009, s.113).

Bu yöntem, Çağdaş Sanat Eğitiminde, öğrencilerin yaratıcı icraatlarına anlam katar. Hem kuramsal hem de etkinlik olarak ‘araştırma ve inceleme’, ‘sorgulama ve yargılama’ baz alınarak inşa edilen görsel sanatların bugünün kültürel ve tarihi çevreyle bağlarının bilincine varılmasında tesirli bir yöntemdir de denebilir(Artut, 2004, s.241).

3.1.1.8. Müzikli Yöntem

Bu yöntem ilk kez 1927’lerde ortaya çıkmıştır. İlk almanyada uygulanmaya başlayan bu yöntemin amacı, imgesel çağrışımlar yaptırmak, bireyin iç dünyasını harekete geçirip, duygusal gelişimine katkıda bulunup, ona kendisini ifade edebilmesi için uygun ortamlar sağlamaktı. İlk yıllar merkezinde müzik olmak üzere, yaratıcı güç ve yetilerin gelişimi ve korunmasıyla ilgilenen bu anlayış daha sonraki yıllarda bir süre için plastik sanatlar eğitimiyle birleştiği farkedilir. 1945’ten itibaren başlayan bu birleşme ve bütünleşmeyle müzikten bu amaçla faydalanılmaya çalışılmıştır(Yolcu, 2009, s.105).

Başta Almanya ve Avusturya olmak üzere Avrupa’da bazı okullarda uygulama alanı bulan bu yöntem, müzik eşliğinde yaptırılan çalışmada yaratıcılığın geliştirilmesi görüşüne dayanır. Sesler yardımıyla çocuk, yaratıcılığının sınırlarını zorlayarak, duyduğu sesleri renk ve biçimlere dönüştürerek somutlaştırır. Böylece sesler görselleştirilmiş olur. Ezgilerle motive olmuş çocuk, duyduğu ritimleri simgesel unsurlar şeklinde ifade eder. Bu yöntemde uygulama yapılabilmesi için, uygun koşul ve oratamın en iyi biçimde hazırlanması gereklidir. Hangi müziğin seçileceği, öğretmen ile öğrencinin motivasyonu ve fiziki şartlar bu yöntemin sonucu üzerinde oldukça etkilidir(Artut, 2004, s.114).

3.1.1.9. Psikolojik Yöntem

Uygar bir sanat ve iş eğitimi olarak yöntemi şeklinde ifade edeceğimiz bu görüş, çocuğu ve onun psikolojik yönüyle ilgilenmektedir. Yöntemin işlenişinde ilk olarak çocuğun tanınması gereklidir. Psikolojik yöntemi, F. Çizek’e yakın bir yöntem olduğunu söyleyebiliriz. Bu yöntem çocuğun psikolojik yönünü öne çıkardığı için uygar bir yöntem olduğu söylenebilir (Türkdoğan, 1984, s.25).

Çocukların çok yönlü gelişimlerine ayna tutan bir belge özelliğindeki çocuk resimleri öte yandan zihinsel çapta kavram elde etme göreviyle de ele alınmıştır. Çocukların yaptıkları resimler, onların ussal gelişimleri ve kavram tasarlayabilmeyle alakalıdır. Çocuklar yaptıkları resimlerle bu özelliklerini de yansıtmış olurlar. ‘Kavram elde etme’ ve ‘kavram geliştirme’ yolunda çocukların zekası ile ilgi fikir sahibi olunur(Yolcu, 2009, s.107).

3.1.1.10. Çocuk Sanatı Yöntemi

Yöntemin savunucusu olan Franz Çizek, bu görüşünü ilk olarak 20.yy içinde Viyana’da dile getirmiştir. Çocuk resimlerine aşırı bir merakı olan F. Çizek, Sanat Eğitiminde çocuklara katı kurallarla eğitim verilmesine karşı çıkmış aksine çocukların özgür kalabileceği ortamlar sağlanması gerektiğini ileri sürmüştür. Özlemine duyduğumuz sanat amaçlarına bu yolla varılabileğini ileri sürmüştür. F. Çizek’in bu yöntemi sanat eğitimcilerinin çocuğu yönlendirme sorumluluğunu görmezlikten gelmesi yönü eleştiriye ortam sağlamıştır (Türkdoğan, 1984, s.25).

Hem çocuk psikolojisindeki değişimler hem de görsel sanatlardaki değişimler çocuk resimlerini odak noktası haline getirir. Çocuk resimleriyle gerçeküstücülerin resimleri

arasında ilişkiler kurulur başka bir ifadeyle çocuk resimleri sanat mertebesine ulaştırılır (Yolcu, 2009, s.110).

3.2. Görsel Sanatlar Eğitimi

Sanat konusunu kaleme almış bir çok insan, sanatın yaratıcılığından ve bunun tesiriyle tümel yaratıcılığın gelişmesinden, psikolojik sorunların tedavi sözcüklerinden iletişim becerilerinden, estetik bilginin gelişmesinden ve sonuç olarak da estetik ölçütlerden bahsederler (Gürer, 1992, s.2 ve 3).

Sanat Eğitimi kıt manada Görsel Sanatların Eğitimi ve öğretimiyle alakalıdır. Uygulamalı Sanat Etkinlikleri, Sanat Eseri İnceleme, Sanat Tarihi ve Estetik bu öğretimde bulunur. İlaveten sanat eğitim, araç, gereç ve atölye tesisatı ile öğretim programları, çalışma düzeni, değerlendirme gibi sistemsal mevzuları da kapsar (Kırısoğlu, 2005, s.3).

“Görsel Sanatlar Eğitimi” yaygın anlamıyla eğitim biliminin bir kolu olarak sanatın, estetiğin, sanat tarihinin eğitim ve öğretimle ilgili problemleriyle uğraşır (Kırısoğlu, 2005, s.3).

Çizgi hatlarıyla, boyayla ve oylum veren cisimlerle görme duyumuza tesir eden bu sanatlar çoğunlukla şekilcidir (Kılıçkan, 2004, s.9).

3.2.1. İlköğretim 7. Sınıflarda Görsel Sanat Eğitimi

11-13 yaş arasını kapsayan, doğalcılık dönemi olarak da adlandırılan bu dönem yaklaşan gençlik bunalımını haber verir. Baş kaldırma dönemini henüz atlatan çocuk, zeka ve mantığın yardımı ile bir takım zorlukları çözebilme kapasitesine sahip olmasına rağmen yine de çoğu yönüyle çocuk kalmıştır. Bu çocuklar çok iyi bir yaratma yetisine sahiptir. Halbuki yetişkinler, imgelem ile ilişkisini ve yaratıcılığını, eleştirciliği nedeniyle kaybetmiştir (Kehnemuyi, 1995, s.31).

Bu durumda en önemli soru şu olabilir: Bu dönemdeki çocukta meydana gelen eleştirme bilincinin, çocuğun yaratıcılığına olumsuz etkide bulunmaması için onu nasıl eğitilmelidir? Bu çocuk bir çalışmayı yaparken, bütün dikkatini çalışmanın bitmiş şekline vermiştir. Zaman geçtikçe çocuk için sonuç önemli olacaktır (Kehnemuyi, 1995, s.31).

Bu çağlarda iki tür kişilik ortaya çıkar biri, nesnel şeylerle ilgilenen tip, diğreri duygusal konularla ilgilen tiplerdir (Kehnemuyi, 1995, s.32).

Ortaokul öğrencilerine ders verirken öğretmenin bu tipleri baz alarak eğitim vermesi gerekir. İnsan resminin gerçek fikrine daha çok nesnel ilgilenen çocuğun kendi gayretiyle ulaştığı tespit farkedilmiştir. Bu döneme kadar çocuk, insan kıyafetini cinsiyet ayrımı yapmak için kullanırken artık insan kıyafetlerinin vücut üzerinde aldığı şekle uygun olarak kıvrımları da resmetmeye başlar. Perspektif bu dönemde çok önemli bir problem olarak ortaya çıkar. Cisimlerin uzaklık ve yakınlığını, espas içindeki yerlerini ve şekillerini nasıl resimlendireceğini düşünen çocuğun bu yöndeki eğitimine ilgi gösterilmelidir. Öğretmen perspektif bilgilerini, optik oyunlarla, üç boyutlu görüntü ile göstermeye çalışmamalı, bu şekildeki matematiksel öğretilerden uzak durmalıdır(Kehnemuyi, 1995, s.32 ve 33).

Yeterli perspektif bilgisine sahip olmamalarına rağmen, uzaklık ve yakınlık düşüncesini(derinlik), uzaktakini küçük yakındakındakini büyük çizerek ifade ederler. Dinamik ve orantılı figürler çizdikleri fark edilir. Otlayan hayvanlar, koşan, çalışan insanlar gibi dinamiklik içeren temaları anlatma çabasında blunurlar. Nesnelerin sadece kendi içindeki ölçü ve oranlarını değil birbirleri arasındaki ölçüleri de dikkate alarak çizimler yaparlar. Bu yaşlardaki çocuklar için geometrik çizgiler objeyi anlatmakta yetersiz kalır, ayrıntılara inilmesi gerekir. Fakat bu tür ayrıntılar doğal bir hakikati yansıtmaktan çok objeleri ve olayları tanımlamak içindir(Yolcu, 2009, s.160).

Gerçekçi anlatım basamağı olarak da ifade edilen bu dönemdeki çocuklar, bütün cisimleri ayrıntılarıyla çizmek isterler. Bu sebeple resimlerinde ayrıntıyı ifade etme çabalarına rastlanır. Işık-gölge, renk bütün bu ayrıntıyı anlatmada kolaylıkla görülür. Yapılan resimlerde insan ve hayvan figürlerinin hareketleri, kompozisyon, perspektif ve derinlik anlayışları büyük ölçüde gelişmiştir(Türkdoğan, 1984, s.57).

Bu dönemde çocuk hakikati yansıtmaya arzusuyla yanıp tutuşurken öte yandan çizgilerinde özgürlük ve kendine özgü ifade biçimi arişına girer. Piaget bu evreye “Biçimsel İşlemler Evresi” adını vermiştir(Issacs’tan aktaran Kırıçoğlu, 2005).

Küçük kasları yeterince gelişmiş olan bu evredeki öğrenciler kusursuz cam kesebilecekleri beceriye sahip olacaklarından bu öğrencilerle vitray etkinlikleri yapılabilir. Ayrıca ağaç oyma, seramik ve mozaikle yapılan etkinlikler de ergenliğe geçiş döneminden psikolojik sorunlarını, sanatsal uğraşlarla daha kolay aşabilirler(Gürtuna, 2003, s.89).

Bu dönemin genel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Fark edilmeyen bilinç ve gelişmiş bir zeka göze çarpar.

- Soyut düşünceleri yorumlara, kavramlaştırma ve yansıtma becerisi fark edilir.
- Doğadaki değişkenlikleri ifade becerisi güçlenmiştir.
- Resimlerde hareketli- kinetik etkiler, hüznü- duygusal sahneler fark edilir.
- Perspektif ve ayrıntılara inebilme becerisi göze çarpar.
- Görsel, duygusal ve bilişsel gelişim etkilidir.
- Doğadaki cisimlerin gerçek boyut ve görüntüleriyle yansıtılmasına yoğunlaştıkları hissedilir(Artut, 2004, s.213).

Çocuğun özgün ifade biçimlerine yine özgün çıkış yolları keşfettiği durumlara okullarda az rastlanır. Böylelerine genellikle yetenekli çocuklar denir. Anlatmak istediklerini nasıl anlatacaklarını bilemeyenler, yansıtma yeteneğine sahip ama sanatsal yönden zayıf kalanlar ikinci grubu meydana getirir. Üçüncü grupta ise her iki yönden de yönlendirilmeyi ve düzeltilmeyi bekleyen öğrenciler bulunur (Kırıçoğlu, 2005, s.94 ve 95).

Bu dönemde daha perspektifle ilkeleri öğrenilmemiş, hareket sorunu açıklığa kavuşmamış, ışık- gölge, renk, açık-koyu ve iki boyutlu düzlemde üçüncü boyut etkisi verebilme yönünden gelişmemişlik mevcuttur. Bu konularda öğrenmenin gerçekleşebilmesi için okul ve okulun sağladığı imkanlar(kitaplar, dergiler, çizgi romanlar, sanat yapıtları vb.) en önemlisi de öğretmenin aktif öğretimiyle mümkündür(Kırıçoğlu, 2005, s.95 ve 96).

3.2.2. Görsel Sanatlar Dersi

Resim-İş, ders olarak 19 yüzyılın ortalarında okullarda yer almaya başlamıştır. Daha sanayileşmemiş bir ülkede Meşrutiyet döneminin yenilik çabalarına bağlı olarak ve Avrupa'ya bir özentisi sonucunda programlara yerleştiğinden bahsedilir. Resim Dersi ilkin mühendislik okullarında yer alır. Bu okullarda kopya yöntemiyle beceri kazandırılması amaçlanmıştır(Kırıçoğlu, 2005, s.34).

Bu dersleri veren kişilerin uzman bir öğretmen olmasına gerek kalmamıştır. Etraftan bu işi bildiğini iddia eden ve genelde azınlık olan insanlar tarafından bu derslerde eğitim vermişlerdir(Kırıçoğlu, 2005, s.34).

O tarihlerde ilköğretim dersinde (Tedrisat-ı İptidaiye) ortaya çıkarılan İ. Hakkı(Baltacıoğlu)'nun "Çizgi Dersleri" ile o sıralar Öğretmen Okulunda müdürlük yapan M. Satı Bey'in "Basitten Mürekkebe" isminde kaleme aldığı yazıları önemli

örneklerdendir. Satı Bey'in savunduğu metoddaki, ilkin iki boyutlu çizimler, sonra üç boyutlu çizimler yani önce basit gitgide karmaşıklar... gibi ardışıklık ilkesine uygun çalışmalar yapılmıştır(Kırıçoğlu, 2005, s.35).

Cumhuriyet dönemine dek Resim Dersleride Avrupa ülkeleriyle bireysel ilişkileri savunan fikirler de dahil olmak üzere; kolaydan zora, kopya, kartpostallardan çalışma, bezeme çalışmaları..... gibi farklı tekniklerden faydalanmıştır(Kırıçoğlu, 2005, s.35).

Cumhuriyet dönemi kültür tarihimiz için en dinamik ve gözde dönemidir. Genç bir millet olma, genç bir toplum olma yönünde bir çağdaşlaşma süreci yaşanır. Başta dil devrimi ard arda yenilikler yapılır. Atatürk, ümmet olmaktan ulus olmaya geçişin gerekliliğini ve önemini sık sık dile getirmiştir(1929). Ulusal kimliği bulmada sanata ve sanatçıya itimâd eder(Kırıçoğlu, 2005, s.36).

Dewey'in raporunun etkisiyle, ortaokulların öğretmen ihtiyacını karşılamak için Ankara'da Gazi Orta Öğretmen Okulu(Gazi Eğitim Enstitüsü) açılmıştır(1926). İlkokul, ortaokul ve liselerde Resim-İş programlarında değişiklikler yapılır. Okula binasında Resim-İş odaları ve işlikler açılır(Kırıçoğlu, 2005, s.36).

Cumhuriyetin ilk yıllarında da bu canlılık devam eder. Çocukların resimleri sergilenmeye başlanır. Bazı eğitimciler batı ülkelerine eğitim için gönderilirler(Şinasi Barutçu, Malik Aksel, Hayrullah Örs, İ. Hakkı Uludağ). Bu kişiler Avrupadan döndüklerinde Gazi Orta Öğretmen Okulu içinde "Resim Bölümü" açarlar(1932-1933). "Elişleri Hareketi" olarak batıda başlayan bir akımın da tesiriyle Resim Bölümünden ayrıca bir de "İşbölümü" kurulur. Devam eden süreçte bu iki bölüm birleşir ve "Resim-İş Bölümü" adını alır(Kırıçoğlu, 2005, s.37).

Ülkemizin Sanat Eğitimi Tarihi içinde Resim-İş Bölümü mühim bir yer edinmiştir. Bu bölümde ortaöğretime Resim-İş Öğretmeni yetiştirmenin dışında topluma başarılı sanatçılar da kazandırılmıştır. Sonraki süreçte açılan üniversitelerdeki Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Resim-İş Bölümleri de aynı kökten yararlanmıştır(Kırıçoğlu, 2005, s.37).

1972 senesinde programdaki değişiklik neticesinde İş Dersi "İş ve Teknik Eğitim" adıyla öğrencilerin yaratıcılığını geliştiren bir ders haline getirilmiştir. Burada öğrencinin el becerisini geliştirmek veya yaşama hazarlamak amaçlanmamıştır. Amacı öğrencinin yeteneğini saptayıp onu yetenekleri doğrultusunda yönlendirmektir. Yeni programda "geneksel el sanatları öğretimi" ve "iş terbiyesi" sanatsal yaratıcılık ve işlevselliğiyle

gelişen teknolojiye uyum sağlayan bir tasarı dersi tasarlanmıştır(Telli, Gökaydın ve Tekin'den aktaran Kırıçoğlu, 2005).

1940'larda Resim-İş Dersi amaçsal yönden "çocuk merkezli" kuramlara yaklaşır. Çocukların yaratıcılıklarının, onları sadece sanatsal yönünü bütün zihinsel yetilerini de olumlu etkileyeceği görüşü savunulmuştur. Resim –İş Dersi Hayat Bilgisi temel dersinin anlatım aracı olarak ele alınır. Resim-İş Dersinde en önemli yöntem "özgür anlatım" olmuştur. Günümüzde de resim-iş dersi temel eğitim içerisinde "mihver ders" veya "ifade ve beceri dersi" şeklinde de ifade edilir. Fakat burada "mihver" olan sanat değil onun araçsal yönüdür. Diğer derslerin öğretiminde ise kavram becerisi kazandırmak amacıyla "ifade ve beceri" kullanılır(Kırıçoğlu, 2005, s.41).

1950'lerde ise "Sanat Yolu ile Eğitim" görüşü yaygınlık kazanır.

Sanatsal gelişimde parlak yıllar gerçekten de cumhuriyetin ilk yılları olduğu söylenebilir. Sanat eğitiminde temel teşkil edebilecek araşıylarda bulunulmuştur. Sanat eğitiminin bu sürecinde devamlı doğaya dönmek, görmeyi öğretmek, imge geliştirmek gibi tavsiyeler çoğunla lafta ve yazıda kalsa da yer bulmuştur. Bu yaklaşım biçimleriyle Avrupa ülkelerini taklit etmekten ziyade, geçmişle uygar olan arasındaki açığı kapatma çabaları hissedilir. Yalnız sanraları ya eksik kurumsallaşmaktan ya da politik sebeplerle sağlam bir temel inşa edilememiştir. Sağlam bir temele oturmayan Resim-İş dersinde tutatlı ve gelişmeye elverişli bir seviye yakalayamamıştır(Kırıçoğlu, 2005, s.43).

Bu günlerde ulusal sanat eğitimi politikasını tekrardan belirlemeye her zamankinden fazla ihtiyaç duyuluyor. Modern düşünce ışığında sadece biçimsel değişikliklerle yetinmeden bu değişimin saflık kazanmasına itinayla çaba gösterilmelidir. Buna kanıt olarak da kuramsal çalışmalarla uygulamanın paralel göstermesidir. (Kırıçoğlu, 2005, s.43).

1924'ten sonra sanat eğitiminde temel kabul edilen bazı faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu gelişme sonrası resim-iş ve müzik, okullarımızda ders olarak yerleştirilmiş ve öğretmen okullarında seminerler verilmiş ve eğitilerden bir kadro kurulmuştur. 1933 yılından sonra ise resim-iş, tiyatro, müzik, opera, bale okulları açılmış ve Avrupa ülkelerinden uzman eğitimciler getirtilerek çağdaş sanat eğitimi için hızlıca çalışmalara başlanmıştır. 1938 yılı sonrasında orta dereceli okullarda da Resim İş ve Müzik Dersleri yer almaya başlamıştır. 1949 yılı sonrasında liselerde bu derslere ek olarak Sanat Tarihi de ders olarak konulmuştur. 1989 yılından sonra ise Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri açılmış, ve bu

okullarda kültür dersleri ve yabancı dil derlerinin yanı sıra plastic sanatlar(resim)ve fonetik sanatlar(müzik) eğitimi çoğunluklu derslerde verilmeye başlanmıştır(Kılıçkan, 2004, s.20).

Okullarda Resim-İş eğitimi tümel eğitimin bir bölümü olarak görülmekle birlikte kendine has eğitimi, yöntemi ve teknikleri olan bir yerdir. Öğrencilere göre bu ders, düşünsel, zihinsel, duyuşsal ve psikomotor aktivitelerde bulunarak kendilerini anlatmaya imkan sağlayan çok yönlü sanatsal bir gereçtir. Şüphesiz her sanat dalının kendine has bir iç disiplini, anlamı, hedefi ve değeri vardır. Fakat tarih öncesi çağlardan beri hiçbir sanat dalı, resim kadar, insanlığın, dünyanın ve varlıkların anlaşılmasında, yorumlanmasında ve kendini anlatabilmesinde tesirli olamamıştır. Resim-İş dersleri boş vakitlerin değerlendirilmesini sağlayan süsleme maksatlı yapılan bir ders olmamaktadır. Bilhassa okul öncesi ve ilköğretimde resim dersleri çocuğun heyecanlı ve hareketli, dış faktörlere açık duygusal bir dönemde olması sebebiyle bu eğitimi alacağı en doğru dönem bu dönem olacaktır. Bu derste çocuk çevresini, ortamını tanır, yaptığı resimlerde ‘ben de varım...’ kendisini etrafına ispatlamaya çalışır, bir değer olduğunun farkına vararak kendisini tanımlamayabilir. Çocuğun sanat yönündeki faaliyetleri onun rahatlamasına, yaratıcı ve insancıl his ve fikirlerin gelişimine faydası olan sınırsız bir kaynaktır. Resim-İş dersleri yalnızca sanat eğitimi öğretmez. Çevre ile insan ilişkilerini tanır, hayatın zenginliğini farkederek kişisel bütünlüğünü ve kendine güveni kazandıran vazgeçilemeyen bir öğedir(Artut, 2004, s.187 ve 188).

3.3. Perspektif

İnsanlık tarihine baktığımızda ilk insanların ilk çizimleri olan mağara resimlerinden günümüze kadar geçen sürede perspektif bilgisi açısından gelişimine baktığımızda garip sonuçlar karşımıza çıkar. Mağara çizimlerine bakıldığında herhangi bir görsel derinliğe rastlanmamış hatta buna dair hiç bi ripucuna rastlanmamakla beraber bu olgunun, ilk resmin çizildiği Rönesansa kadar geçen 20 bin yıllık sürede çok fazla bir ilerleme göstermediği çeşitli eserler incelendiğinde açıkça farkedilmektedir. Farklı coğrafyalardaki eserler tarih sırasına göre incelendiğinde farklı vakalarla karşılaşırız(Canbulat, 2014, s.9).

Şekil 1. Lascaux Mağarası'nda yaralı, barsakları dışarı sarkan bizon ve yaralı insan çizimi (tarihteki ilk insan figürü çizimi kabul ediliyor MÖ 22.000) (TIP. (2012). *Sanatc atalarmz*. <https://argoscelik.blogspot.com/2012/05/sanac-atalarmz.html> dan erişilmiştir sayfasından erişilmiştir)

Bu bir av ve bir avcıdan oluşan bir av sahnesidir. Bu bir olayın tasvirinden oluşan kompozisyonudur. Resimde yer alan figürler farklı zaman ve mekanlardan alınan figürler değil anlık görüntünün anlatımıdır. O halde resimdeki cisimlerin görsel bir bütünlük içerisinde çizilmesi gerekir. Ancak figürler arasında bir perspektif bütünlük yer almamaktadır. Eğer avcının ayakta dik çizilmesi gerektiğini düşünecek olursak perspektif eksikliği açıkça farkedilmektedir. Eğer MÖ 5 bin'den sonraki çağlara denk gelen Mısır ve Mezopotamya kültürlerini ele alacak olursak karşımıza şöyle bir gidişat çıkar. Mimarlık ve heykel sanatları çok ileri düzeylerde iken resim sanatının görsel hacimsellikten yoksunluğu kolayca farkedilmektedir. Mısır piramitlerin günümüzde dünyanın yedi harikası içinde yer almaları onların kendi çağlarının ne kadar ötesinde olduğunu kanıtlar(Canbulat, 2014, s.9).

Mezopotamya ve Anadolu'daki kabartma resimlerde de görsel hacimsellik eksikliği kendini göstermektedir. Bu medeniyetlerde yer alan insan figürleri tekdüze ve yandan görülmekte ve herhangi bir derinlik etkisine rastlanmamaktadır(Canbulat, 2014, s.10).

Diğer bir örnek ise geleneksel sanatlarımızdan biri olan Minyatürlerdir. İslam resim sanatının başında Minyatürler gelir. Münyatür batı resiminde görmeye alıştığımız resimlerden çok daha ufak boyutlardadır. Minyatürler daha çok el yazması kitaplarının sayfaları arasında kullanılırdı. Minyatür bilindik resim kurarallarından farklı bir ifade tekniğine sahiptir. Minyatür sanatında perspektif kuralı kullanılmamakla birlikte statükosu yüksek olanaların daha büyük boyutta ve daha önde olduğu bir hiyerarşi uygulanmıştır. Minyatürlerde perspektifin özelliklerinden olan ön-arka bağlantısı bulunmamaktadır. Derinlik yüksekliğe aktarılmış ve planlar kademleli tabakalar şeklinde yükselir. Uzaklaştıkça figürlerin boyutlarının küçülmesi, nesnelerin ayrıntılarının azalması ve renklerin canlılıktan uzaklaşmaları da minyatürde hiç bulunmayan perspektif özelliklerindendir. En beride olanla basamak basamak en geride olan arasında bir boyut ve ayrıntı farkına dikkat edilmemiştir(Abacı, 2007, s.108).

Ege sanatına baktığımızda ise heykellerin mükemmel insan vücudu ölçülerine ulaştığı bu dönemde resimlerin görsel hacimsellikten uzak kalmasının sebepleri günümüzde de tartışılmaya devam etmektedir(Canbulat, 2014, s.10).

Tam da bu sıralar Ege'den bir yapıt asırlar süren perspektif eksikliğinde bir dönüm noktası niteliğindeydi. Bu seramik vazo üzerinde bulunan resimlerden bundan sonra insanın da önden çizilebileceğini göstermişti. Fakat insanlık böyle bir çizim yapabilmek için binlerce yıl bekleyecektir(Canbulat, 2014, s.10).

Öte yandan yüksek roma sanatında mimari ve heykel yönünden zirveyi yaşıyorlardı. Ancak duvar resimlerindeki ifadesizlik devam etmekteydi. Dini Avrupa resimleride de perspektif bilgisinin sanatçılar tarafından daha bulunmadığını görülmektedir(Canbulat, 2014, s.10).

Rönesans'a kadar sanatçılar hem dönemlerindeki düşünce biçimlerinden hem de hayat felsefelerinden ötürü meydana getirdikleri yapıtlarında perspektifi kullanamamışlardı (Abacı,2007, s.105).

M.S. 1400'lü yıllara kadar, binlerce yıl kullanılan tekniklerin kalıntılarına rastlanmaktadır. Halen görüntülerde derinlik etkisinden kurulamamış ve ön-arka ilişkisi, yani yakındaki figürlerle uzaktaki figürler birbirleriyle bağlantısız olarak resmedilmiş ve mesafe-boyut ilişkisi sağlanamamıştır. Bu sanatçılar belki de, resmi oldukları mekanın bir devamı olarak group hasimsel değil de daha çok yüzeyci bir tutum sergilemişlerdir(Canbulat, 2014, s.10 ve 11).

Yakın ve Uzakdoğu’da da durum benzerlik göstermiştir. Nesne ve figürler uzaklaştıkça boyut değiştirmiyor. Hepsi neredeyse aynı boyutta betimleniyor ve ayrıca perspektifin temel kaidelerinden uzağa doğru gidildikçe nesnelerin birbirine yaklaşp birleşmesi yönünden görseller oldukça fakir kalmıştır(Canbulat, 2014, s.11).

Çizgisel perspektif kurallarını uygulayan ilk kişi İtalyan Mimar Brunelleschi’dir. Floransa şehrinde 1425 yılında inşa edeceği binaların çizimini yaparken beride ve geride yer alan sütun ve duvar yüksekliklerinin gerçek görüntülerini göstermek için bir care bulma isteği, onun çizgisel ölçüler üzerinde bir takım araştırmalar yapmasını sağlamıştır(Abacı,2007, s.108).

1401-1428 yıllarında Masaccio’nun resimlerinde kullandığı ilk perspektif numuneleri öteki rönesans ressamlarına sıra dışı yenilikler tayin etmiştir. Bilhassa 1427 yılında Floransa’daki Kutsal Üçlü isimli duvar resmi derinliğin tasfiri yönünden çağın sanatçılarında şaşkınlık yaratmıştır(Canbulat, 2014, s.12).

Hem ressam hem de bilim adamı olan Mimar Leon Bastista Alberti 1435 yılında perspektif kurallarını kağıda aktaran kişi olarak tarihte önemli bir yer almıştır(Abacı,2007, s.108).

İyi bir doğa gözlemcisi olan Leonardo Da Vinci bireyin çevresini algılama düzenini daha öncekilerden çok daha iyi kullanabiliyordu. Yapıtlarının özünü derin perspektiflerle yüceltmıştır. Ancak Jan Van Eyck 1437 de yaptığı “Arnolfi’nin Evlenmesi” adlı eserinde bunu daha da ileri bir seviyeye götürerek bu derinliğe ışığı da eklemiştir. Eserde karşıda aynada yansıyan kendi görüntüsünü resmederek ışık devinimini geometrik sistem içerisinde görüntüleyebilmişti. Öte yandan bu zaman boyutunu kontrol etmekteydi. Çünkü karşımızdaki sahnede yer almayan bir mekan resmin içine eklenmişti(Canbulat, 2014, s.13).

Bundan sonra perspektif kuralları bütün sanatçılar tarafından biliniyor, birbirleriyle yarışa girmiş gibi çalışmalar ilerletiyordu. Artık perspektif eğri yüzeyler, kubbelerin iç yüzeylerinde derinlemesine betimlemeler yapılr olmuştur(Canbulat, 2014, s.13).

Perspektif 20.yüzyıla kadar resim sanatında önemli bir olarak yer alıyordu. Ama artık başka bir boyuta gelmişti. Artık perspektif resmin amacına uygun bir şekilde deforme edilmeye başlanmıştır. Bu da kübüzmle başlamıştır. Bakış noktası resmin içinde birden çok rakamlara vardı. Öte yandan Edvard Munch’un “Çılgılık” adlı eserinde perspektif hareketli bir şekilde ifade edilerek, anlatılmak istenen duyguların etkililiği arttırılmıştır. Günümüzde

ise perspektif bilgisi sanatçılar için, bundan sonra seyircide şaşkınlık yaratacak maharetlerden biri haline gelmiştir. Escher'in eserleri, perspektif yanılsamaların en ileri seviyelerinden birini işaret etmektedir. Sokak resimlerindeki sahte perspektif yanılsamaları perspektifin ne kadar ileri bir seviyeye geldiğini açıkça göstermektedir(Canbulat, 2014, s.14).

Perspektif, üç boyutlu hakikatleri iki boyutlu düzlem üzerine üç boyululuk hissi veren bir çizim tekniğidir(Balcı, 2005, s.175).

Rönesans devrinde çıkarılan ve geliştirilen hendesi veya çizgisel perspektifin asıl kurallara göre, durgun tek bir görüş yönüyle, ufuk çizgisi üzerinde bir araya gelen çizgiler, düz bir düzlemde üç boyulu mekan görüntüsü oluşturur(Cumming, 2008, 493).

'Ufuk çizgisi', 'bakış noktası', 'kaçış noktası' gibi perspektif elemanlarını kullanarak yapılan çizgi perspektifi, ilk olarak 15. yüzyılda kullanılmıştır. Bilimsel perspektif olarak bu ilk kullanımdan sonra, resimde ilk defa 1425'de Masaccio tarafından kullanılmıştır(Yolcu, 2009, S.23).

En genel tanımıyla perspektif, üç boyutlu nesneleri, iki boyutlu resim düzlemi üzerinde tasvir ederek, üçüncü boyut yanılsaması oluşturmaya yarayan bir çizim biçimidir(Eroğlu, 2006, s.227).

Tabii yaşamdaki varlıklar, yakın mesafelerde bize gerçek boyutları ve renkleri ile görünürler. Uzak mesafelerde gözümüze küçülmüş ve renkleri soluk görünürler. Gözümüzün bu algılama hissini, bir takım kurallara uygun olarak çizgi ve renkle resmetme olayına perspektif(Kılıçkan, 2004, s.44).

Geometrik açıdan perspektif, herhangi bir nesnenin, resim yüzeyi üzerine aktarılan izdüşümüdür(Onat, 2015, s.1).

Perspektifte, objeler bizden uzaklaştıkça boyut olarak da o kadar küçülmüş görünürler. Cisimlerin uzaklaştıkça küçülen görünüşleri, uzaklıkları içinde aslına uygun bir şekilde aynı oranda küçülür. Sanatçılar ortaya koydukları eserlerde bu kurallara uygun olarak çevreyi planlayarak bölerler. Böylece görüntü gerçeğine uygun olarak resmin yüzeyine aktarılmış olur(Abacı, 2007, s. 110).

Bütün resim dersleri ve bilhassa da desen derslerinde perspektif üzerinde durulması gereken bir konudur. Çocuğun belli bir yaş ve okul dönemlerinde doğru kurallar içerisinde öğretilmesi gerekir. Çok ayrıntıya inilmeden çocuklara verilecek perspektif bilgisi ile

çocukların anlatımlarında derinlik-plan gibi zorunlu resim bilgisi nitelikleri için daima gereklidir(Türkdoğan, 1984, s.93).

Perspektif, sanatsal çalışmaların estetik kurallarına uygun gelişiminin mantıksal temelini oluşturur. İyi derecede perspektif bilgisi, sanat eserini oluşturan elemanların bir uyum ve denge içerisinde gelişimini sağlar(Artut, 2004, s.141).

Özellikle orta düzeydeki okulların resim derslerinde yapılan resim çalışmalarında öğrencilerin küçüklüklerinden beri kademeli olarak geliştirdikleri perspektif anlayışı öğreticinin kontrolünde bilinçli bir olgunluğa varılabilmektedir(Türkdoğan, 1984, s.93).

Perspektifle ilgili çıkarılan sorular ve öğrenmeye değer olduğu farkedilen diğer bir çok şeyler çok kolay bir sistem desteğiyle teftiş edilebilir ve keşfedilebilir. Bahsedilen cam parçası yansıtılacak objeye dik olacak biçimde göze yakın tutulur. Bir göz sabit tutularak gözlem yapılır. Herhangi bir kalem yardımıyla objenin genel hatları camın üzerine çizilir(Klee, 2010, s.66)

Ufuk çizgisi:

Göz seviyesinden geçtiği varsayılan çizgidir. Eğildiğimizde ufuk çizgisi alçalır, ayağa kalktığımızda veya yükseklerle çıktığımızda ise yükselir(Kılıçkan, 2004, s.44).

Perspektifte kaçış noktalarının üstünde bulunduğu varsayımsal yatay doğruya ufuk çizgisi denir(Sözen, Tanyeli, 2001, s.244). Başka bir deyişle, ufuk çizgisi, baktığı nesnenin perspektifini çizecek kişinin gözlerinden geçen yatay doğruyu ve bakış yüksekliğini saptamak için kullanılan çizgidir(Onat, 2015, s.8). Teorik manada ise yatay olarak gözlerimizden geçtiği varsayılan çizgiye “ufuk çizgisi” denir(Canbulat, 2014, s.23).

Şekil 2. Ufuk çizgisi (Deco Gergi. (2016). Ufuk çizgisi yer ve gök resimleri. <https://www.decogergi.com/ufuk-cizgisi-yer-ve-gok-resimleri/> sayfasından erişilmiştir)

Perspektifte kaçma noktalarının üzerinde olduğu varsayılan çizgidir. Yeryüzünü gökyüzünden ayıran çizgidir. Göz hizasında olduğu düşünülen yatay çizgi olarak kabul edilir(Aydemir, 2016, s.48).

Gözle aynı hizada yer alan ufki çizgidir. Dünyada gök ile denizen kavuştuğu yer ufuk çizgisi olarak ifade edilir(Artut, 2004, s.141).

Resim düzlemi:

Üzerinde perspektif izdüşümünün yapılacağı yatay düzleme resim düzlemi denir. Perspektif çalışmasını yapacak olan kişinin isteğine göre,

1-Bakış noktası ile nesne arasında

2- Nesnenin üzerinde

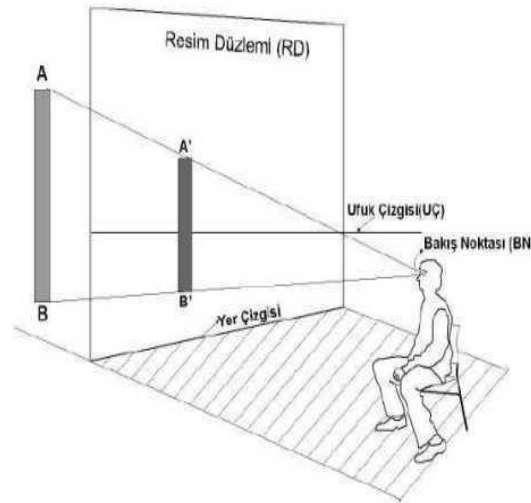
3- Nesneden sonra herhangi bir yere yerleştirilebilir(Onat, 2015, s.6).

Bu düzlem resim kağıdı, tuval vb. olabilir(Abacı,2007, s.108).

Bakış noktası:

Herhangi bir nesnenin perspektifinin çizilebilmesi için öncelikle durağan bir yerde durarak, o nesneye bakılmalıdır. O nesnenin perspektifini çizmek için durduğumuz bu noktaya bakış noktası denir(Onat, 2015, s.4).

Bir cisme perspektifini çizmek maksadıyla durağan bir noktada durulur. Bu gözleyen kişinin gözünün bulunduğu durağan noktaya bakış noktası(BN) adı verilir(Balcı, Say, 2005, s.88).

Şekil 3. Bakış noktası (Burak, S. (2018). Perspektif. <https://semraburak.wordpress.com/2017/04/03/9-sinif-perspektif/> sayfasından erişilmiştir)

Resmedilecek nesne, gerek bir alan içindeki figürler olsun gerekse doğada bulunan bir nesne olsun bunları yalnızca bir noktadan bakarak çizeriz. Baktığımız yer ve yönümüz perspektifin görünüşüne direkt etki edecektir(Canbulat, 2014, s.17).

Bakış açılarının değerleri, bakış uzaklığı ile bakış yüksekliğine bağlıdır. Bakış açılarının değerleri, perspektif için elverişli görüş sınırlarını aştığında, perspektifte aşırı etkiler ve giderek deformasyon(bozulma) meydana gelir(Onat, 2015, s.4) .

Resmini çizdiğimiz nesneye baktığımız açıya bakış yönü denir(Canbulat, 2014, s.19)

Esas nokta:

Gözün tam karşısında ufuk çizgisinin tam üzerindeki noktadır. Bu nokta resmi icra eden kişiyle birlikte hareket edip tam karşısında yer alır(Kılıçkan, 2004, s.45).

İki gözün tam ortasından dik bir şekilde çıktığı varsayılan doğrunun ufuk çizgisini kestiği noktaya denir. Bakan kişinin resim düzlemine dikkat kesildiği noktadır. Gözlemcinin tam karşısında, ufuk doğrusunun üzerinde bulunduğundan, icraatta bulunan kişinin pozisyonuyla birlikte farklılık gösterir (Abacı, 2007, s.114).

Kaçan çizgiler:

Uç noktaları gözümüzden aynı uzaklıkta bulunmayan çizgilerdir. Bunlar oldukları gibi değil göründükleri gibi çizgiler. Kaçan çizgiler ufuk çizgisinin üstünde iseler gözden uzaklaştıkça alçalıyor gibi, ufuk çizgisinin altında iseler, gözden uzaklaştıkça yükseliyor gibi görünürler(Kılıçkan, 2004, s.45).

Görme ve kaçma noktalarından çıkıp, açıları genişleyerek sonsuza kadar uzanan çizgilerdir(Artut, 2004, s.142).

Kaçış noktaları:

Değişik konumdaki şeylerin kaçan çizgilerin ufuk çizgisinde keştiği noktalar(Kılıçkan, 2004, s.45)

Nesnelerin yansıttığı, gerçekte birbirine paralel olup ufuk çizgisine doğru gittikçe birbirine yaklaşan ışınların ufuk çizgisi üzerinde birleştiği noktadır. Yani kaçan çizgilerin ufuk çizgisi ile buluştuğu noktadır. Ufuk çizgisi üzerinde yer alır. Nesnenin duruşuna göre birli, ikili ya da üçlü kaçma noktaları tespit edilerek çizim yapılır(Abacı, 2007, s.115).

Ufuk çizgisi üzerinde yer alır. Gözden sonsuza doğru uzaklaşan çizgiler bu noktada birleşirler. Bir diğer tanımla da kaçan çizgilerin odaklandığı noktalar(Artut, 2004, s.142).

3.3.1. Perspektif Çeşitleri

3.3.1.1. Atmosferik (Hava) Perspektif

Bir eserde derinlik hissi ile de çizgi perspektifiyle vermemiz şart değildir. Rengi kullanarak da resimde derinlik algısını oluşturmak mümkündür. Resim sanatında renk perspektifini ilk kez Rönesans sanatçıları kullanmıştır. Bu teknikte renkler görme noktasından uzaklaştıkça renkliliklerin kaybederek grileşip görüntü niteliğini yitirmesine dayalı perspektif tekniğidir. Gözümüz ile baktığımız görüntü arasına havanın kalınlığı, gittikçe uzaklaşan cisimlerin renkleri yakında duran cisimlerin renklerinden daha solgun gösterir. Bu yöntemle yapılan resimlerin yüzeyleri bir kaç derinlik planına ayrılır. En önde bulunan planda daha canlı ve sıcak renkler kullanılması gerekir. Sonraki planlarda renkler aşamalı olarak renkleri kaybetip solmalı ve sıcak tonlardan soğuk tonlara doğru sıralanmalıdır(Abacı, 2007, s.120).

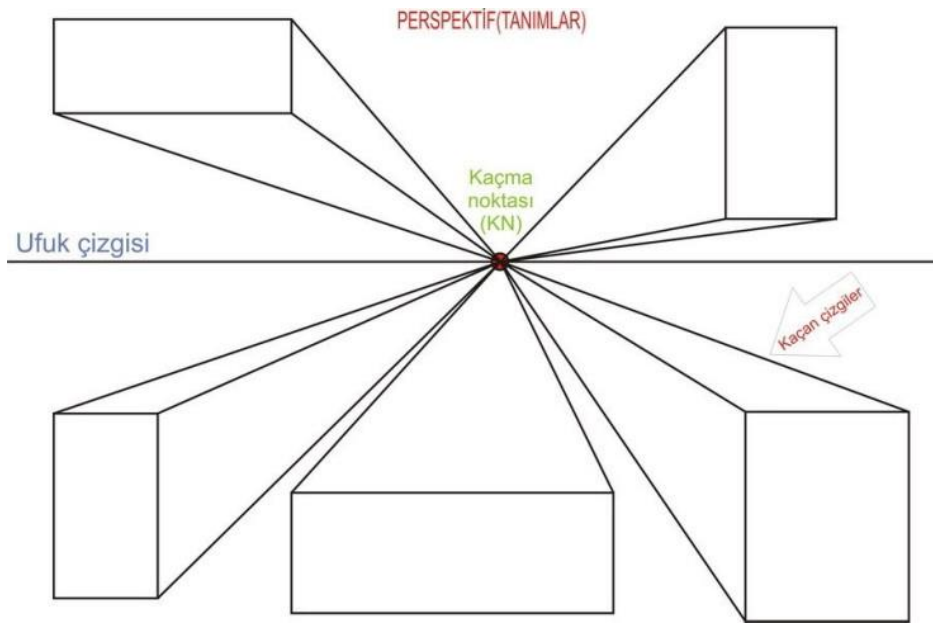
Şekil 4. Hava perspektifi (Savli, S. (2018). Resimde perspektif kacis noktaları nedir? <https://www.sevvalsavli.com/resimde-perspektif-kacis-noktalari-nedir/> sayfasından erişilmiştir)

Yaz aylarında engebeli, yüksek bir yere gittiyseniz, uzaklarda bulunan tepelik alanların mavi renkte görüldüğünü olasıca farkına varmışsınızdır. Eğer sonbahar mevsimindeyseniz sarı kırmızı ve kahverengi oldundan emin olduğunuz o uzaktaki tepelerin sizemavi ve mor gözükebilir. Bu yaşadığımız olgu, atmosferik ya da hava perspektifi olarak tanımlanmaktadır(Metzger, 2012, s.13).

Perspektif üzerinde çalışırken, gitgide artan mesafelerde havanın etkisinin farkında olmak gerekir. Atmosfer(hava) etkisi gerek kırsal gerekse kentsel farketmeksizin büyük alanların çalışıldığı manzara resimlerinde daha çok hissedilir. Bu gibi çalışmalarda bütün mekansal etkenleri bir tek çizgisel perspektifle anlatamayız. Perspektifi çalışılan cisimler, bizden uzaklaştıkça boyut olarak küçülürken aynı zaman atmosferin etkisiyle netlikleri de azalır. Ayrıntılar azalır ve renkler canlılığını yitirir, tonlar açılmaya başlar. Cisim gözlemleyen kişiden uzaklaştıkça havada bulunan toz ve buhar bu duruma neden olur. Bu atmosferik perspektif olarak tanımlanır(Cıvardı, 2016, s.12).

3.3.1.2. Tek Kaçışlı Perspektif

Resim düzlemine paralel olan ön görünüm yüzeylerin ve iki boyutlu görüntülerin(bilhassa peyzaj çizimleri) çiziminde kullanılan perspektif tekniğidir. Burada derinlik ufuk çizgisine diktir. Paralel perspektif olarak da adlandırılan bu yöntemde ufuk çizgisi üzerinde bir tane kaçma noktası yer alır. Başka bir ifadeyle resimdeki bütün paralellerin ortak bir kaçma noktası vardır(Abacı, 2007, s.115).

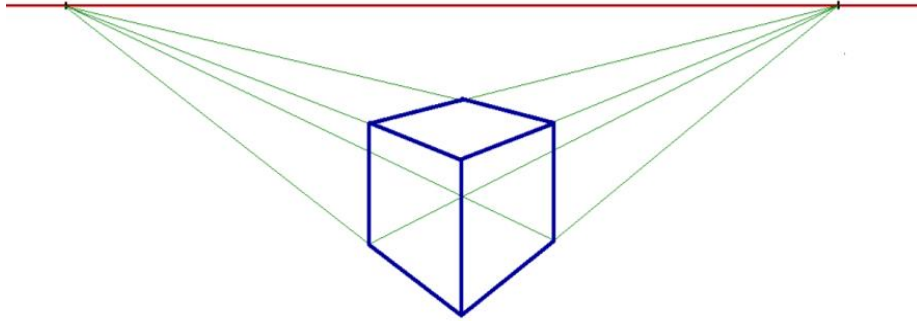
Şekil 5. Tek kaçışlı perspektif (Burak, S. (2017). 9 sınıf perspektif. <https://semraturak.wordpress.com/2017/04/03/9-sinif-perspektif/> sayfasından erişilmiştir)

Merkezi çizgisel perspektif, paralel perpektif, cephe veya tek kaçış noktalı perspektif gibi isimlerle anılan bu perspektif, resim düzlemi üzerindeki bütün kaçış çizgilerinin aynı noktada birleşmesi esasına dayanır. Dikey olmayan çizgiler ile bütün paralel çizgiler gözleyen kişiden uzaklaştıkça bir noktada birleşir. Ufuk çizgisi daima göz hizasına denk gelir ve cizmin gözlemlendiği yerden belirlenir. Tek kaçışlı perspektifte, resim düzlemine ve gözleyen kişiye dik gelen çizgilerin, ufuk çizgisi üzerindeki tek noktada birleşmesi durumunda, çizilecek cismin bir tarafı, resim düzleminin de bir tarafına paralel olacaktır. Dikey çizgiler bu perspektif çizimde yine dik kalırlar ve resim düzleminin tabanına, paralel çizgiler ise ufuk çizgisine paralel olurlar. Geriye kalan diğer çizgilerin hepsi tek bir kaçış noktasında birleşirler(Cıvardı, 2016, s.18).

Bazı hususi durumlarda, nesnenin görüntü düzlemine paralel olan yatay kenarlarının hepsi perspektifte de yatay bir şekilde görülür. Ayrıca, nesnenin tüm dikey kenarları görüntü düzlemine paralel olduğundan, çizilirken de birbirine paralel ve dikey bir şekilde çizilir(Onat, 2015, s.12)

Metzger(2012)' e göre doğrusal perspektif, “uzaklaştıkça bir noktada birleşen paralel çizgilerle mesafe yanıltması yaratma tekniğidir”(s.79).

3.3.1.3. İki Kaçışlı Perspektif

Şekil 6. İki kaçışlı perspektif (Hamza, Ş. (2018). 10 hafta perspektif iki kacis noktali. <https://guzelsanatlarokulu.wordpress.com/10-hafta-perspektif-iki-kacis-noktali/> sayfasından erişilmiştir)

Nesnelerin düşey kenarları ufuk çizgisine dik gelecek şekilde konumlanmaları durumunda iki kaçış noktali perspektiften yararlanılır. Bu konumdaki nesnelerin görünen her yüzeyi sağa ve sola doğru ufuk çizgisine dik olmayan açılarla yönelir. Bu yüzeylerin kaçış çizgileri, ufuk çizgisi üzerinde iki ayrı noktada birleşir(Abacı, 2007, s.117).

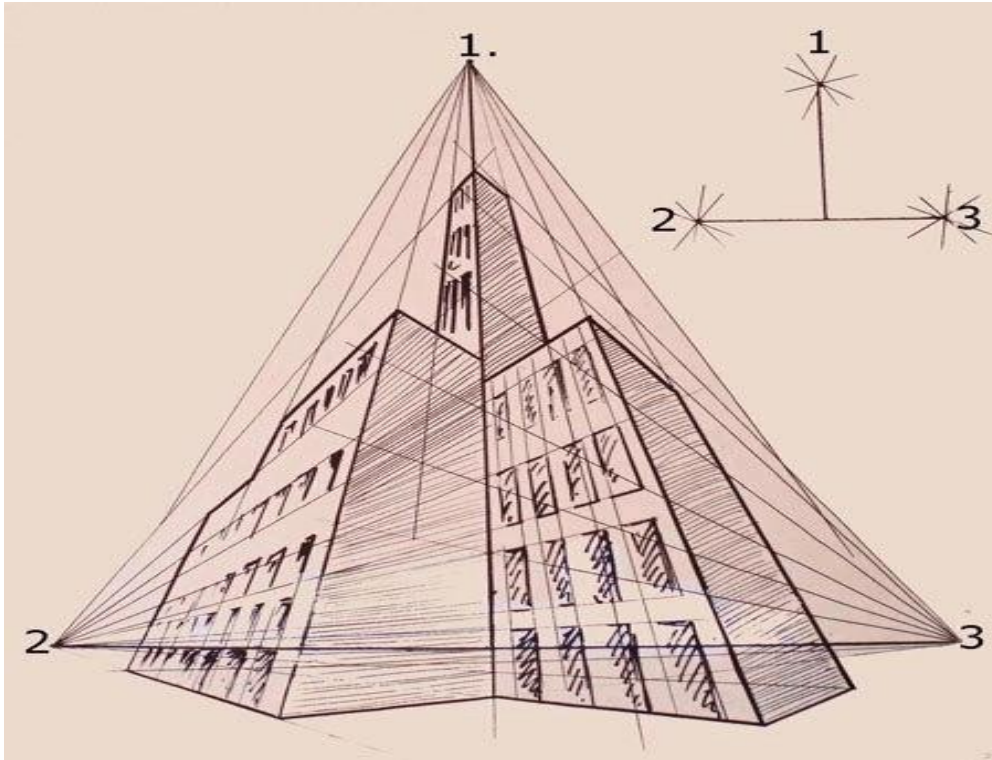
Çift kaçışlı perspektif, rastlantısal, açısal ve dolaylı gibi isimlerle de ifade edilir. Bu perspektif türünde resim düzlemine eğik yerleşen nesneler, köşeleri kavrayan açılardan görünür ve buna bağlı olarak nesnenin tüm yan yüzeyleri kısılır. Gözleyen kişinin yeri genellikle merkez dışındadır. Bu sebeple böyle bir perspektif, sanatsal yaklaşımlarda sık karşılaşılan, gözlemci bir tutumu içerir(Cıvardı, 2016, s.24).

İki kaçışlı perspektif başka bir ifadeyle, üç bayotlu bir dikdörtkenin sadece tek cephesini görüyorsak tek kaçışlı, eğer iki cephesini görüyorsak iki kaçışlı perspektif kullanılmıştır(Metzger, 2012, s.97).

Perspektif resmi çizilecek olan objenin dikey kenarları görüntü düzlemine paralel olarak yerleştirilmesine rağmen, planındaki kenarlar ile görüntü düzlemi arasında, dik olmayan bir açı oluşuyorsa bu perspektife “Açısal Perspektif” denir. İkiside göz hizasında olup ve arkaya doğru uzaklaşan çizgilerden birinin bir kaçış noktasında ötekinin ise başka bir kaçış noktasında bileştiği doğrusal perspektif türüne, çift kaçışlı perspektif denir(Cıvardı, 2016, S.97).

3.3.1.4. Üç Kaçışlı Perspektif (Eğik Perspektif)

Objelerin bütün kenarları bize paralel bir şekilde konumlanmamışsa bu objelerin çiziminde üç kaçma noktasına ihtiyacımız olduğunu gösterir. Şekil 3.7’de görülen örenekte 2. ve 3. noktalar iki kaçışlı perspektif yöntemiyle çizilmiştir. Fakat yarım konu şeklindeki parça için başka bir kaçış noktasının daha olması gerekmektedir. O da 1.kaçış noktasıdır. Eğik perspektif de denilen bu teknik çoğunlukla yüksek binelerin veya yukardan aşağıya bakılan cisimlerin çiziminde kullanılır(Abacı, 2007, s. 118).

Şekil 7. Üç kaçışlı perspektif (Burak, S. (2018). Perspektif. <https://semraburak.wordpress.com/2017/04/03/9-sinif-perspektif/> sayfasından erişilmiştir)

Resmi çizilecek olan objenin üç kenar ekibinden hiçbirisi görüntü düzlemine paralel değilse, yani objenin bitün kenarları ile görüntü düzlemi arasında, dik olmayan bir açı oluşuyorsa bu perspektife “Üç Noktalı Perspektif” veya “Eğik Perspektif” adı verilir(Onat, 2015, s.12).

Üç noktalı perspertif, görülen cisim çok yüksek ya da çokderin bir görüntüyü kaplıyorsa veya kompozisyonun üstten ya da alttan görüldüğü durumlarda kullanılır. Gözlemlenen cismin görünen tarafları, resim düzlemine göre eğik bir açı oluşturduğunda, her bir tarafın paralel çizgileri, üç kaçış noktasında bir araya gelir. Bu kaçış noktalarından iki tanesi ufuk çizgisi üzerinde yer alırken, öteki nokta da cismin merkez aksının bir miktar içinden geçen dikey bir çizgiye yerleşir. Bahsettiğimiz üçüncü kaçış noktası, bakış noktasının cisme üstten mi ya da alttan mı gözlemesine göre ufuk çizgisinin üstünde veya altında yer alır(Cıvardı, 2016, s.44)

3.3.1.5. Yansımalar

Yansımalar herhangi bir ışık kaynağından gelen ışının düz bir yüzeye çarptıktan sonra eşit ve zıt bir açıda yüzeyden sekmesiyle meydana gelen optik bir durumdur. Yansıyan yüzey suda olduğu gibi yatay ya da aynadaki gibi düşey veya farklı açılarda eğimli olabilir. Yüzeyin dik veya yatay olması, yansıyan görüntünün aynı perspektif izdüşümünü takip edip, yansıyan cisimdeki aynı kaçış noktalarına sahiptir. Fakat yüzeyin eğimli olması durumunda yansımanın kendi kaçış noktaları oluşur(Cıvardı, 2016, s.58).

Şekil 8. Perspektifte yansımalar (Pixabay. (2018). Perspektifte yansımalar. <https://pixabay.com/tr/photos/cam-yans%C4%B1ma-perspektif-modern-3597659/> sayfasından erişilmiştir)

Yansımalar su ve ayna gibi yüzeylerden sekerek gözlerime dolaylı olarak ulaşan görüntülerdir. Birsürü realist çizime etkileyici farklı boyutlar katar ve sıklıkla fazladan derinlik etkisi verirler. Yansımaların genelde düz yatay yüzeylerde gerçekleştiği düşünülür halbuki yansımalar bütün yüzeylerde gerçekleşebilir(Metzger, 2012, s.163).

Yansıma ile ilgili genel olarak şöyle bir kaide vardır;yüzeye gelen ışık ışınının yüzeye yaptığı açı eşittir. Bu şekilde ortaya çıkan görüntülerde yatay bir yansıma yüzeyi mevcutsa görüntü ile yansıyan görüntü arasında simetri vardır. Dikey bir yansıma yüzeyi varsa kaçış noktalı bir yansıma oluşmaktadır(Canbulat, 2014, s.149).

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, örnekleme, veri toplama teknikleri ve verilerin analizi hakkında bilgilere yer verilmektedir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tek gruplu ön-test son-test deneysel desen modelindedir. 2018-2019 eğitim öğretim yılında Konya İli, Kulu ilçesi, Cumhuriyet Ortaokulu 7.Sınıfında okuyan 40 öğrenci ile 4 hafta süresinde Görsel Sanatlar Dersinde yapılacaktır.

Çalışma zayıf deneysel desenler altında yer alan , tek grup öntest- sontest (The one Group Pretest-Posttest Design) modelidir. Bu modelde, araştırmaya alınan grubun uygulama ile ilgili bilgileri, uygulama başlamadan önce bir öntest kullanılarak ölçülmektedir.

“Tek grup öntest – sontest modelinde gelişigüzel seçilmiş bir gruba bağımsız değişken uygulanır. Hem deney öncesi (öntest) hem de deney sonrası (sontest) ölçmeler vardır”(Karasar, 2013, s.96).

Bu desende deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir. Deneklerin bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri uygulama öncesinde öntest, sonrasında son test olarak aynı denekler ve aynı ölçme araçları kullanılarak elde edilir. Seçkisizlik ve elştirme yoktur. Desenin simgesel gösterimi Çizelge 4.1’de verilmiştir. Desen tek faktörlü gruplarıçi ya da tekrarlı ölçümler deseni olarak da tanımlanabilir. Desende tek gruba(G) ait öntest ve son test değerleri arasındaki farkın(O1-O2) anlamlılığı test edilir(Büyüköztürk, K. Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014, s.201).

Araştırmanın modeli ile ilgili kodlama aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1

Tek Grup Ön Test –Son Test Desen

Grup	Öntest	İşlem	Sontest
.....			
G	O1	X	O2

Not: (Büyüköztürk, Ş., Kiliç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi)

G : Tek grup

O1: “Şehirde birsokağı çiziyorum.” temalı öğrenci çalışması

X : Perspektif Eğitimi(Sunum, Gösterip Yaptırma, Örnek Etkinlik Kağıtları...vb.)

O2: “Şehirde bir sokak çiziyorum” temalı öğrenci çalışması

Bu alınarak 4 yöntemle Görsel Sanatlar Dersinde hazırlanan uygulamanın aynı grup üzerinde başarıyı ne miktarda etkilediği incelenmek istenmiştir. Araştırmada tek grup üzerine bağımsız değişken uygulanarak oluşturulan etkinin bağımlı değişken üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bağımsız değişken temel perspektif eğitimi (sunum ve örnek etkinlik kağıtları), bağımlı değişken ise öğrenci başarısıdır. 40 kişiden oluşan gruba ön uygulama ve son uygulama değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek için üç uzman görüşü ve onayı soruluk bir ölçek hazırlanmış ve değerlendirme kriteri olarak kullanılmıştır. Öntest ve sontest değerlendirmeleri uzmanlar tarafından yapılmış ve öğrenci çalışmaları puanlandırılmıştır. Elde edilen bulgular araştırmanın özünü oluşturmuştur.

Deneysel araştırma bilimsel yöntemler içinde en kesin sonuçların elde edildiği araştırmalardır. Çünkü araştırmacı karşılaştırılabilir işlemler uygular ve daha sonra onların etkilerini inceler, bu tür araştırmanın sonuçlarının araştırmacıyı en kesin yorumlara götürmesi beklenir.

4.2. Evren ve Örneklem

Konya İli Ortaokul 7. Sınıf öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturur. Örneklemi ise, KONYA İli KULU ilçesi Cumhuriyet Ortaokulu 7. Sınıfta eğitim gören rastgele seçilmiş 40 öğrenci oluşturmaktadır.

4.3. Verilerin Toplanması

Veri toplama tekniği olarak resim inceleme yöntemi kullanılacaktır. İlk uygulama değerlendirme ölçeği, son uygulama değerlendirme ölçeği ve öğrenci resimleri veri toplama araçlarıdır. Öğrencilerin yaptığı resimler 3 uzman tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirmede kullanılan ölçütler uzmanlar eşliğinde araştırma konusuna uygun olarak belirlenmiştir. Öntest-sontest değerlendirme ölçütleri uzamların onayı alınarak belirlenmiştir.

4.3.1. Veri Toplanma Aracı

Nicel özelliklere sahip bu çalışmada veri toplamak için sunum ve örnek etkinlik kağıtları, öntest uygulama değerlendirme ölçeği ile sontest uygulama değerlendirme ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmada, temel perspektif eğitiminin(sunum ve örnek etkinlik kağıtları,) öğrencilerin çizimlerinde perspektifi kullanma başarısına etkisini incelemek için perspektif çizim inceleme ölçütleri hazırlanmıştır. Değerlendirmede kullanılan inceleme kriterleri 2007 yılında MEB'in hazırladığı MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi) kapsamında hazırlanmış olan perspektif uygulama faaliyetlerinden yararlanarak hazırlanmış olup ve uzmanların onayı alınarak geliştirilmiştir. Bu kriterler 4 maddeden oluşturulmuş ve değerlendirme ölçeği için kriter olarak kullanılmıştır. Hedefe uygun bir şekilde hazırlanan 4 maddeden değerlendirme ölçeğinde bulunan her ölçüt 1 ile 5 arasında derecelendirilmiş ve uzmanlar tarafından puanlandırılmıştır.

Uygulama kağıtları, 2007 yılında MEB'in hazırladığı MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi) kapsamında hazırlanmış olan perspektif uygulama faaliyetlerinden faydalanmış olup, uzamaların görüşleri de alınarak geliştirilmiştir.

Görsel Sanatlar Dersi içerisinde anlatılan “Perspektif” konusunun öğrenci tarafından kavranması beklenip ayrıca yapmış olduğu çalışmasına da yansıtması beklenmektedir. Bu yönde yapılan çalışmalar öğretim üyelerince değerlendirilmiştir.

4.3.2. Veri Toplanma Aracının Geliştirilmesi

Yapılan çalışmada perspektif çizimi uygulamaları 40 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. İlköğretim okulundan seçilen 7. sınıf 40 öğrencinin her birine resim

kağıdı verilerek ikişer tane 80 “Şehirde birsokağı çiziyorum.” konulu perspektif çizimi yaptırılmıştır. İlk çizimde “Şehirde birsokağı çiziyorum.” konulu resim yaptırılmış ve öncesinde hiçbir bilgi verilmemiştir. Bu şekilde mevcut durumları ve uygulamadan ne şekilde etkilendikleri konusunda bir veri sahibi olunması hedeflenmiştir. İlk çalışma için 40 dakika süre verilmiş, süre tamamlandıktan sonra resmin arkasına “Şehirde bir sokağı çiziyorum.” cümlesinin boşluk kısmına ne sokağı yaptığının adını yazarak teslim etmeleri istenmiştir. İkinci hafta bir ders süresince(40dk) konunun sunumu yapılmış olup ardından örnek etkinlik kağıtları incelenmiştir. Böylece öğrencilere farklı perspektif çizimleri gösterilerek perspektif üzerinde düşündürülmüştür. Üçüncü Hafta bir ders sürecinde önceki hafta sunumu yapılmış ve örnek incelemeler yapılmış perspektif konusunda etkili öğrenme gerçekleşmesi için uygulamalar gösterilip yaptırılmıştır. Dördüncü hafta öğrencilerden tekrardan aynı resmi “Şehirde bir sokağı çiziyorum.” konulu perspektif çizimi istenmiştir. Öğrencilere ikinci resimdeki sokağın birinci resimdekiyle aynı olması yönünde bilgi verilmiştir. Bu resim içinde öğrencilere 40 dakika süre verilmiştir. Süre sonunda tamamlanmış resmin arkasına “Şehirde bir sokağı çiziyorum.” konu cümlesinin boşluk kısmına yaptıkları sokağın adını yazıp teslim etmeleri istenmiştir. Araştırma 40 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş ve resim kağıdına sokak konulu bir perspektif çizimi çalışmaları yaptırılmıştır. Uygulamayı tamamlayan 40 öğrencinin çalışmalarının değerlendirilmesinde ön uygulama ve son uygulama için derecelendirilmiş puanlama anahtarı kullanılmıştır. Her bir uygulama çalışması üç öğretim üyesi tarafından değerlendirilmiştir. Uygulanan değerlendirme ölçekleri Ek 1ve Ek 2 de verilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda SPSS veri analizi yapılmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

İlk aşamada araştırmanın kaynağını ulaşılabilen her türlü birincil ve ikincil kaynak, kitaplar, araştırmalar ve internet kaynakları oluşturmaktadır. Daha sonra öğrenci resimleri araştırmanın kaynağını oluşturmuştur. Veri toplama tekniği olarak resim inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kaynaklardan elde edilebilecek bilgiler dâhilinde perspektif kavramının sanat yapıtı üzerindeki önemi ve sanat eğitimindeki yeri sorgulanıp izlenilmesi gereken yol açıklanmaya çalışılmıştır.

Verilerin nicel analizi uzmanların öntest-sontest dereceli puanlama anahtarına verdiği puanlar doğrultusunda elde edilmiştir. Ön uygulama ve son uygulama olarak 4 maddeden oluşan iki dereceli puanlama anahtarı hazırlanmıştır. Her ölçüt(madde) başarısız(1), geliştirilebilir(2), orta(3), İyi(4), çok iyi(5) olacak şekilde derecelendirilmiştir. Çalışmada uygulamasını tamamlayan 40 öğrencinin çalışmasına verilen puanlarla veriler elde edilmiştir. Verilerin girişi excel ortamında yapılmış olup, analizinde istatistiksel paket SPSS kullanılmıştır.

Raporda nicel verilerin analizi yapılmıştır. Bu sebeple bu veri çeşidine uygun hareket edilmiştir. Tanımlayıcı istatistik olarak: yüzde, ortalama, mod, medyan, standart sapma ve varyans analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS istatistik programıyla analiz edilmiştir. 40 kişiyle gerçekleştirilen bu çalışma deneysel bir çalışmadır ve nonparametrik testler ile analiz edilmiştir. Öntest ve sontest arasındaki anlamlı farkı ortaya koymak için “bağımlı t testi” ve “Wilcoxon” test istatistiği ile analizler yapılmıştır. Dereceli puanlama anahtarıyla elde edilmiş uzman puanlarının ortalaması alınarak grafik ile analizler yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

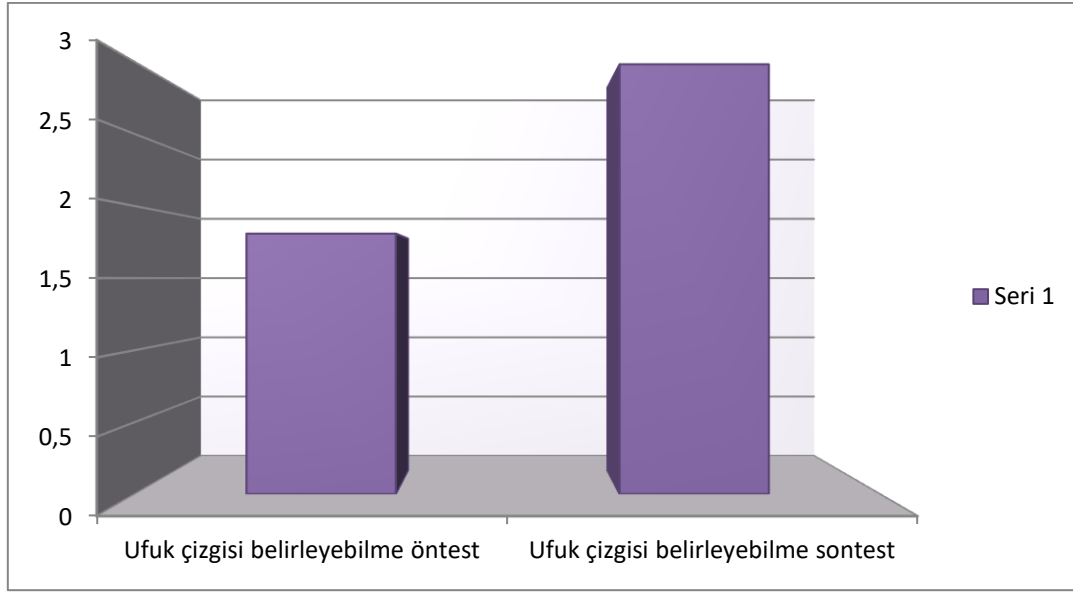
Araştırmanın bu bölümünde değerlendirme ölçeği sonucunda elde edilen veriler bulunmaktadır. Değerlendirme ölçeğine ait bilimsel istatistik sonuçları ön uygulama son uygulama değerlendirme ölçeği verilerinin dağılımı, alt problemler ve bulguları sırasıyla bu bölümde açıklanmıştır.

5.1. Ön Test – Son Test Verilerin Dağılımı

Araştırmada kullanılan değerlendirme ölçeği 4 maddeden oluşmaktadır. Her madde ayrı ayrı incelenmiş ve bağımlı t-testinde yer alan maddeler açıklanmıştır. Normal dağılım ile grafik puan ortalamaları verilmiştir.

5.1.1. Alt Problemlere Ait Bulgular ve Yorumlar

1. Ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için ön çalışma ile son çalışma arasında anlamlı fark var mıdır?

Şekil 9. Ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için sokak konulu çiziminin Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitimi öncesi ve sonrası puanları

Ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için, öğrencilerin perspektif eğitimi almadan önceki puan ortalamaları(öntest) 1,80 iken, perspektif eğitimi aldıktan sonraki puan ortalaması(sontest) 2,98 olarak bulunmuştur. Şekilde de görüldüğü gibi perspektif eğitiminden sonra ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeninde puan artışı gözlenmiştir.

Yapılan çalışmada öğrencilere ön bilgi verilmeden öğrencilerden “şehirde bir sokağı çiziyorum” konulu resim çizimleri istenmiştir. Öğrencilerin bu çizimlerde sokakta bulunan nesne ve figürleri kağıda rastgele yerleştirdikleri ve çalışmalarının çoğunda ufuk çizgisine yer vermedikleri görülmüştür. Ön çalışmalar incelendiğinde, öğrencilerin resimlerinde yer alan nesne ve figürlerin yeryüzüne ait olduğunu gösterebilmek için nesne ve figürleri, resim kağıdının alt tarafına yakın çizdikleri görülmektedir. Fakat yine de öğrencilerin çizdiği bu nesne ve figürler havada duruyormuş hissi vermeye devam etmiştir. Dolayısıyla öğrenciler yeryüzüne ait nesne ve figürlerin yeryüzüne, gökyüzüne ait nesne ve figürlerin ise gökyüzüne ait olduğunu gösterebilmek için öğretmen desteğine ihtiyaç duymuştur.

Öğretmen, öğrencilere ufuk çizgisini kalıcı bir biçimde öğretebilmek için öncelikle sınıfta bulunan mevcut araç ve gereçlerden yararlanmıştır. Tahtada ufuk çizgisini ifade eden çizimlerde bulunmuştur. Sonrasında ufuk çizgisini anlatan bazı fotoğrafları çoğaltarak öğrencilerin incelemelerini sağlamıştır. Öğrenciler bu incelemelerden sonra öğretmene olumlu tepkilerde bulunmuşlardır. Daha önce farketmedikleri ufuk çizgisinin farkına

vardıklarını açıkça ifade etmişlerdir. Öğretmen bir sonraki aşamada öğrencilerin anlayıp anlamadıkları pekiştirmek için tahta üzerinde bazı çizimler yapmış ve öğrencilerden bu çizimlerin üzerine ufuk çizgisini doğru yerleştirmelerini istemiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ufuk çizgisini doğru yere yerleştirmeyi başarmıştır.

Uygulanan yöntemden sonra yapılan son test çalışmaları incelendiğinde öğrencilerin hemen hemen hepsinin resimlerinde ufuk çizgisine rastlanmaktadır. Çizimler incelendiğinde ufuk çizgisini kağıdın ortasına yerleştirmeye çalıştıkları ve öğrencilerin yeryüzüne ait nesne ve figürleri ufuk çizgisi üzerinde veya ufuk çizgisinin aşağısında çizdikleri görülmektedir. Gökyüzüne ait nesne ve figürleri ise ufuk çizgisinin yukarısına yerleştirmeye çalışmışlardır. Son test çalışmalarına göre, öğrencilerin artık çizimlerinde ufuk hattını rahatlıkla belirleyebildikleri gözlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için beklenen başarıya ulaşılmıştır.

Uzman eşliğinde öğrencilerin son test çalışmaları incelendiğinde, yapılan resimlerin bir kısmının yarım kaldığı fark edilmiştir. Öğrenciler, son test çalışmalarını yaparken öğretmene 40 dakikalık süresinin az olduğunu, resimlerini yetiştiremediklerini söylemişlerdir. Buradan da anlaşılabileceği gibi perspektif konusuyla ilk defa karşılaşan çocuklar, yaşları gereği perspektif konusunu iyi anlamış fakat bu konuyu resimlerine aktarırken zaman sıkıntısı yaşamışlardır. Uzman görüşleri doğrultusunda, bazı öğrencilerin ilk defa öğrendikleri bu konuyu resimlerine yansıtırken yetiştirmekte zorlandıkları bu durumun 11 ile 13 yaş grubu çocukların resimlerinde görülen çocuksu ve anlatımsal ifade biçiminin geride kaldığı belirlenmiştir.

Bu yaş aralığındaki çocuklar hakikati aktarmaya itina gösterirken, çizimlerinde de bağımsız olmayı arzularlar. Etraflarındaki izlenimlere anlatımsal bir yöntemle yaklaşırlar(Gürtuna, 2003, s.91).

Gürtuna'nın da söylediği gibi bu yaştaki öğrenciler çevrelerinde gördükleri nesne ve figürleri gerçeğe yakın çizme arzusu içindeler. Öte yandan da bu çizimleri çocuksu ifade biçimleriyle anlatmaya çalışırlar. Bu anlamda çocukların resim yaparken yeterince özgür olmaları önemlidir.

Araştırmada, çalışmaların atölye ortamında yapılmamış olması, sınıfların kalabalık ve sınıf yönetimin zor olması, verilen sürenin öğrencilere yetmemesi, bazı öğrencilerin konsantrasyonunu olumsuz önde etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

Temel perspektif eğitiminin öğrenci çizimlerinde ufuk çizgisini belirleyebilme değişkenine olumlu etkisinin olduğuna ilişkin t-testi sonuçları Çizelge 5.1’de verilmiştir.

Tablo 2

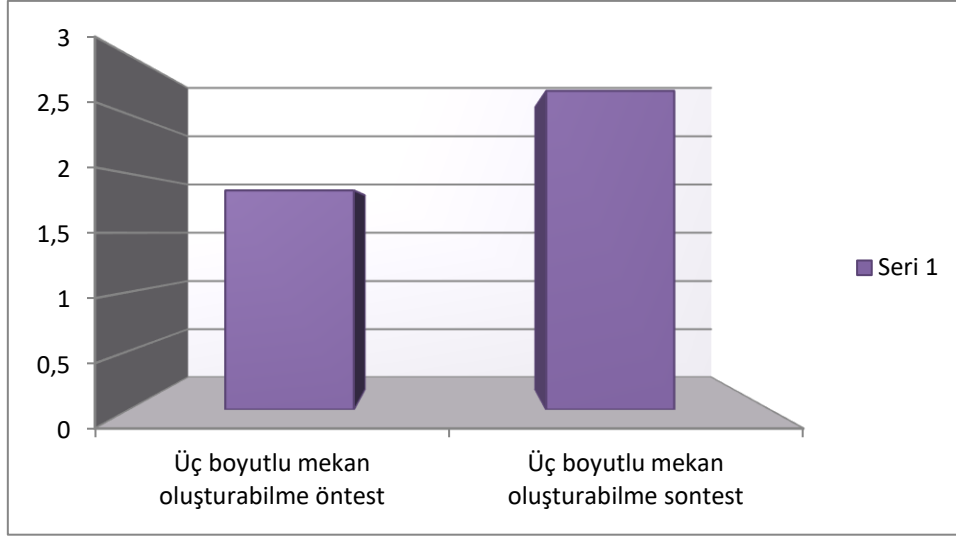
Ufuk Çizgisini Belirleyebilme Değişkeni İçin Temel Perspektif Eğitiminin Etkisinin Testi

	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	T	P
ÖN	40	1,8083	,56934			
TEST						
SON				39	-12,028	,000
TEST	40	2,9833	,68334			

Çizelge incelendiğinde ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için p değeri 0,05’ten küçük olduğundan dolayı öntest- sontest arasında puan farkı olduğu söylenebilir. Bu firkin hangi testin lehine olduğunu belirlemek için puan ortalamaları incelendiğinde sontest puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla fark son test lehinedir. Ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için t-testi sonucu temel perspektif eğitiminin verilen puanları arttırdığı istatistiksel olarak söylenebilir.

5.1.2. Alt Problemlere Ait Bulgular ve Yorumlar

2. İki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeni için ön çalışma ile son çalışma arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Şekil 10. İki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeni için sokak konulu çiziminin Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitimi öncesi ve sonrası puanları

İki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeni için, öğrencilerin perspektif eğitimi almadan önceki puan ortalamaları(öntest) 1,85 iken, perspektif eğitimi aldıktan sonraki puan ortalaması(sontest) 2,70 olarak bulunmuştur. Şekilde de görüldüğü gibi perspektif eğitiminden sonra iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeninde puan artışı gözlenmiştir.

Öğretmen öğrencilere son çalışmalardan önce üç boyut eğitimi verirken tahta üzerinde bazı örnek çizimler yapmıştır. Öğretmenin yaptığı çalışmalar öğrencilerin çok hoşuna gitmiş fakat uygularken zorlandıkları görülmüştür. Bunun üzerine öğretmen sınıfa küp, silindir... vb. özellikler taşıyan günlük hayattan bazı objeler getirmiştir. Öğrencilerin ders sırasında bu objeleri incelemeleri istenmiştir. Bu aşamadan sonra öğretmen, iki boyut ile üç boyut arasındaki farkları anlatan bazı resimler çoğaltılarak öğrencilere dağıtıp incelemelerini sağlamıştır. Öğretmen öğrencilerin uygulama aşamasında ise üçüncü boyutu vermelerine yardımcı olacak kaçış noktası ve kaçış çizgilerini nasıl belirleyebileceklerini yine aşama aşama tahta üzerinde çizerek anlatmıştır. Öğrencilerin çoğu kaçış noktası ve kaçış çizgilerini belirledikten sonra, kağıt üzerine yerleştirdikleri iki boyutlu şekilleri üç boyutlu formlara dönüştürmeyi becerebildikleri görülmüştür.

Bu araştırma ile öğrencilerin resimlerinde, iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkenine ilişkin elde edilen puan ortalamalarının yükseldiği görülmektedir. Ön test çalışmaları incelendiğinde, öğrencilerin yapmış olduğu çizimlerde

nesne ve figürlerin mekan içinde askıda kaldığı ve mekanın resim üzerinde iki boyutlu kaldığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler kağıda bir sokak mekanı çizebilmek için yardıma ihtiyaç duymuştur. Yapılan eğitim uygulamalarından sonra öğrencilerin üç boyutlu mekanı daha kolay tasarladıkları görülmüştür. Ufuk çizgisini yerleştirdikten sonra kaçış noktası ve kaçış çizgilerini yerleştirebilen öğrenciler, bunların sonraki süreçte kendilerini üç boyutlu resim çizebilmede yönlendirdiğini fark etmişlerdir. Kağıda çizdikleri kaçış çizgilerine dikler ve yataylar çizerek üç boyuta ulaşabilmişlerdir. Böylece öğrenciler, resimlerinde bulunan nesne ve figürleri de mekan içerisine daha kolay yerleştirmiş ve resimde dengeli bir düzenleme kurabilmenin mutluluğunu yaşamıştır. Öğrencilerin son çalışmasında, genellikle yol kenarına sıralı binalar çizdikleri ve bu binaların ön yüzeyleri ve yan yüzeylerini çizmeye özen göstererek üç boyut etkisi vermeye çalıştıkları görülmektedir. Yapılan son test uygulamaları ile öğrencilerin iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilmede daha başarılı oldukları son test sonuçlarında da görülmüştür.

Buyurgan ve Buyurgan'a, (2012) göre mantık dönemi çocuklarının perspektifle alakalı üstesinden gelinmemiş problemlerinin bulunduğunu, mekanı tasarlamakta ve ışık-gölge devinimini tesirli verebilmede başarısız oluyorlar. Çocukların bu eksikliklerini ortadan kaldırma vazifesi ilk olarak öğretmene düşmektedir. Geriksinim duyulan sanatsal bilgilendirme ve görsel kaynaklar sayesinde verimli bir öğrenme sağlanmış olur. Bu dönemdeki çocukların ergenliğin ön aşamasında oldukları için yaşamakta oldukları bedensel ve ruhsal değişimlerden dolayı hassas davranılmalıdır(s.57).

Buyurganın da söylediği gibi bu yaşlardaki öğrenciler, içinde bulundukları sanatsal evrede gerçekliğin farkına varmışlardır. Öğrencilerin akıllarında tasarladıkları üç boyutlu mekanı resim düzlemine doğru aktarabilmeleri için uygun yöntemlerle sık sık üç boyutlu mekan tasarımları yaptırılmalıdır.

Boşluk, espas veya mekan; objelerin içinde, altında, üstünde veya çeresinde yer alan saha olarak ifade edilebilir. Sanat içerisinde iki boyutlu mekan ile üç boyutlu mekanı barındırır. Bu iki mekanın aralarındaki fark şu şekildedir: üç boyutlu tasarımlarda esrlerin etrafını gezebilmemiz gerekir. Yüzey sanatlarında ise mekan kavramı yalnızca bir yanılsama yaratmak için tercih edilir. Bu yönüyle mekan, bir ürün ve araç gibi düşünülür. Baskı, resim, desen gibi sanatlarda kullanılan mekan iki boyutludur ve bu mekanların gerçek bir derinliği bulunmamaktadır yalnızca eni ve boyu vardır(Balcı, 2013, s.72).

Mekanı, gerçek ve resimsel mekan şeklinde ikiye bölebiliriz. Eni boyu ve derinliği bulunan hacimsel mekanlara gerçek mekan denilir. Görsel çalışmalarda yer alan, seyreden kişilerde mekan hissi oluşturan yüzeyler ise resimsel mekan olarak tanımlanır. Bu yüzeyler espaslardan da meydana gelebilir(Ayaydın, Üstün, Vural, Tuna ve Gökay Yılmaz, 2011, s.118).

Pratik çalışmalar yaptırılırken konunun daha iyi kavranabilmesi için boşluk-doluluk(konu-mekan) ilişkisi titizlikle ayarlanmalıdır. Sanatsal çalışmanın yapıldığı alanın tamamı çeşitli şekillerle doldurulursa ortaya çıkan resmin etkisi az olur. Çalışmada konuyu daha etkili kılabilmek için hem de özü yormamak için boş alanlara da ihtiyaç duyulur. Dolayısıyla kompozisyon belirlenirken boşluk-doluluk ilişkisi üzerine yoğunlaşmak gerekir. Özetle kanu ve konuyu saran mekan çalışmalarımızın etkili olması açısından önemlidir(Buyurgan ve Buyurgan, 2012, s. 137).

Öğrencilerin ön çalışmaları incelendiğinde, çizdikleri resimlerde ya fazla boşluk ya da fazla doluluk göze çarpmaktadır. Mekan konusunda hiç bir bilgiye sahip olmayan öğrenciler çizdikleri nesne ve figürleri ya kağıdın alt kısmına yığmışlardır ya da bu nesne ve figürleri altla alta veya yan yana dizerek yerleştirmeler yapmışlardır. Kağıdın alt tarafını doldurup da diğer yerlerini boş bırakan öğrenciler, genelde “kağıt doldu”, “kağıtta yer kalmadığı için düşündüklerimin hepsini sığdıramadım” şeklinde kendilerini ifade etmişlerdir. Bu öğrenciler kağıdın alt tarafını, yer düzlemi olarak düşünüp bütün nesne ve figürleri kağıdın alt kısmına yerleştirmeye çalışmışlardır. Geride büyük boşluklar kalmasına rağmen, bu öğrenciler için boş yer kalmamıştır. Çünkü boş kalan alanın hepsini “gökyüzü” olarak düşündüklerini söylüyorlar. Bundan dolayı bu öğrenciler devamlı olarak kağıdın yetersizliğinden yakınmışlardır. Kağıt yüzeyinin tamamını alt alta veya yan yana dizilmiş nesne ve figürlerle dolduran öğrenciler ise kağıdın çabucak bittiğinden yakınmışlardır. Bazı öğrenciler ise sadece kağıdın boş kısımlarına odaklanmışlardır. Bütün boşlukları küçük küçük çizdikleri nesne ve figürlerle doldurmaya çalışmışlardır. Bu öğrenciler ise kağıt yüzeyinin çok büyük olduğunu doldurmakta zorlandıklarını ve daha fazla zamana ihtiyaç duyduklarını dile getirmişlerdir. Dolayısıyla, görsel sanatlar dersinde öğrencilerin mekan konusunda bu kadar zorlanmaları onları resim yapmaktan soğutabilir. Öğrencilerin bu şekilde mekan olgusuna takılmaları ve çok uğraşıp zaman harcamalarına rağmen netice alamamaları, düşünmeyi bırakmalarına neden olabilir. Bu durumun öğrencilerin yaratıcılığı önünde bir engel teşkil edebileceği sonucuna varılabilir.

Perspektifte, hayalden tasarımlarda, algıları zihinden çağırarak önemli bir noktadır. Fakat kompozisyonlarda kişisel bakış yönü ve yaratıcılık da gayet mühimdir. Amaç, öğrencinin yaptığı hayali tasarımlarda, onun yaratıcı fikirlerinin, kişisel farklılıklarının, ve orijinalliğinin görülebilmesidir(Buyurgan ve Buyurgan, 2012, s.171). Buyurgan bu sözleriyle imgesellerde perspektifin gerekli olduğunu fakat bunun yaratıcı ve özgün çalışmalarla birlikte kullanılmasının istendik bir davranış olduğunu savunmuştur.

Öğrencilere Görsel Sanatlar Dersinde perspektif konusu kapsamında, çeşitli yöntemlerle verilen basit mekan ve mekanın üç boyut bilgisiyle, öğrencilerin düşündüklerini daha kısa sürede ve zorlanmadan mekan içine yerleştirebildikleri sontest çalışmalarında açıkça görülmektedir.

Tablo 3

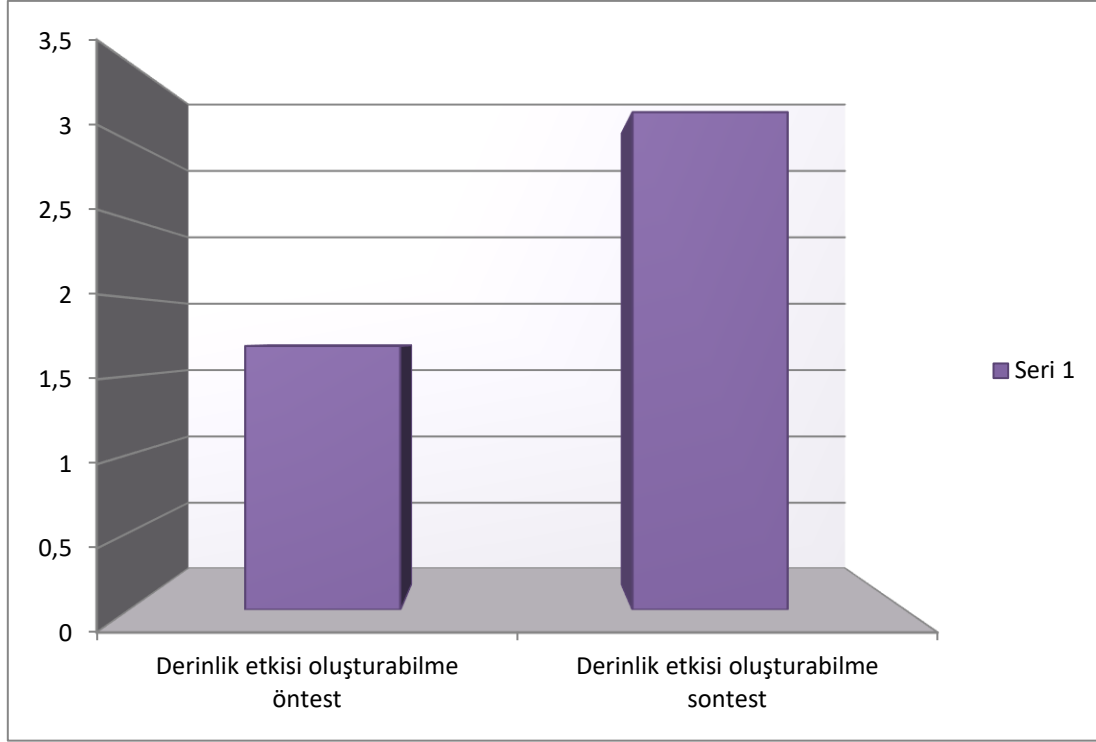
İki Boyutlu Yüzey Üzerinde Üç Boyutlu Mekan Oluşturabilme Değişkeni İçin Temel Perspektif Eğitiminin Etkisinin Testi

	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	T	P
ÖN TEST	40	1,8583	,57432			
SON TEST	40	2,7000	,57883	39	-8,816	,000

Tablo’da görüldüğü gibi, iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeni için p değeri 0,05’ten küçük olduğundan dolayı öntest- sontest arasında puan farkı olduğu söylenebilir. Bu firkin hangi testin lehine olduğunu belirlemek için puan ortalamaları incelendiğinde sontest puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla fark son test lehinedir. İki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeni için t-testi sonucuna göre, temel perspektif eğitiminin verilen puanları arttırdığı istatistiksel olarak söylenebilir.

5.1.3. Alt Problemlere Ait Bulgular ve Yorumlar

3. İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için ön çalışma ile son çalışma arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Şekil 11. İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için sokak konulu çiziminin Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitimi öncesi ve sonrası puanları

Şekilde de görüldüğü gibi, iki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için, öğrencilerin perspektif eğitimi almadan önceki puan ortalamaları(öntest) 1,69 iken, perspektif eğitimi aldıktan sonraki puan ortalaması(sontest) 3,18 olarak bulunmuştur. Şekilde de görüldüğü gibi perspektif eğitiminden sonra İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeninde puan artışı gözlenmiştir.

Ön test uygulamasında öğrencilerin “Şehirde bir..... sokağı çiziyorum.” konusunun derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için ön çalışmalar incelendiğinde öğrenciden beklenen sokak çiziminde nesnelerin ya da objelerin arasındaki mesafelerini ve boyutlarını ayarlayabilme becerisinin kazandırılmasıydı.. Bazı çizimlerde nesneler arasında aralıklar kullanılmış ancak kullanılan aralıklar mekan düşünmeden yerleştirilmiş, çizilen nesnelerin resimlerde monotonluğa neden olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin verilen konu doğrultusunda iki boyutlu bir yüzey üzerine nesneler yerleştirmede zorlandıkları görülmüştür. Mekan içerisinde yer alan nesneleri geometrik bir alan içerisine yerleştirip, çevresindeki diğer nesne ve objelerle olan mesafelerini ve boyutlarını ayarlayamadıkları gözlenmiştir.

Öğretmen, öğrencilere derinlik konusunu anlatırken ilk olarak tahta üzerinde örnek çizimler yapmıştır. Ufuk çizgisini belirlendikten sonra kaçış noktası ve kaçış çizgileri yardımıyla mekan içerisine doğru yerleştirilen nesne ve figürlerin nasıl bir derinlik etkisi oluşturduğuna yönelik farklı konularda çeşitli çizimlerde bulunmuştur. Ardından akıllı tahtadan örnek resimler incelenmiştir. Daha sonra da derinlik etkisi olan ve olmayan örnek resimler çoğaltılarak öğrencilere dağıtılmıştır ve bunları birbirinden ayırd etmeleri istenmiştir. Son olarak da öğrencilere örnek çalışmalar yaptırmış; doğru ve yanlışlarını bu çalışmalar üzerinde göstererek rehberlik yapmıştır.

Yapılan uygulama çalışmalarından sonra son test çalışmaları incelendiğinde şu bulgulara varılmıştır: Son test uygulaması öğrencilerde derinlik etkisi oluşturabilme t-testin istatistik değerlerini arttırmış, uzmanlarımızın vermiş olduğu puanları yükseltmiştir. Sınırlı sürede verilen bir eğitim uygulaması olsa bile öğrenciler, görsel uygulamalarla nesneleri iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu olarak görüp çizebileceklerini görmüşlerdir. Öğrencilerin resmin ön ve arka planını kullanabildikleri görülmüştür. Nesne ve figürlerin birbirlerine uzaklıkları, ufuk çizgisi üzerinde, bakış noktasına göre yerleştirmeler yaparak derinlik sağlanmıştır diyebiliriz.

Görsel algılamayı etkilemek için, perspektif, ışık gölge ile birlikte zıtlık, vurgu, denge, hareket, armoni, ritim, yön, ağırlık derecesi, espas gibi ilke ve elemanlar kullanılır. Bu elemanlar sayesinde derinlik etkisi oluşturulabilir. Öğrencilerin son test uygulamalarına bakıldığında gök ile yeri birbirinden ayıran ufuk çizgisini belirledikten sonra kaçış noktası yerleştirmişlerdir. Bu kaçış noktasından kenarlara çizilen kaçış çizgilerinin kağıdın kenarında oluşturdukları üçgenlerin içine cisimler yerleştirdikleri görülmüştür. Bu cisimlerin yan taraflarına çizilen yatay çizgilerle de cisimlere üç boyutluluk etkisi kazandırılmış ve ufuk çizgisine yaklaştıkça küçülüp aralarındaki boşluklar azalmıştır. Bu da öğrencilerin resimlerinde derin algısını oluşturduklarını göstermektedir.

Sonuç olarak yapılan eğitim uygulamaları ile İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için başarı gösterdikleri son test istatistik sonuçlarında da görülmüştür. Genel olarak öğrenciler, derinlik etkisi oluşturabilme için beklenen başarıyı göstermişlerdir.

Tablo 4

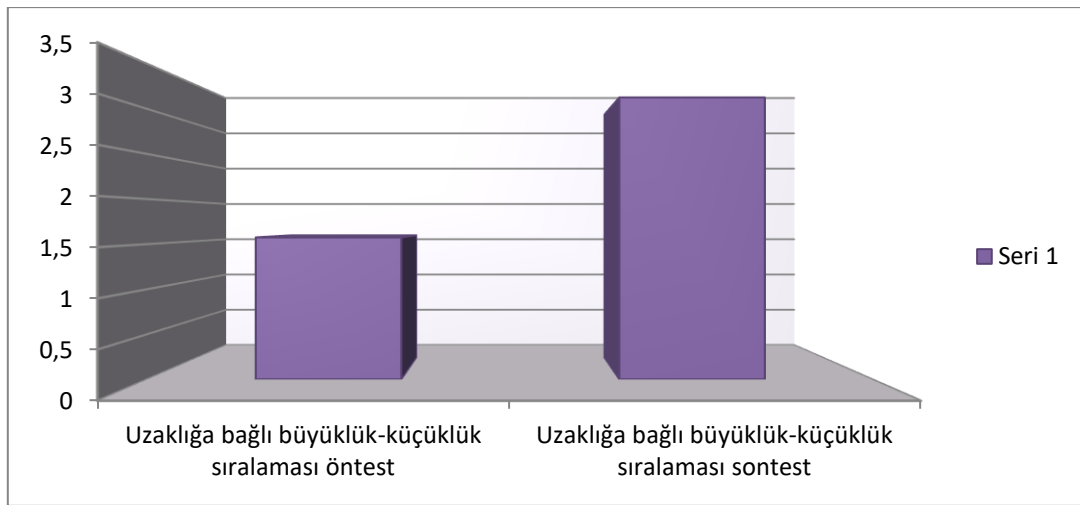
İki Boyutlu Yüzey Üzerinde Derinlik Etkisi Oluşturabilme Değişkeni İçin Temel Perspektif Eğitiminin Etkisinin Testi

	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	T	P
ÖN TEST	40	1,6917	,61039			
SON TEST	40	3,1833	,58446	39	-15,748	,000

Tablo incelendiğinde İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için p değeri 0,05'den küçük olduğundan dolayı, ön test- son test puanları arasında fark olduğunu gösterir. Bu farkın hangi testin lehine olduğunu saptamak için puan ortalamaları incelendiğinde son test puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre fark son test lehinedir. İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için t-testi sonucu Görsel Sanatlar Dersinde temel perspektif eğitiminin verilen puanları arttırdığı istatistiksel olarak söylenebilir.

5.1.4. Alt Problemlere Ait Bulgular ve Yorumlar

4. Nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için ön çalışma ile son çalışma arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Şekil 12. Nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için sokak konulu çiziminin Görsel Sanatlar Dersinde verilen temel perspektif eğitimi öncesi ve sonrası puanları

Nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için, öğrencilerin perspektif eğitimi almadan önceki puan ortalamaları(öntest) 1,57 iken, perspektif eğitimi aldıktan sonraki puan ortalaması(sontest) 3,12 olarak bulunmuştur. Şekilde de görüldüğü gibi perspektif eğitiminden sonra nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeninde puan artışı gözlenmiştir.

Yapılan araştırmanın ön test uygulamalarında, “Şehirde birsokağı çiziyorum” konusu için öğrenciler farklı temalarla konuyu ele aldıkları gözlenmiştir. Öğrenciler; çiçekçiler sokak, balıkçılar sokağı, kitapçılar sokağı, kafeler sokağı, mağazalar sokağı... vb farklı temala resimler yapmışlardır. Örneğin çiçekçiler sokağında öğrencilerin birden fazla çiçeği yol kenarına sıralı bir şekilde yerleştirdiği görülmüştür. Fakat bu sıralamada en uzaktaki çiçekle en yakındaki çiçek arasında bir boyut farkı bulunmamaktadır. Genel olarak kağıt düzlemine eşit boyutta ve eşit aralıklarla çiçekler yerleştirildiği gözlenmiştir. Bu da bize, öğrencilerin uzaklığa bağlı nesne ve figürlerin boyutlarının farklılık göstereceğine dair bir bilgilerinin olmadığını göstermektedir. Bu konuda farkındalıkları olsa bile nesne ve figürleri mekandan bağımsız bir şekilde yukarıya(gökyüzü) doğru küçülterek çizmeye çalışmışlardır.

Öğretmen, öğrencilere uzaklığa bağlı büyüklük küçüklük sıralamasını anlatırken farklı tekniklerden yararlanmıştır. Öğretmen konuyu ilk olarak tahta üzerinde farklı örnek çizimler yaparak anlatmıştır. Akıllı tahtadan bu konuya ilişkin örnek çalışmalar da göstermiştir. Öğretmen öğrencilere bu görsel sunumları verdikten sonra ufuk çizgisi belirlenmiş fakat üzerinde hiçbir figür bulunmayan dış mekan konulu bir çizimi çoğaltarak öğrencilere dağıtmıştır. Daha sonra öğretmen, kendi hazırladığı büyüklü küçüklü maket figürleri, öğrencilere verip sıralarının üzerinde bulunan resmin üzerine doğru yerleştirmeleri istenmiştir. Bu şekildeki bir tamamlama çalışmasının, öğrencilerin konuyu daha iyi anlamasına kolaylık sağladığı görülmüştür. Bunların yanı sıra öğretmen, sınıf içerisinde, eşit boya sahip iki öğrenci seçip birini öğrencilere daha yakın olan ön tarafa, diğerini daha geride bir yere yerleştirdikten sonra öğrencilerin kollarını uzatarak elleriyle boylarının ölçüsünü almalarını istemiştir. Böylece öğrencilerin yakında duran kişinin, geride duran kişiye oranla daha büyük göründüğünü deneyle anlamaları sağlanmıştır.

Yapılan uygulama çalışmalarından sonra son test çalışmaları incelendiğinde şu bulgulara varılmıştır: Öğrencilerin uzaklığa bağlı büyüklük-küçüklük etkisi oluşturabilme t- testi istatistik değerlerini arttırdığını, uzmanların vermiş olduğu puanları yükselttiğini Şekil

5.1’te de görmekteyiz. Sınırlı sürede verilen bir eğitim uygulaması olsa bile öğrencilerin, görsel uygulamalarda nesne ve figürleri uzaklığa bağlı büyüklük-küçüklük sıralaması içerisinde verebildikleri görülmüştür. Yapılan son çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin dikey ve yatay bir şekilde kağıt düzlemine yerleştirdikleri yolların kenarlarına eşit aralıklı nesne ve figürler yerine, uzaklaştıkça küçülüp sıklaşan nesne ve figürler çizdikleri görülmüştür. Öğrencilerin yakında mesafede yer alan nesne ve figürleri büyük, uzakta yer alan nesne ve figürleri ise küçük çizdikleri son test çalışmalarında görülmüştür.

Sonuç olarak yapılan eğitim uygulamaları ile nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için başarı gösterdikleri son test istatistik sonuçlarında da görülmüştür. Öğrenciler, uzaklığa bağlı büyüklük-küçüklük etkisi oluşturabilme için beklenen başarıyı göstermişlerdir.

Tablo 5

Nesnelerin Uzaklığa Bağlı Büyüklük ve Küçüklük Sıralamasını Oluşturabilme Değişkeni İçin Temel Perspektif Eğitiminin Etkisinin Testi

	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	T	P
ÖN TEST	40	1,5750	,48913			
SON TEST	40	3,1250	,77602	39	-14,124	,000

Çizelge incelendiğinde nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için p değeri 0,05’den küçük olduğundan dolayı, ön test- son test puanları arasında fark olduğunu gösterir. Bu farkın hangi testin lehine olduğunu saptamak için puan ortalamaları incelendiğinde son test puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre fark son test lehinedir. Nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için t-testi sonucu Görsel Sanatlar Dersinde temel perspektif eğitiminin verilen puanları arttırdığı istatistiksel olarak söylenebilir.

Daha önce farklı alanlarda yapılan araştırmalarda öğrencilerin perspektifi kullanabilmedeki başarılarına sanat eğitiminin etkisi araştırılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda sanat eğitimi ile yapılan öğretimin başarıyı olumlu etkilediği görülmüştür. Örneğin, Akdeniz(2018), 7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Perspektif Konusunun Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi adlı yüksek lisans tezinde yaptığı

araştırmalar sonucunda derslerde uygulanan çok alanlı görsel sanatlar eēitimi yönteminin ērencilerin motivasyonunu arttırarak dersin amacına uygun gerekli bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışları geliştirmeye yönelik yaklaşımlarla ērenme-ēretme sürecini hızlandırması ve amacına uygun nitelikli kılması bu yöntemin önemini ve gerekliliēini ortaya koymuştur.

5.1.5. ērencinin n Uygulama ile Son Uygulamalarının Görüntüleri

ērencilere hiçbir bilgi verilmeden “şehirde bir sokaēı iziyorum” konulu bir çalışma yapması istenmiştir. Ardından ders ēretmeni perspektif konusunu sunum, gösteri, gösterip yaptırma, örnek etkinlik kaēıtları inceleme gibi yöntemlerle anlatmıştır. ērencilere perspektif konusunda temel bilgiler verildikten sonra onlardan “şehirde bir sokaēı iziyorum” konulu çalışmalarını tekrar yapmaları istenmiştir.

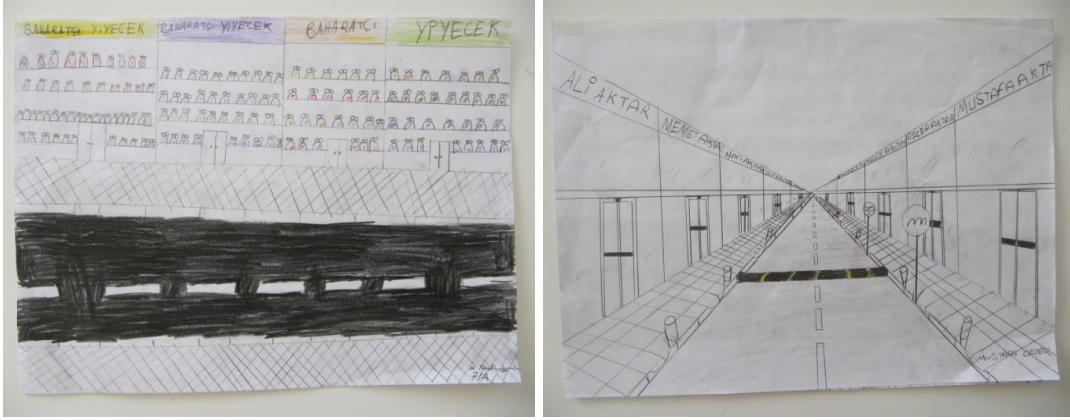
Ařaēıda her bir ērencinin n çalışması ile son çalışması görüntüleri bulunmaktadır.

şekil 13. Birinci ērencinin “şehirde bir Sokaēı iziyorum” konulu n çalışma ve son çalışma görüntüleri

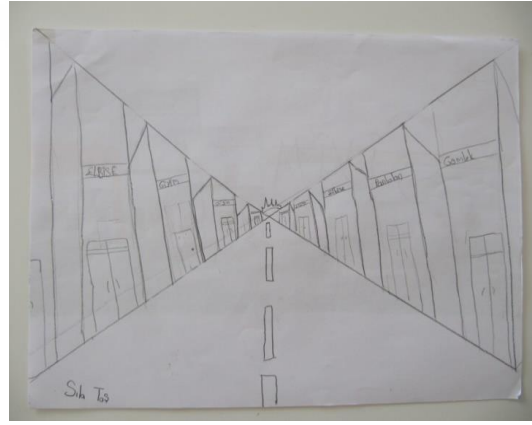
Şekil 14. İkinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

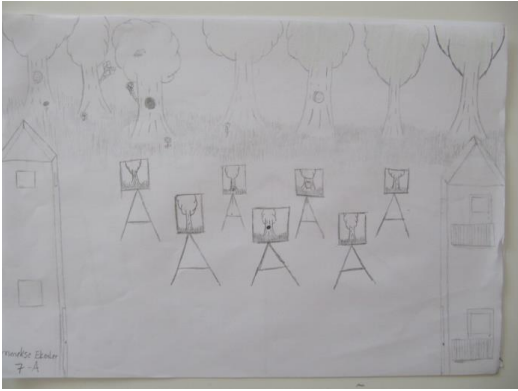
Şekil 15. Üçüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 16. Dördüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

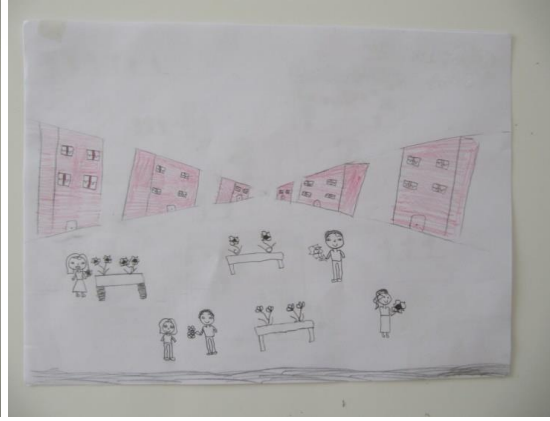
Şekil 17. Beşinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 18. Altıncı Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

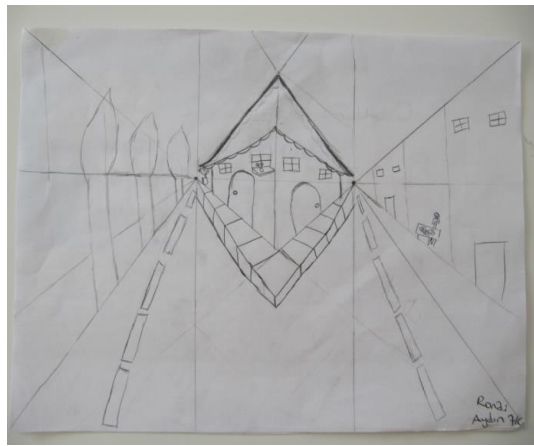
Şekil 19. Yedinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 20. Sekizinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

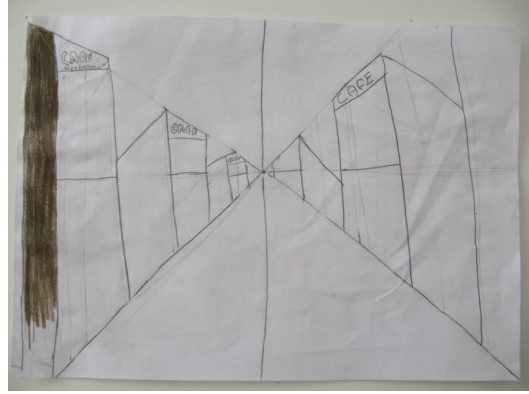
Şekil 21. Dokuzuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 22. Onuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

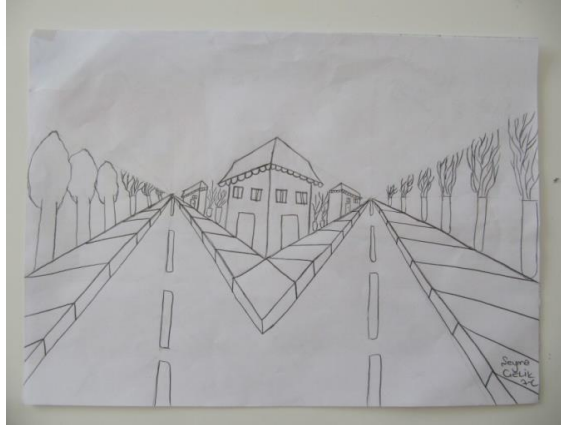
Şekil 23. Onbirinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

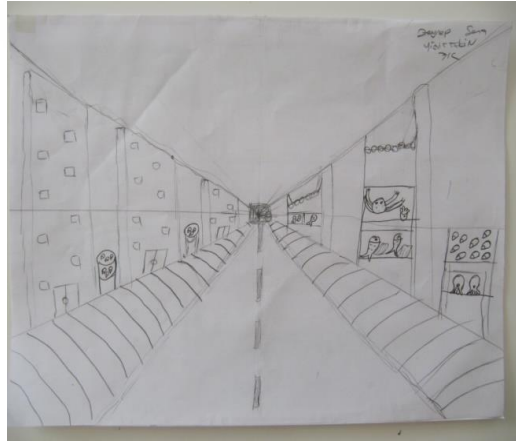
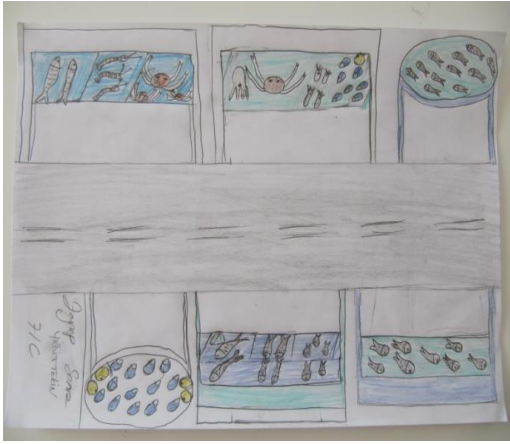
Şekil 24. Onikinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 25. On üçüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 26. On Dördüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 27. On Beşinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

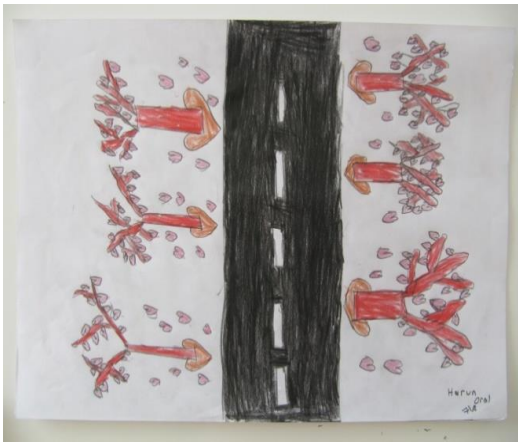
Şekil 28. On Altıncı Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

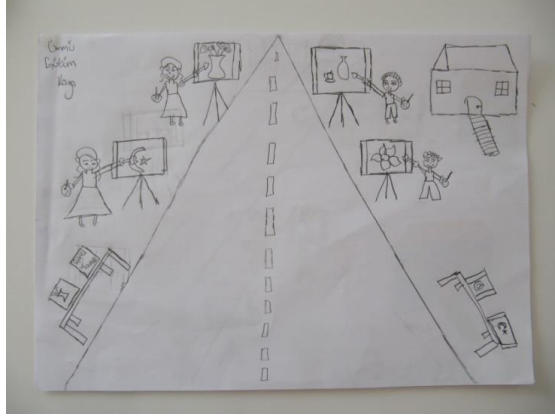
Şekil 29. On Yedinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

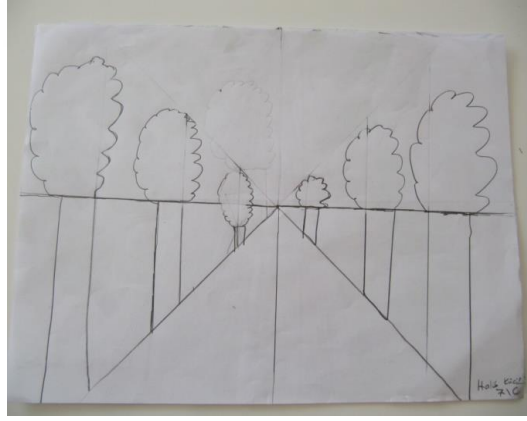
Şekil 30. On Sekizinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 31. On Dokuzuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 32. Yirminci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 33. Yirmi Birinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 34. Yirmi İkinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

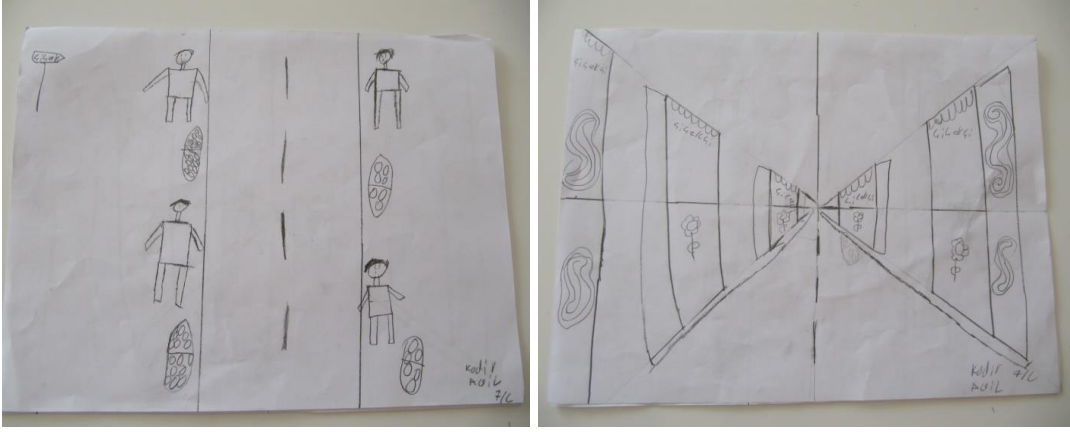
Şekil 35. Yirmi Üçüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

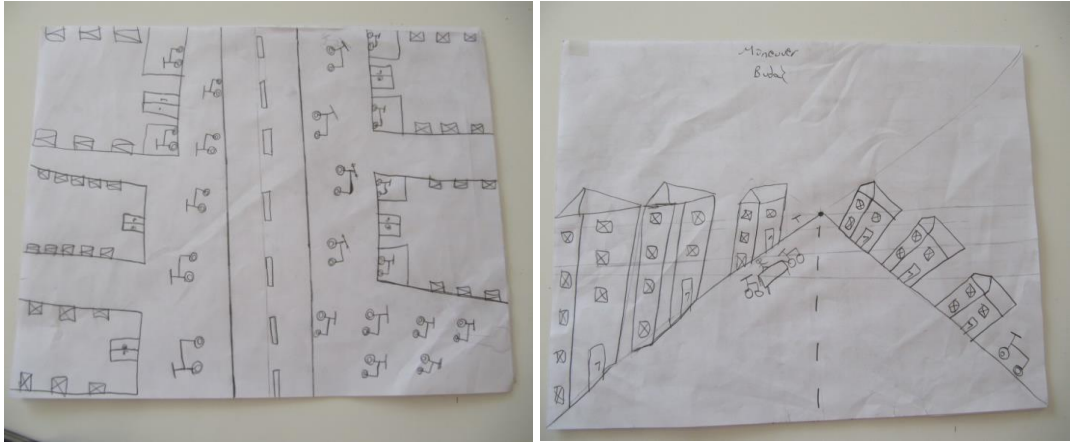
Şekil 36. Yirmi Dördüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 37. Yirmi Beşinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 38. Yirmi Altıncı Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 39. Yirmi Yedinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 40. Yirmi Sekizinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

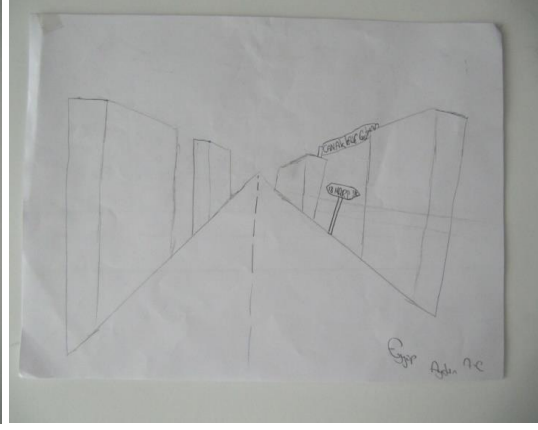
Şekil 41. Yirmi Dokuz Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

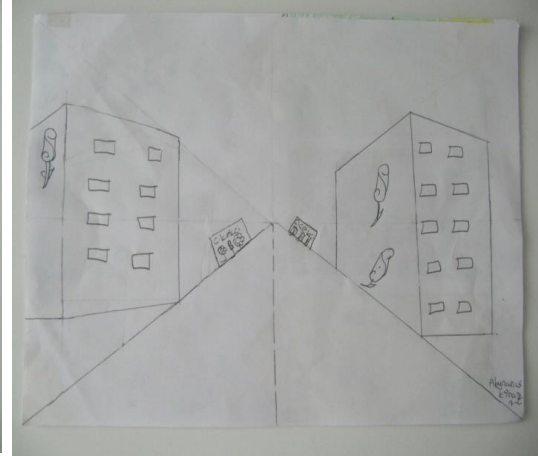
Şekil 42. Otuzuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 43. Otuzbirinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 44. Otuzikinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

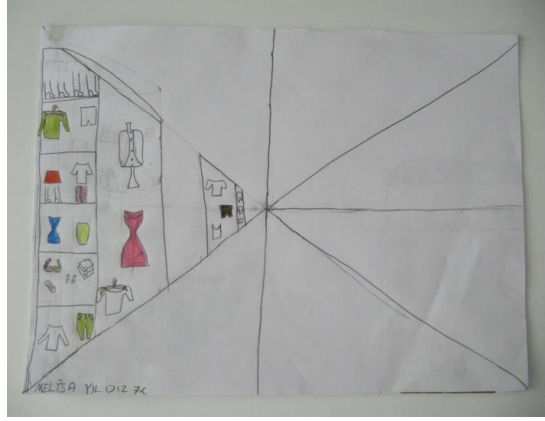
Şekil 45. Otuz Üçüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

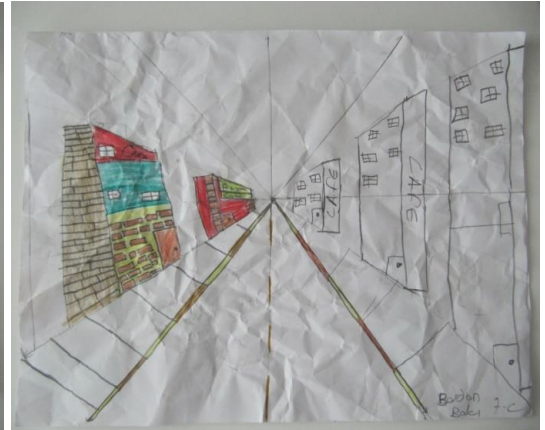
Şekil 46. Otuz Dördüncü Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

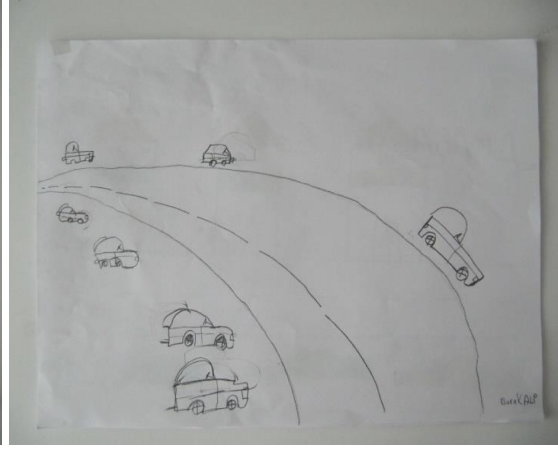
Şekil 47. Otuz Beşinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 48. Otuz Altıncı Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 49. Otuz Yedinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 50. Otuz Sekizinci Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

Şekil 51. Otuz Dokuzuncu Öğrencinin “Şehirde bir Sokağı Çiziyorum” konulu ön çalışma ve son çalışma görüntüleri

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmayla, Görsel Sanatlar Dersinde öğrencilere perspektif bilgisinin önemini vurgulamak ve onlara üç boyut bilgisi kazandırmak amaçlanmıştır. Bununla birlikte öğrenciler anlatılan temel bilgilerden faydalanarak kendi resim ya da tasarımlarını ortaya koyabilmeleri, sanatsal etkinliklerde, kullanılan perspektif yöntemiyle cisimleri, resim düzlemine doğru yerleştirmeleri ve kompozisyon ilişkisi kurabilmeleri amaçlanmıştır.

Araştırmamda Ortaokul 7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde öğrencilere verilen temel perspektif eğitiminin(sunum, gösterip yaptırma, örnek etkinlik kağıtları incelemeleri) öğrencilerin çizimlerine etkisi incelenmiştir. Kulu Cumhuriyet İlköğretim okulunda öğrencilerin resim çalışmaları incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında rastgele seçilmiş 40 kişiden oluşan bir grup 7. sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür.

Araştırmada resim çalışmasının yapımından önce perspektif üzerine eğitim almış ve almamış aynı düzeyde 40 öğrencinin çalışmalarını Görsel Sanat Eğitiminin, anlamlı düzeyde etkileyip etkilemediği, etkilemekte ise bu etkilerin hangi boyutlarda olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda Görsel Sanatlar Dersinde çeşitli yöntemlerle verilen temel perspektif eğitiminin, öğrencilerin perspektifi çizimlerinde kullanabilmelerine olumlu etkisi beklenmektedir.

Araştırmada kullanılan çalışmanın modeli deneysel desen türlerinde Tek Grup Ön test- Son test modelidir. Bu modelde tek bir grup ele alınmıştır. Eldeki bu tek grubun uygulama öncesinde bilgileri ölçülüp(Ön test), sonra da uygulama yapılmıştır. En son grup yeniden ölçme işlemine tabi tutulmuştur(Son test). Ulaşılan sonuçlar ile perspektif eğitiminin öğrenci başarısına etkisi sayısal verilerle incelenmiştir.

Araştırmada 40 kişiden oluşan gruba ön uygulama ve son uygulama değerlendirmeleri için dereceli puanlama anahtarı hazırlanmıştır. Bu anahtardaki kriterler uzman görüşleri alınarak hazırlanmış ve yapılan çalışmalar üç uzman tarafından değerlendirilmiştir.

Görsel Sanatlar Dersinin öğrencilerin perspektif çizimlerine etkisinin incelendiği uygulamanın sonuç ve öneriler sırasıyla açıklanmıştır.

- Ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeni için, öğrencilerin “şehirde birsokağı çiziyorum” konulu resimleri için yapılan ön test ve son test uygulamalarında öğrencilerin farklı temalarda sokak resmi çizdikleri görülmektedir. Fakat öğrencilerin ön test çalışmaları incelendiğinde, resimlerde yer alan nesne ve figürlerin kağıt yüzeyine rastgele yerleştirdikleri görülmüştür ve resimlerin çoğunda ufuk çizgisine rastlanmamıştır. Bu da öğrencilerin ufuk çizgisi hakkında bir bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Bazı öğrenciler resimlerinde yer alan nesne ve figürlerin yeryüzüne ait olduğunu gösterebilmek için onları kağıt yüzeyinin alt tarafına yerleştirmeye özen göstermişlerdir. Ancak yine de bu nesne ve figürler havada duruyormuş hissi vermeye devam etmiştir. Bundan dolayı öğrenciler yeryüzüne ait cisimleri yeryüzüne, gökyüzüne ait cisimleri ise gökyüzüne yerleştirebilmek için öğretmen desteğine ihtiyaç duymuştur.

Ufuk çizgisi belirleyebilme ön test ve son test dağılımları ve aralarındaki farkın belirlenmesi için yapılan t-testi istatistiksel analiz sonucunda ön test ve son test arasında fark vardır. Puan ortalamaları (öntest) 1,80 iken, perspektif eğitimi aldıktan sonraki puan ortalaması (sontest) 2,98 olarak bulunmuştur. Perspektif eğitiminden sonra ufuk çizgisini belirleyebilme değişkeninde puan artışı gözlenmiştir. Öğrencilerin son test sonuçlarından da anlaşılabacağı gibi yer ile gökyüzünü birbirinden ayıran hayali çizginin bilicine varmışlardır. Çoğu öğrenci; binalar, ağaçlar ve dağlarla örtülü olan dış mekanda gök ile yerin birbirini kestiği noktaların farkına varmıştır. Uygulanan yöntem öğrencilerin ufuk çizgisini belirleyebilme başarısı üzerinde önemli katkı sağlamıştır.

- İki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeni için öğrencilerin “şehirde birsokağı çiziyorum” konulu resim çizimleri için yapılan ön test ve son test uygulamalarında öğrencilerin farklı temalarda sokak resimleri çizdikleri görülmektedir. Ön test çalışmalar incelendiğinde, öğrencilerin yapmış olduğu resimlerde nesne ve figürlerin mekan içinde askıda kaldığı ve mekanın kağıt yüzeyinde iki boyutlu kaldığı görülmüştür.

Öğrencilerin perspektif eğitimi almadan önceki puan ortalamaları (öntest) 1,85 iken, perspektif eğitimi aldıktan sonraki puan ortalaması(sontest) 2,70 olarak bulunmuştur. Şekilde de görüldüğü gibi perspektif eğitiminden sonra iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu mekan oluşturabilme değişkeninde puan artışı gözlenmiştir. Öğrenciler nesneleri hacimsel olarak çizebilmeyi öğrenmişlerdir. Eni, boyu ve derinliği olan cisimleri modellemeyi kendi başlarına yapabildikleri görülmüştür. Öğrencilerin son test çalışmaları incelendiğinde cisimlere genişlik, uzunluk ve derinlik hissi vererek gerçek hayattakine benzer üç boyutlu mekanlar tasarlamaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Uygulanan yöntem öğrencilerin ufuk çizgisini belirleyebilme başarısı üzerinde önemli katkı sağlamıştır.

- İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeni için öğrencilerin “şehirde birsokağı çiziyorum” konulu resim çizimleri için yapılan ön test ve son test uygulamalarında öğrencilerin farklı temalarda sokak resimleri çizdikleri görülmektedir. Ön çalışmalar incelendiğinde öğrenciden beklenen sokak çiziminde nesne ya da objelerin birbirine olan mesafelerini ve boyutlarını ayarlayabilme becerisinin kazandırılmasıydı. Bazı çizimlerde nesneler arasında aralıklar kullanılmış ancak kullanılan aralıklar mekan düşünmeden yerleştirilmiş ve bundan dolayı çizilen nesnelerin resimlerde monotonluğa neden olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin verilen konu doğrultusunda iki boyutlu bir yüzey üzerine nesne ve figürler yerleştirmede zorlandıkları görülmektedir. Mekan içerisinde yer alan nesneleri geometrik bir alan içerisine yerleştirip çevresindeki diğer nesne ya da objelerle olan mesafelerini ve boyutlarını ayarlayamadıkları gözlenmiştir.

Öğrencilerin perspektif eğitimi almadan önceki puan ortalamaları(ön test) 1,69 iken, perspektif eğitimi aldıktan sonraki puan ortalaması(son test) 3,18 olarak bulunmuştur. Şekilde de görüldüğü gibi perspektif eğitiminden sonra İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturabilme değişkeninde puan artışı gözlenmiştir. Yapılan uygulama çalışmalarından sonra son test çalışmaları incelendiğinde şu bulgulara varılmıştır. Verilen eğitimin öğrencilerin son test çalışmasındaki derinlik etkisi oluşturabilme t- testi istatistik değerlerini arttırdığını ve uzmanların vermiş olduğu puanları yükselttiğini şekilde de görmekteyiz. Sınırlı sürede verilen bir eğitim uygulaması olsa bile öğrenciler, görsel uygulamalarla nesneleri iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu olarak görüp çizebileceklerini anlamışlardır. Öğrencilerin yaptıkları resimlerde ön ve arka planını kullanabildikleri görülmüştür. Görsel algılamayı etkilemek için perspektif, ı ışık gölge ile zıtlık, vurgu, denge, hareket, armoni, ritim, yön, ağırlık derecesi, espas gibi ilke ve

elemanlar da kullanılır. Bu elemanlar sayesinde derinlik hissi oluşturulabilir. Son test uygulamalarına bakıldığında öğrencilerin gök ile yeri birbirinden ayıran ufuk çizgisini belirledikten sonra kaçış noktası yerleştirdikleri görülmüştür. Bu kaçış noktasından kenarlara çizilen kaçış çizgilerinin, kağıdın kenarında oluşturdukları üçgenlerin içine cisimler yerleştirdikleri görülmüştür. Önce iki boyutlu olarak çizilen bu cisimlerin yan taraflarına çizilen yatay çizgilerle de cisimlere üç boyutluluk etkisi kazandırılmıştır. Bu cisimler ufuk çizgisine yaklaştıkça küçülüp aralarındaki boşluklar azalmıştır. Bu da öğrencilerin resimlerinde derinlik etkisini oluşturabildiklerini göstermektedir. Uygulanan yöntem öğrencilerin ufuk çizgisini belirleyebilme başarısı üzerinde önemli katkı sağlamıştır.

- Nesnelerin uzaklığa bağlı büyüklük ve küçüklük sıralamasını oluşturabilme değişkeni için öğrencilerin “şehirde birsokağı çiziyorum” konulu resim çizimleri için yapılan ön test ve son test uygulamalarında öğrencilerin farklı temalarda sokak resimleri çizdikleri görülmektedir. Öğrencilerin yaptığı ön çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmalarda yer alan nesne ve figürlerin genellikle aynı boyutta oldukları ve yakınlık uzaklık ilişkisi içerisinde olmadıkları görülmüştür. Öğrenciler bazen bir cismin daha uzakta olduğunu anlatabilmek için o cismi kağıdın üst tarafalarına, yakında olduğunu göstermek için ise alt taraflarına yakın çizmeye çalışmıştır. Öğrenciler bazı nesneleri öteki nesnelere göre küçük veya büyük çizmiş olsalar bile bu nesneler birbirinden bağımsız ve kopuk durdukları için, herhangi bir uzaklık-yakınlık etkisi verememişlerdir. Öğrencilerin son test çalışmaları incelendiğinde şu bulgulara varılmıştır. Son test uygulaması öğrencilerin uzaklığa bağlı büyüklük-küçüklük etkisi oluşturabilme t- testi istatistik değerlerini arttırdığını, uzmanların vermiş olduğu puanları yükselttiğini şekilde de görmekteyiz. Sınırlı sürede verilen bir eğitim uygulaması olsa bile öğrencilerin, görsel uygulamalarla nesne ve figürleri uzaklığa bağlı büyüklük-küçüklük sıralaması içerisinde verebildikleri görülmüştür. Yapılan son çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin çoğunlukla kağıt yüzeyine yatay ve dikey olarak yollar yerleştirdikleri görülmüştür. Ön çalışmalarda bu yolların kenarlarında bulunan eşit aralıklı nesne ve figürler, yerini son çalışmalarda uzaklaştıkça küçülüp sıklaşan nesne ve figürlere bırakmıştır.
- Öğrenciler perspektif konusuyla ilgili farklı görseller, sunumlarla karşılaşmaları ve konuyla ilgili farklı etkinlikler yapmaları onların öğrenmeleri üzerinde olumlu etki göstermiştir. Ayrıca perspektif konusu öğrenciler için farklı ve dikkat çekici bir konu

olmuştur. Öğrenciler ilk defa karşılaştıkları perspektif konusuna merak duymuş ve buna bağlı öğrenmeye istekli davranışlar sergilemişlerdir. Öğrencilerin perspektif konusunu öğrenmek için çaba içerine girmeleri ise öğretmenleri tarafından gözlemlenmiştir. Yapılan etkinlik ve uygulamalarla öğrencilerin kısa sürede perspektif konusunu kavramalarını sağlamıştır. Öğrencilerin ön çalışmalarında elde edilen verilere göre son çalışmalarında elde edilen verileri olumlu yönde oldukça yüksek bulunmuştur.

6.1. Öneriler

- Görsel Sanatlar Dersinde farklı öğretim yöntemlerinin de perspektif çizimine etkisi ölçülebilir.
- Yapılan araştırma Kulu Cumhuriyet Ortaokulunda yürütülmüştür. İleriki zamanlarda yapılması mümkün çalışmalar farklı öğrenci grupları üzerinde denenebilir.

KAYNAKLAR

- Abaci, O. (2007). *Temel sanat eğitimi*. İstanbul: Morpa.
- Adıgüzel, Ö. (2013). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara : Pegem Akademi.
- Akdeniz, L. (2018). 7. sınıf görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrenci başarısına etkisi (Yüksek Lisans Tezi),). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aral, N. (1999). Sanat eğitimi-yaraticilik etkileşimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11-17.
- Artut, K. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Ayaydin, A., Üstün Vural, D., Tuna, S., & Gökay Yılmaz, M. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (Çev. A. O. Alakuş, & L. Mercin, Dü) Ankara: Pegem Akademi.
- Aydemir, H. (2016). *Çocuğun sanat eğitimi*. Ankara: Gece.
- Aykaç, Y. D. (2009). *Öğrenme ve Öğretme Sürecinde Aktif Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Naturel.
- Aykut, A. (2006). Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33-42.
- Balci, Y. B. (2005). *Estetik*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Balci, Y. B., & Say, N. (2005). *Temel sanat eğitimi*. İstanbul: YA-PA.
- Burak, S. (2017). *9 sınıf perspektif*. <https://semraburak.wordpress.com/2017/04/03/9-sinif-perspektif/> sayfasından erişilmiştir.
- Burak, S. (2018). *Perspektif*. <https://semraburak.wordpress.com/2017/04/03/9-sinif-perspektif/> sayfasından erişilmiştir.

- Büyüköztürk, Ş., Kiliç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Canbulat, T. (2014). *Ressamlar için perspektif*. İstanbul: Literatür.
- Çilenti, K. (1988). *Özel öğretim yöntemleri fen bilgisi öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Civardi, G. (2016). *Perspektisi anlamak* (Çev. E. Zeytinoğlu, Dü., & C. Öztürk,) İstanbul: İnkılap.
- Cumming, R. (2008). *Sanat*. (Çev. A. I. Önoğlu, & A. Çetinkaya). İstanbul: İnkılap.
- Deco Gergi. (2016). *Ufuk çizgisi yer ve gök resimleri*. <https://www.decogergi.com/ufuk-cizgisi-yer-ve-gok-resimleri/> sayfasından erişilmiştir.
- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğrenme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Eroğlu, Ö. (2003). *Resim sanatı sözlüğü*. İstanbul: Nelli.
- Etike, S. (1995). *Sanat eğitimi yazıları*. Ankara: İlke.
- Gürer, L. (1992). *Görsel sanat eğitimi ve mekan-form*. İstanbul: İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi.
- Gürtuna, S. (2003). *Çocuğum sanatla tanıyor*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Hamza, Ş. (2018). *10 hafta perspektif iki kaxis noktali*. <https://guzelsanatlarokulu.wordpress.com/10-hafta-perspektif-iki-kaxis-noktali/> sayfasından erişilmiştir.
- Kagan, S. (2008). *Estetik ve sanat notları* (Çev. A. Çalışlar). İzmir: Karakalem.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik.
- Kehnemuyi, Z. (1993). *Çocuğun görsel sanat eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Kiliçkan, H. (2004). *Resim bilgisi*. İstanbul: İnkılap.
- Kirişoğlu, O. T. (2005). *Sanatta eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Klee, P. (2010). *Bauhaus ders notları ve yazılar* (Çev. U. E. Özdi). İstanbul: Hayalbaz.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim programları ve öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Gazi.

- Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* , 14-20.
- Metzger, P. (2012). *Perspektif sanatı*. (Çev. F. C. Çulcu, Dü., & G. Aldoğan). İstanbul: Hayalperest.
- Onat, E. (2015). *Perspektif ve perspektifte gölge çizimi*. Ankara: Efil.
- Özsoy, V. & Şahan, M. (2009). Çok alanlı sanat eğitimi yöntemininilköğretim 6. sınıf resim-iş dersinde öğrenci tutumuna etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 205-227.
- Pixabay. (2018). Perspektifte yansımalar. <https://pixabay.com/tr/photos/cam-yans%C4%B1ma-perspektif-modern-3597659/> sayfasından erişilmiştir.
- San, İ. (1979). *Sanatsal yaratma, çocukta yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İŞ Bankası Kültür.
- San, İ. (1985). *Sanat ve eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- San, İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya.
- Savli, S. (2018). *Resimde perspektif kacis noktaları nedir?* <https://www.sevvalsavli.com/resimde-perspektif-kacis-noktalari-nedir/> sayfasından erişilmiştir.
- TIP. (2012). *Sanatc atalarmz*. <https://argoscelik.blogspot.com/2012/05/sanatc-atalarmz.html> dan erişilmiştir sayfasından erişilmiştir.
- Turani, A. (1995). *Sanat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Türkdoğan, G. (1984). *Sanat eğitimi yöntemleri*. Ankara: Gül.
- Ünver, E. (2011). *Görsel sanatlar ve eğitimi üzerine*. Ankara: Detay.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Nobel.

EKLER

EK 1: Uygulama sonrası değerlendirme ölçeği- ön uygulama görsel sanatlar dersinde temel perspektif eğitiminin öğrenci çalışmalarına etkisini değerlendirme kriterleri

“ Şehirde bir sokağı çiziyorum” Konulu Resim İçin Dereceli Puanlama Anahtarı

	ÖLÇÜTLER	DERECELER				
		Başarısız (1)	Geliştirilebilir (2)	Orta (3)	İyi (4)	Çok İyi (5)
1	Ufuk çizgisini belirleyebilme					
2	Üç boyutlu mekân oluşturabilme					
3	Derinlik etkisi oluşturabilme					
4	Uzaklığa bağlı büyüklük-küçüklük sıralamasını oluşturabilme					

EK 2: Uygulama sonrası değerlendirme ölçeği- son uygulama görsel sanatlar dersinde temel perspektif eğitiminin öğrenci çalışmalarına etkisini değerlendirme kriterleri

“ Şehirde bir sokağı çiziyorum” Konulu Resim İçin Dereceli Puanlama Anahtarı

	ÖLÇÜTLER	DERECELER				
		Başarısız (1)	Geliştirilebilir (2)	Orta (3)	İyi (4)	Çok İyi (5)
1	Ufuk çizgisini belirleyebilme					
2	Üç boyutlu mekân oluşturabilme					
3	Derinlik etkisi oluşturabilme					
4	Uzaklığa bağlı büyüklük-küçüklük sıralamasını oluşturabilme					

EK 3: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerin çizimlerinde perspektifi kullanabilme başarısını inceleme kriterleri

“İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Perspektifi Çizimlerinde Kullanmalarına Görsel Sanat Eğitimin Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında ortaokul 7. Sınıflara görsel sanatlar dersinde verilen perspektif konusunun(sunum ve örnek etkinlik kâğıtları) öğrenci çalışmalarına etkisini değerlendirmek için aşağıdaki inceleme kriterleri sunulmuştur.

- 1) Ufuk çizgisini belirleyebilme
- 2) Üç boyutlu mekân oluşturabilme
- 3) Derinlik etkisi oluşturabilme
- 4) Uzaklığa bağlı büyüklük-küçüklük sıralamasını oluşturabilme

Her bir rakamın anlamsal karşılığı şu şekildedir

1. Başarısız
2. Geliştirilebilir
3. Orta
4. İyi
5. Çok iyi

EK 4: Spss analiz sonuçları

Paired Samples Statistics					
		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Ufuk_Oncalişma	1,8083	40	,56934	,09002
	Ufuk_Soncalisma	2,9833	40	,68334	,10805
Pair 2	Ucboyut_ocalisma	1,8583	40	,57432	,09081
	Ucboyut_soncalisma	2,7000	40	,57883	,09152
Pair 3	Derinlik_ocalisma	1,6917	40	,61039	,09651
	Derinlik_soncalisma	3,1833	40	,58446	,09241
Pair 4	Uzaklık_ocalisma	1,5750	40	,48913	,07734
	Uzaklık_soncalisma	3,1250	40	,77602	,12270

Paired Samples Correlations				
		N	Correlation	Sig.
Pair 1	Ufuk_Oncalişma & Ufuk_Soncalisma	40	,526	,000
Pair 2	Ucboyut_ocalisma & Ucboyut_soncalisma	40	,452	,003
Pair 3	Derinlik_ocalisma & Derinlik_soncalisma	40	,498	,001
Pair 4	Uzaklık_ocalisma & Uzaklık_soncalisma	40	,474	,002

Paired Samples Test									
		Paired Differences							
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig. (2-tailed)
					Lower	Upper			
Pair 1	Ufuk_Oncalişma - Ufuk_Soncalisma	-1,17500	,61781	,09769	-1,37259	-,97741	-12,028	39	,000
Pair 2	Ucboyut_ocalisma - Ucboyut_soncalisma	-,84167	,60382	,09547	-1,03478	-,64855	-8,816	39	,000
Pair 3	Derinlik_ocalisma - Derinlik_soncalisma	-1,49167	,59909	,09472	-1,68326	-1,30007	-15,748	39	,000
Pair 4	Uzaklık_ocalisma - Uzaklık_soncalisma	-1,55000	,69409	,10975	-1,77198	-1,32802	-14,124	39	,000

EK 5: Cumhuriyet Ortaokulu 7.Sınıf öğrencilerinin fotoğrafları

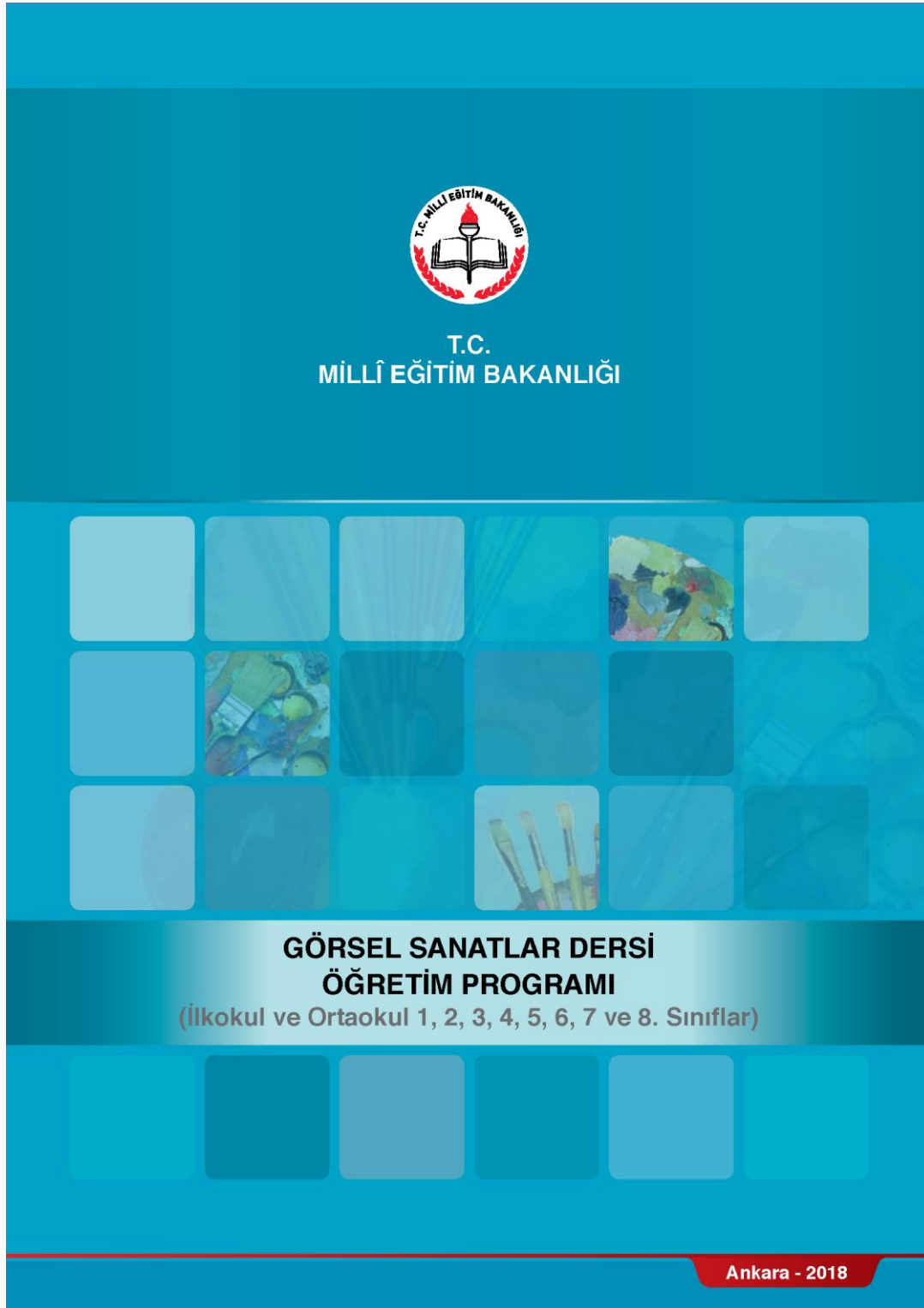

EK 6: Görsel Sanatlar dersi öğretim programı

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

**GÖRSEL SANATLAR DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**
(İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)

ANKARA - 2018

İÇİNDEKİLER

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI.....	3
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI.....	3
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ.....	4
DEĞERLERİMİZ.....	4
YETKİNLİKLER.....	4
ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI.....	6
BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI.....	6
SONUÇ.....	7
GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI.....	8
GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA ALANA ÖZGÜ BECERİLER.....	4
GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR.....	4
GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI.....	6
1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	9
2. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	11
3. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	13
4. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	16
5. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	18
6. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	20
7. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	22
8. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI.....	25

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatta ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönlimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevî kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarmıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla anızdır ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

DEĞERLERİMİZ

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünmüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarmıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkma-da eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. "Eğitim programı"; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan "kök değerler" şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

YETKİNLİKLEREEğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1) *Anadilde İletişim*: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

2) **Yabancı dillerde iletişim:** Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.

3) **Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler:** Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4) **Dijital yetkinlik:** İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5) **Öğrenmeyi öğrenme:** Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6) **Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler:** Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7) **İnisiyatif alma ve girişimcilik:** Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8) **Kültürel farkındalık ve ifade:** Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin "herkese uygun", "herkes için geçerli ve standart olması" insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya tekniikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece "bilme (düşünce)" için değil, "hissetme (duygu)" ve "yapma (eylem)" için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan-soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinde. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelim açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

SONUÇ

Elimizdeki programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçtiğimiz üzerine bilgi vermek de yerinde olacaktır. Bu bağlamda:

- Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,
- yurt içinde ve yurt dışında eğitim öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükümet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,
- illerden gelen her bir branşla ilgili zümre raporları incelenmiş,
- branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,
- eğitim fakültelerimizin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiş,

bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir. Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla topyekûn geçilecek ve sonrasında yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre yine gerekli güncellemeler yapılacaktır. Böylelikle programlarımızın gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmış olacaktır.

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Bireyin Görsel Sanatlar eğitimi alması onun bir sanatçı veya çok üstün yeteneklere sahip olmasını gerektirmez. Görsel Sanatlar eğitimi, bireyin kendini ifade edebilme, estetik bilinç kazanma gibi kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler ve toplumlar açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir gereksinimdir.

Bu gereksinimler ışığında hazırlanan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın amaçları:

- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Güncel kültür-sanat nesnelerini/tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,
- Kendi kültürü ile diğer kültürlerle ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel Sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Görsel Sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir.

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA ALANA ÖZGÜ BECERİLER

Bu kazanımlarda ilkökul seviyesinde sanata dair bilgi ve uygulama çalışmaları genel olarak verilmiş, ortaokul seviyesinde ise öğrencilerin önceden edindikleri bilgi ve beceriler de dikkate alınarak analiz yapabilen, yorumlayabilen, değerlendirebilen bir yaklaşım göstermeleri ve özgün çalışmalar oluşturabilmeleri amaçlanmıştır. Ayrıca, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın 1-4. sınıflarında genel olarak hayal dünyasının, duyu ve düşüncelerin sanat yoluyla nasıl ifade edilebildiği, sanat eserinin değerli olduğu, sanatın süreç içerisindeki değişimi ve yapıldıkları yerlerin tanınması; Türk kültüründen ve farklı kültürlerden esinlenilerek yeni fikirler oluşturulması, bu fikirlerin uygulamaya yansıtılırken sanat malzemelerinin ve tekniklerinin kullanılması; oyun ve sorgulama yoluyla öğrenmenin gerçekleşmesi, yerel sanat ürünleri üzerindeki motiflerin incelenmesi, sanata karşı duyarlı olunması ve geçmiş dönemlerde yapılmış sanat eserlerinin günümüz sanatına etkisi üzerine yoğunlaşmıştır.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın 5-8. sınıflarında genel olarak edinilen bilgilerin özümsemesi ve sanat eserlerinin daha anlamlı değerlendirilmesi, sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi; sanatçının formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi; sanat eserinin meydana gelmesinde yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi, sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerinin kullanılarak tasarım yapılması, görsel sanat dilinin geliştirilmesi, sanatın anlamının ve değerinin araştırılması; görsel sanat çalışması oluşturulurken farklı tekniklerin bir arada kullanılması üzerine odaklanılmıştır.

Algılama	Analiz Etme
Bilişim Teknolojilerini Kullanma	Değerlendirme
ÇokYönlüDüşünme	Eleştirel Düşünme
El-Göz-Beyin Koordinasyonunu Sağlam	Estetik Duyarlılık
Görsel Okuryazarlık	Kültürel miras
Sanatsal Etik	Öz Farkındalık
Tasarım	Medya Okuryazarlığı
Gözlem Yapma	Malzeme Kullanma
Sentez	Yaratıcı Düşünme

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasında aşağıda yer alan esaslar dikkate alınmalıdır:

1. Program, ilkökul 1. sınıftan ortaokul 8. sınıfa kadar bütünlük anlayışı içerisinde tasarlandığı için uygulamada buna dikkat edilmelidir.
2. Program'da esas alınan üç öğrenme alanı ve ilgili kazanımlar dersin işlenişinde birbirleriyle ilişkilendirilmelidir. Kazanımların belirli bir sıralama yerine bir bütünlük içerisinde, birbirleri ile ilişkili olacak şekilde ele alınmasına dikkat edilmelidir. Her sınıf düzeyinde verilen kazanımlar belli bir sıralama yerine karışık olarak ele alınabilir. Ancak kazanımların tamamının eğitim öğretim yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.
3. Öğrencilerin Program'da yer alan kazanımları elde edebilmesi için diğer derslerle iş birliği yapılmalıdır. Bu anlamda kazanımlar Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, Matematik, Hayat Bilgisi ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi gibi derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilmelidir.
4. Program'ın sağlıklı bir şekilde işlenmesi, öncelikle öğretmenin ön hazırlık yapmasına ve öğrencilerin bir sanatçı gibi değil, sanata duyarlı bireyler olarak yetişmelerini sağlayacak etkinlikler düzenlenmesine bağlıdır. Öğretmenin özellikle gözleme dayalı çalışmalar yaparken öğrenciden gözlem yaptığı nesneyi bire bir benzetmesini beklemek yerine, öğrencinin ne yapabildiğini görmeye çalışması, gözlem gücünü artırmayı sağlayacak cesaretlendirmeyi yapması gereklidir.

5. Program'daki kazanımların öncelikle yerelden evrensele ve öğrenci seviyesine uygun olarak işlenmesi tercih edilmelidir.
6. Program'ın sanatın önemine vurgu yapan kazanımlarında Atatürk'ün "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir." sözü ile kültürel miras, sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanları arasında bağlantı kurulmalıdır.
7. Program'da yer alan kazanımları elde etmek için oyun, drama, örnek olay inceleme gibi farklı öğretim yöntemleri dikkate alınmalı; bilgilerin sadece ezbere dayalı olarak elde edilmesinden kaçınılmalıdır.
8. Öğretmen, yetenekli öğrencileri keşfetmeli ve onları yönlendirebilmelidir.
9. Görsel Sanatlar dersinin sadece biçimlendirmeye dayalı bir ders olmadığı anlayışından hareketle öğrencinin kendi duygu ve düşüncelerini, edindiği bilgi ve becerileri hem yazılı hem de sözel olarak ifade edebilmeleri sağlanmalıdır.
10. Program'da yer alan biçimlendirme çalışmaları genel öğrenci profiline göre oluşturulmuştur. Ancak öğretmen uygun gördüğü durumlarda (öğrencinin ilgi, bilgi ve beceri düzeyi ile bulunduğu şehir ve okulun imkânlarına göre) değişikliğe gidebilir.
11. Program'ın üç öğrenme alanından birisi olan Kültürel Miras alanı ile ilgili konular, müze eğitimi ve sanat tarihi ile ilişkilendirilmelidir.
12. Müzeler, öğren yerleri, sanat galerileri, reklam ajansları, fuarlar, festivaller, bienaller, trienaller, matbaalar, sanat ve zanaat atölyeleri, kütüphaneler, arşivler vb. gibi yerlere planlı ve programlı ziyaretler yapılmalı veya sanatçılar ve zanaatkarlar okula davet edilmelidir. Bu imkânların bulunmadığı yerlerde kitap, dergi, gazete, İnternet, tıpkıbasım, belgesel ve buna benzer materyallerden yararlanılmalıdır.
13. Dersler öğrencinin çevresinde gördüğü dünyayı içine alan ve öğrencinin ilgisini çekebilecek nitelikte güncel olaylarla (ekonomik, çevresel ve kültürel sürdürülebilirlik, doğal afetler, çevre duyarlılığı, iş sağlığı güvenliği, bilimsel gelişmeler, teknolojik gelişmeler, küresel ısınma, sağlıklı beslenme, zararlı alışkanlıklar ve korunma yolları, enerji kaynakları tasarrufu vb.) ilişkilendirilmelidir.
14. Öğretmen, Program'ın uygulanması ile ilgili açıklamalara dikkat ederek öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak esnek uygulamalara yer verilmelidir.
15. Türk ve dünya sanatına ait bilgiler, kazanımlara göre seçilen konuların sanat tarihi boyutuna bağlı olarak verilir. Öğretmen farklı dönemlerin özelliklerini, önemli sanatçıları ve sanat eserlerinden örnekleri bir bütünlük içerisinde gösteren sanat tarihi şeridi oluşturmalı, bunu bir öğretim materyali olarak kullanmalıdır. Geçmiş dönemlerde yapılmış sanat eserlerinin yanı sıra güncel sanat örneklerine de yer verilmelidir.
16. Program'da yer alan değerlerin, açık veya örtük bir şekilde kazanımların içeriğine göre, öğrenciler tarafından benimsenmesi sağlanmalıdır.
17. Öğretmen, sanat alanındaki etik kurallara ilişkin olarak başkasına ait eserlerin kopyalanmaması, ekran değerlendirmesinde nesnel ve objektif davranılması, çalışmaların bir başkasına yaptırılmaması gerektiğini vurgulamalıdır.
18. Uygun koşullara sahip olan okullarda sanat atölyeleri, kolay havalandırılabilir olmalıdır. Araç-gereç ve malzemeler güvenli bir şekilde kullanılmalı, öğrencilerin çeşitli sağlık sorunları (alerji, astım, bronşit vb.) dikkate alınmalıdır. Öğretmenler öğrencileri, bazı araçların (makas, maket bıçağı vb.) kullanımı konusunda uyarmalıdır. Evde ve okulda kullanılan araç gereç ve malzemelerin zehirli madde (sprey boya vb.) içermemesine dikkat edilmelidir.
19. Öğrencilerin çalışmalarının sergilenmesine fırsat sunulmalı ve sergilerin düzenlenmesinde öğrencilere aktif rol verilmelidir. Örneğin Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'ndaki birçok beceriyi geliştiren sergi süreci 6 aşamada ele alınabilir:
Sergi temasının seçimi; sergi duyurusu (ilan, afiş, davetiye vb.); sergi düzenlemesi (fiziksel ortam, isimlendirme vb.); sergi açılışı; sergi sonrası (değerlendirme ve izlenimlerin kayıt altına alınması); sergideki çalışmaların arşivlenmesi (İmkânlar dâhilinde basılı veya sanal ortamda pdf olarak CD'de katalog biçimine getirilebilir.)

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda, her sınıf düzeyi için yeterliklerin genel olarak belirtildiği giriş paragrafı bulunmaktadır. Bu paragrafta öğrencilerden beklenen bilgi, beceri, duyuş ve diğer yeterlikler ifade edilmektedir. Giriş kısmından sonra Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın temel öğrenme alanlarına göre ele alınan kazanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir. Öğrenme alanları:

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme,
2. Kültürel Miras,
3. Sanat Eleştirisi ve Estetik şeklindedir.

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

Bu alanda öğrencilerin;

- Gözlemlerini, hayallerini, duygularını ve düşüncelerini biçimlendirerek görsel iletişim kurmaları,
- Biçimlendirmede görsel iletişimin sağlanması için sanatın dilini kullanmaları yanında onu destekleyen yazılı ve sözlü ifadeler oluşturmaları,
- Görsel sanat çalışmalarında sanat elemanları (renk, çizgi, biçim, form, doku, mekân/uzam) ve tasarım ilkelerini (ritim, denge, oran-orantı, vurgu, birlik, çeşitlilik, hareket, zıtlık) kullanmaları,
- Sanat eserlerinin anlamını ve değerini kavrayarak kendisinin ve akranlarının oluşturduğu görsel sanat çalışmalarına saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken öğretim materyallerini (sanat eseri, tıpkıbasım, sanat kitapları vb.), araç-gereçleri (fırça, boya, makas, kâğıt vb.) kullanabilmeleri ve teknik uygulamaları gerçekleştirmeleri,
- Yeteneklerini açığa çıkartabilecek yaratıcı, özgün biçimlendirme çalışmalarını yapmaları,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken telif hakları gibi konulara ilişkin etik davranışlar göstermeleri amaçlanmıştır.

2. Kültürel Miras

Bu alanda öğrencilerin;

- Tarihî süreç içerisinde Türk toplumunda ve kültüründe ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Farklı toplum ve kültürlerde ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Sanat ile kültürün birbirini şekillendirdiğini ve yansıttığını kavramaları,
- Müze, ören yerleri, tarihî mekânlar, sanat galerisi, sanatçı atölyeleri ve bunun gibi yerlerdeki kültür-sanat eserlerini incelemeleri,
- Sanatın duyuş, düşünce ve inanışları iletilmede bir araç olduğunu anlamaları,
- Görsel Sanatların geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören araçlardan biri olduğunu kavramaları,
- Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirmeleri,
- Görsel Sanatların tarihsel sürecini incelemeleri,

- Kültür-sanat örneklerini incelemeleri, analiz etmeleri ve yorumlamaları,
- Türk kültüründe yardımlaşma amaçlı inşa edilen eserleri (sebil, darüşşifa, imarethane, kervansaray vb.) incelemeleri amaçlanmıştır.

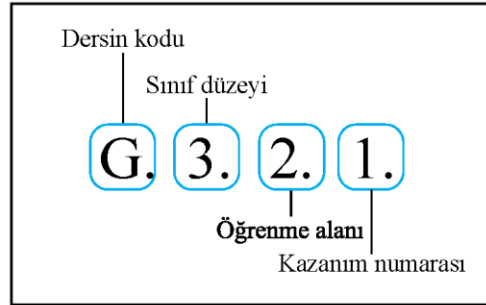
3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

Bu alanda öğrencilerin;

- Sanat eserlerini basitten karmaşığa doğru eser eleştirisi yöntemine (tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı) göre incelemeleri,
- Görsel sanatlar alanıyla ilgili kavramları ve sanat eserlerinin oluşturulma süreci hakkında öğrendiği bilgileri sanat eseri analizinde kullanmaları,
- Sanat eserinin duygu ve düşünceleri ifade etmedeki gücünü, iletişim kurma kapasitesini analiz etmeleri ve yargıya varmaları,
- Sanat eserlerini incelediğinde sanatın anlamı ve değeri konusunda bir yargıya varmaları,
- Sanat eserinin ekonomik değerinin olduğunu fark etmeleri,
- Görsel sanatlarla ilgili tartışmalarda ortaya konulan görüşlerin, sanat eserine yönelik düşüncelerin ve tercihlerin farklı olabileceğini görmeleri ve bu düşüncelere saygı duymayı öğrenmeleri,
- Sanata ve sanatçıya saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat alanındaki etik kuralları bilmeleri amaçlanmıştır.

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIM TABLOSU									
	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	5. sınıf	6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf	
ÖĞRENME ALANLARI	Görsel İletişim ve Biçimlendirme	10	10	7	7	7	9	8	9
	Kültürel Miras	2	5	3	5	5	6	4	4
	Sanat Eleştirisi ve Estetik	3	2	7	4	7	6	8	7
	Toplam	15	17	17	16	19	21	20	20

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar, öğrenme alanlarına göre numaralandırılmıştır. Numaralandırma sisteminde dersin adı, sınıf düzeyi, öğrenme alanı numarası ve kazanım numarasına yer verilmiştir. Kazanımlarla ilgili sınırlamalar ve açıklamalar kazanımı izleyen satırda ifade edilmiştir.

1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Birinci sınıfta öğrencilerin, duygu ve düşüncelerini Görsel Sanatlar yoluyla nasıl ifade edilebildiğini öğrenmeleri üzerinde durulur. Öğrencilere yaptıkları görsel sanat çalışmasının değerli olduğu fark ettirilir. Öğrencilerin çalışmalarını ortaya koyarken hikâyelerden, oyunlardan, olaylardan ve yaratıcı üretim araçlarından yararlanmaları sağlanır. Ayrıca insanların sanat eserlerini farklı algılayabilecekleri konusuna vurgu yapılır. Bu düzeyde öğrencilere saygı, dostluk, sevgi, yardımseverlik, vatanseverlik ve sorumluluk değerleri verilirken eğitsel başarı, kendini kabul, okula ve çevreye uyum, toplum ve aile gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanlarına da değinilir. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında Matematik dersi geometrik şekiller konusu ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

1.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.1.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken uygulama basamaklarını ifade eder.

Görsel sanat çalışması oluşturma süreci; araştırma, bilgiye ulaşma, gözlem, malzemenin belirlenmesi, tasarlama ve biçimlendirme basamaklarını içerir.

G.1.1.2. Görsel sanat çalışmalarında farklı materyal, malzeme, gereç ve teknikleri kullanır.

Uygulama yapılırken -öğrencinin bilgi düzeyi ve ekonomik imkânlar ölçüsünde- oyun hamuru, kil, kâğıt, boyar malzeme vb. nin yanı sıra dijital teknolojilerden (fotoğraf makinesi, tablet, akıllı tahta vb.) yararlanılması üzerinde de durulabilir.

G.1.1.3. Duygu ve düşüncelerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.1.1.4. Görsel sanat çalışmalarını temalardan, konulardan, fikirlerden, şiirlerden, hikâyelerden esinlenerek oluşturur.

G.1.1.5. İki boyutlu yüzey üzerinde biçimleri düzenler.

Geometrik (kare, daire, üçgen vb.) ve organik biçimler oluşturularak renkli fon kartonu üzerinde düzenlenmesi sağlanır.

G.1.1.6. Görsel sanat çalışmasında figür-mekân ilişkisini ifade eder.

Yakınlık, uzaklık, büyüklük ve küçüklük ilişkileri üzerinde durulur.

G.1.1.7. Görsel sanat çalışmasında büyüklük-küçüklük ilişkilerini kullanır.

Bir sanat eserindeki benzer veya farklı olan objeler arasındaki büyüklük-küçüklük ilişkisi açıklanarak uygulamalar yapılır.

G.1.1.8. Çevresindeki objeleri ve figürleri gözlemleyerek çizimlerini yapar.

Sanatçıların çevrelerinde olup bitenleri çok daha dikkatli gözlemleyebilmeleri üzerinde durulur. Bunun aynı zamanda bir sorumluluk olduğu belirtilir ve duyarlılığı da beraberinde getiren bir davranış olduğu anlatılır.

G.1.1.9. Üç boyutlu çalışma oluşturur.

Bu çalışmalar oluşturulurken kesme, yapıştırma, elle şekillendirme gibi teknikler kullanılarak origami, kil ile şekillendirme vb. çalışmalar oluşturulabilir. Çalışma yardımlaşma ile gerçekleştirilebilir.

G.1.1.10. Görsel sanat çalışmasını oluştururken sanat elemanlarını kullanır.

Renk: Ana renk

Çizgi: Zikzak, nokta, dalgalı, spiral

Biçim/Şekil: Geometrik, organik

1.2. Kültürel Miras**G.1.2.1. Sanatın, kültürün bir parçası olduğunu fark eder.**

Farklı sanat örneklerinden hareketle, sanatın bir milleti, toplumu veya medeniyeti oluşturan yerel ve evrensel değerler içeren kültür ürünleri olduğu üzerinde durulur.

G.1.2.2. Müze, sanat galerisi, sanatçı atölyesi, öğrenen yeri vb. ile ilgili izlenimlerini söyler.

Gerçekleştirilecek müze, öğrenen yeri, sanatçı atölyesi ziyareti veya müze, öğrenen yeri ile ilgili video, film, belgesel, sanal tur izletimi sonrası veya müze, öğrenen yeri, sanatçı atölyesi ile ilgili görseller gösterildikten sonra düşüncelerini söylemeleri istenir.

1.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik**G.1.3.1. Yapay objelerle doğal objeleri ayırt eder.**

Sanat eserleri de dâhil olmak üzere çevresindeki yapay ve doğal somut nesneleri tanımları sağlanır. Nesneler incelendikten sonra, bu nesneler üzerindeki renk, çizgi ve biçim/şekil gibi sanat elemanları gösterilir. Sonrasında kendilerinden bu tarz bir yaklaşımla en az beş nesne belirlemeleri ve hangi biçim, çizgi ve renklerden oluştuklarını söylemeleri istenebilir.

G.1.3.2. Sanat eserinin biçimsel özelliklerini söyler.

Sanat eseri öğrencinin yaş ve düzeyine göre seçilir; eser, renk, çizgi, biçim/şekil açısından incelenir.

G.1.3.3. Sanat eserleri arasındaki farklılıkları açıklar.

Heykel, resim, seramik, mimari yapı vb. sanat eseri örnekleri arasındaki farklılıklar üzerinde durulur.

2. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Öğrencilerin ikinci sınıf Görsel Sanatlar dersinde deneyimlerinden, okul ile yakın çevresinden, Türk kültüründen ve farklı kültürlerden esinlenerek yeni fikirler oluşturmaları üzerinde durulur. Bu fikirlerini uygulamaya yansıtırken sanat malzemelerini ve tekniklerini kullanmaları sağlanır. Bu düzeyde öğrencilere sevgi, saygı, yardımseverlik, sorumluluk, adalet, öz-denetim, dostluk ve vatanseverlik değerleri verilirken kendini kabul, kişiler arası ilişkiler gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanlarına da değinilir. Kazanımlar disiplinler arası yaklaşım kapsamında Türkçe dersi "Yazma" öğrenme alanıyla, Hayat Bilgisi dersi "Doğada Hayat" ve "Ülkemde Hayat" üniteleriyle ve Matematik dersi oran-orantı konusu ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

2.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.2.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken karşılaştığı sorunlara çeşitli çözümler bulur.

Belirlenen konuyu nasıl ifade edeceği, mekânı nasıl oluşturacağı, hangi renkleri, çizgiyi, biçimi/şekli ve formu kullanacağı sorgulanır.

G.2.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken beklenmedik/öngörülemeyen sonuçların ortaya çıkabileceğini fark eder.

Yapılması planlanan ve düşünülen şeylerin çalışmaya başladıktan sonra o anki duruma ve sürece bağlı olarak değişebileceği, bunun da olağan olduğu üzerinde durulur.

G.2.1.3. Çalışmasına hayallerini yansıtır.

Hayal kurmanın ne olduğu örneklendirilerek öğrencilere bununla ilgili çalışma yaptırılır.

G.2.1.4. Farklı yazılı kaynak, kavram ve temalardan esinlenerek görsel sanat çalışmasını oluşturur.

G.2.1.5. Görsel sanat çalışmasında ön ve arka planı kullanır.

İki boyutlu sanat eserleri üzerinde ön ve arka planın ne olduğu üzerinde durulur. Sonra aile kavramının ele alındığı bir resim yapmaları istenebilir. Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.2.1.6. Görsel sanat çalışmasında ölçü ve oran-orantıya göre objeleri yerleştirir.

G.2.1.7. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için gözleme dayalı çizimler yapar.

Okul bahçesinden, sınıftaki bir nesneden, çiçekten, oyuncaklarından vb. yola çıkarak çizim yapmaları üzerinde durulur.

G.2.1.8. Günlük yaşamından yola çıkarak görsel sanat çalışmasını oluşturur.

Doğal çevreyi bozan ve onu yok eden olgular üzerinde durulabilir. Afişin ne olduğu ve niçin yapıldığı açıklanabilir. Çevrelerindeki bu olgulara örnek vermeleri ve sonrasında çevre duyarlılığı konusunda afiş yapmaları istenebilir.

G.2.1.9. Farklı materyalleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.

Bu çalışmalar oluşturulurken elle şekillendirme tekniği kullanılabilir. Bu kapsamda basit şekilde hayvan, meyve ve günlük kullanım eşyaları gibi şekillendirmeler yapılabilir.

G.2.1.10. Görsel sanat çalışmasını oluştururken sanat elemanlarını kullanır.

Renk: Ara renk

Form: Küp, silindir, piramit, koni, küre vb. üç boyutlu form

Çizgi: Dikey, yatay, diyagonal

Biçim/Şekil: İki boyutlu geometrik ve organik

2.2. Kültürel Miras**G.2.2.1. Türk kültürüne ait mimari elemanları açıklar.**

Cumba, kerpiç, dikdörtgen pencere, avlu, çatı, tavan, kapı gibi mimari elemanlar örnekler üzerinden gösterilir.

G.2.2.2. Sanat eserlerindeki farklı kültürlere ait motifleri inceler.

Özellikle sembolik anlamlar taşıyan yerel ve evrensel motifler üzerinde durulur. Yaratıcı drama yönteminden yararlanılarak grup çalışması ile incelenen motifler canlandırılabilir. Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.2.2.3. Geleneksel Türk sanatlarından örnekler verir.

Geleneksel Türk sanatları üzerinde durulur. Ebru, minyatür, çini vb. örnekler gösterilir. Aralarındaki farklar açıklanır. Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.2.2.4. Müze, sanat galerisi, sanat atölyesi, ören yeri vb. mekânların sanat açısından önemini ifade eder.**G.2.2.5. Diğer kültürlere ait mimari elemanları açıklar.**

Geleneksel Japon evleri, Eskimo evleri vb. yaşam mekânları örnek gösterilir.

2.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik**G.2.3.1. Sanat eserinin konusunu söyler.**

Konusu figüratif, portre, natürmort ve peyzaj olan sanat eseri örnekleri gösterilerek aralarındaki farklar üzerinde durulur.

G.2.3.2. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarındaki fikirleri ve duyguları yorumlar.

Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

3. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Öğrencilerin üçüncü sınıf Görsel Sanatlar dersinde sorgulama yoluyla öğrenmeleri üzerine yoğunlaşılır. Öğrencilerin görsel sanat çalışmasını oluşturma sürecinde fikir üretmeleri, uygulama ve değerlendirme yapmaları sağlanır. Öğrencilerin farklı kültürlerdeki sanat ile mimari örneklerini incelemeleri üzerinde durulur. Bu düzeyde öğrencilere saygı, sorumluluk, adalet, dostluk, sabır, sevgi ve vatanseverlik değerleri verilirken kendini kabul, kişiler arası ilişkiler gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanlarına da değinilir. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında Hayat Bilgisi dersi "Ülkemde Hayat", Fen Bilimleri dersi "Dünyanın Şekli" üniteleriyle ve Matematik dersi simetri konusu ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

3.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.3.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.

Beyin fırtınası ile başlayan, tasarlama ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden sürecin bilinmesi ve uygulanması sağlanır.

G.3.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken ifadeci yaklaşımı kullanır.

Öğrencilerin karne sevinci, spor etkinliklerinden duyduğu heyecanı vb. duyguları çalışmalarına yansıtmaları istenebilir.

G.3.1.3. Görsel sanat çalışmasını yaparken güncel kaynaklara dayalı fikirler geliştirir.

Güncel sözlü, yazılı ve görsel kaynaklar incelenebilir. Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.3.1.4. Gözleme dayalı çizimlerinde geometrik ve organik biçimleri kullanır.

Gözleme dayalı çizimlerde çiçek, yaprak, deniz kabuğu vb. nesnelerin geometrik ve organik biçimleri üzerinde durulur.

G.3.1.5. İki boyutlu çalışmasında ön, orta, arka planı kullanır.

G.3.1.6. Ekleme, çıkarma, içten ve dıştan kuvvet uygulama yoluyla farklı malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.

Ahşap, metal, kumaş, balon vb. ile atık malzemeler kullanılarak üç boyutlu çalışma yapılması sağlanır.

G.3.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Sıcak, soğuk

Mekân: Pozitif-negatif (doluluk-boşluk)

Denge: Simetrik, asimetrik

Kontrast: Koyu-açık ve zıt

3.2. Kültürel Miras

G.3.2.1. Sanat eserleri ile geleneksel sanatların farklı kültürleri ve dönemleri nasıl yansıttığını açıklar.

Sınır İstiklâl Savaşı ile ilgili yağlı boya tablo ve Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'ni yansıtan minyatür çalışması örneği getirilebilir. Bunların teknik, tür ve kullanılan malzemeye göre farklı oldukları ancak her ikisinin de kendi yapıldıkları dönemin kültürleri ve sosyal olaylarını yansıttıkları üzerinde durulabilir. Ayrıca bu süreçte Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarından, şehit olan askerlerden bahsedilebilir.

G.3.2.2. Kendi (Millî) kültürüne ve diğer kültürle ait sanat eserlerini karşılaştırır.

Müze, sanat galerisi, sanatçı atölyesi, öğrenim yeri vb. yerlere planlı ve programlı ziyaretler yapılır. Bu imkânların bulunmadığı yerlerde tıpkıbasımlardan, belgesellerden vb. öğretim materyallerinden yararlanılır.

G.3.2.3. Sanat eserlerinin madde, form ve fonksiyonu arasındaki ilişkiyi açıklar.

Göz yaşı şişesi, güneş kursu, su kabı, lahîti, sikke vb. eserlerin hangi malzeme, form ve ne amaçla yapılmış olduğu üzerinde durulur.

3.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.3.3.1. Yerel kültüre ait motifleri fark eder.

G.3.3.2. Portre, peyzaj, natürlük ve betimsel sanat eseri örneklerini karşılaştırır.

Portre, peyzaj, natürlük ve betimsel sanat eserlerine örnek olarak Nazmi Ziya'nın peyzajları, Mahmut Cüda ve Feyhaman Duran'ın natürlükleri, Sami Yetik'in İstiklâl Savaşı'ni konu edinen vb. eserler verilebilir.

G.3.3.3. Sanat eserinde kullanılan sanat elemanları ve tasarım ilkelerini gösterir.

Bu seviyeye kadar öğrenilen sanat elemanları ve tasarım ilkelerinin eser üzerinde gösterilmesi ve söylenmesi sağlanır.

G.3.3.4. İncelediği sanat eseri hakkındaki yargısını ifade eder.

Burada tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı aşaması üzerinde durulur.

Tanımlama:

Eserde neler görüyorsunuz?

Eserde hangi malzemeler kullanılmıştır?

Bu hangi sanat formudur?

Hangi renkleri görüyorsunuz?

Çözümleme:

Renkler nasıl düzenlenmiştir?

Eserde sıcak renkler mi soğuk renkler mi hâkim?

Eserde hangi çizgiler kullanılmıştır? (düz, eğri, kırık, zikzak, hepsi)

Eserde denge nasıl oluşturulmuştur?

Eserde mekân nasıl oluşturulmuştur? (düz, üst üste, derin vb.)

Yorumlama:

Eser size ne hissettiriyor?

Eser ne gibi bir ses veriyor?

Eserde ne anlatılmak isteniyor?

Bu esere bir isim vermek isteseydiniz ne verirdiniz?

Sanat eserinin ismi çalışmanın içeriğini yansıtıyor mu?

Yargı:

Bu eser değerli midir? Niçin?

Bu eseri odana asmak ister misin? Niçin?

Bu eser ile tıpkıbasımı arasındaki fark nedir?

G.3.3.5. Sanat eseri ve sanat değeri olmayan nesneler arasındaki farkları ifade eder.

G.3.3.6. Sanat eserinin bir değere sahip olduğunu farkederek/kavrar.

Bir sanat eserinin duyuşsal, ekonomik, politik, tarihî ve bunun gibi unsurlar açısından değerlendirilmesinin gerekçeleri üzerinde öğrenci seviyesi dikkate alınarak durulur.

G.3.3.7. Sanat alanındaki etik kuralları açıklar.

Öğrencinin sanat alanındaki etik kurallara ilişkin olarak yapılan bir çalışmaya saygı duyması, arkadaşının yaptığı çalışmayı kopya etmemesi veya çalışmasını başkasına yaptırmaması gerektiği üzerinde durulur.

4. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Dördüncü sınıf Görsel Sanatlar dersinde sanata karşı duyarlı olmayı sağlamanın yanı sıra sanat elemanları ve tasarım ilkeleri üzerinde durulur. Öğrencilerin kendi görsel sanat çalışmalarındaki düşüncelerini, bu düşüncelerini ortaya koyarken kullandığı materyalleri ve çalışmasının ana fikrini açıklamaları sağlanır. Öğrencilerin geçmiş dönemlerde yapılmış olan sanat eserlerinin günümüz kültürüne etkisini incelemeleri üzerine yoğunlaşılır. Bu düzeyde öğrencilerin saygı, adalet, sevgi, dürüstlük, yardımseverlik gibi değerleri özümsemeleri sağlanırken kendini kabul, toplum ve aile, eğitsel ve mesleki gelişim gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanları da programın uygulanması sırasında göz önünde bulundurulur. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında Sosyal Bilgiler dersi "İnsanlar, Yerler ve Çevreler", "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanları ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

4.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.4.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken biçimlendirme basamaklarını kullanır.

Beyin fırtınası ile başlayan, fikirleri sentezleme, tasarlama, eskiz yapma ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden sürecin bilinmesi ve uygulanması sağlanır.

İsraf konusunun ele alınacağı ve biçimlendirme basamaklarını (fikir, eskiz, malzeme seçimi, tasarım ve ürün) içeren bir çalışma yapması istenir. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.4.1.2. Deneyimlerini farklı fikirler, sanat formları ve kültürel temalarla ilişkilendirerek görsel sanat çalışması oluşturur.

G.4.1.3. Görsel sanat çalışmasında kompozisyon birlüğünü oluşturmak için seçimler yapar.

Görsel sanat çalışmasında sanat elemanları ve tasarım ilkelerinin bir kompozisyon dâhilinde kullanılması sağlanır.

G.4.1.4. İki boyutlu yüzey üzerinde derinlik etkisi oluşturur.

Oluşturulan biçimlerle derinlik etkisi sağlamak için üst üste yerleştirme, ölçüde değişiklik ve kompozisyonda yer değişikliği kullanılır.

G.4.1.5. Gözleme dayalı çizimlerinde kontur çizgisini ve gölgeleme tekniklerini kullanır.

Kontur, tek çizgi olarak ele alınmalıdır. Örneğin çevredeki mimari yapılar seçilebilir. Mimari yapının ışık alan ve almayan yüzeylerini basit düzeyde karalayarak gölgelendirmesi sağlanır.

G.4.1.6. Farklı materyalleri kullanarak üç boyutlu çalışmalar yapar.

4.2.4. numaralı kazanımda belirtildiği gibi müzelerdeki farklı kültürlere ait eserler incelendikten sonra öğrencilerde oluşan fikirler doğrultusunda (kil vb. malzemelerle) uygulamalar yaptırılabilir. Ayrıca 4.1.7. numaralı kazanımda belirtilen renk ve doku elemanlarını çalışmasında gösterir.

G.4.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Rengin türleri, açık, koyu, yoğun

Doku: Gerçek, yapay

Değer (valör): Bir rengin şiddeti, derecelendirme ve gölgelendirme

Çeşitlilik: Bir veya birden fazla sanat elemanının ilgi yaratmak için bir arada kullanılması

4.2. Kültürel Miras

G.4.2.1. Sanatçı ve zanaatkârın rollerini söyler.

G.4.2.2. Türk kültürüne ve diğer kültürlerle ait mimari yapıların belirgin özelliklerini karşılaştırır.

Özellikle bu kazanımda tarihî yapılar tercih edilir. En az iki kültüre ait tarihî yapılardaki kubbe, kemer, pencere, kapı, mekân içi süsleme vb. yapı unsurları arasındaki farklılıklara dikkat çekilir.

G.4.2.3. Farklı kültürlerde yapılmış sanat eserlerinin genel özelliklerini karşılaştırır.

Türk kültürü başta olmak üzere Avrupa, Asya, Afrika vb. gibi en az iki kültüre ait sanat eserlerinin form, konu, malzeme, teknik özellikleri vb. bakımından karşılaştırılması sağlanır.

G.4.2.4. Müzedeki farklı kültürlerle ait sanat eserlerindeki ortak özellikleri söyler.

Müze, sanat galerisi, sanatçı atölyesi, ören yeri vb. yerlere planlı ziyaretler yapılır. Bu imkânların bulunmadığı yerlerde tipki basımlardan, belgesellerden vb. materyallerden yararlanılır. Arslan, boğa, kartal, hayat ağacı motifi gibi örnekler üzerinde durulabilir.

G.4.2.5. Görsel sanat alanındaki meslekleri söyler.

Fotoğraf sanatçısı, heykeltıraş, ressam, mimar, illüstratör, tasarımcı, küratör, restoratör, nakkaş, hattat gibi meslekler üzerinde durulur.

4.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.4.3.1. Soyut, gerçekçi ve figüratif sanat eserleri arasındaki farkları açıklar.

G.4.3.2. Bir sanat eserini seçmesindeki tercih sebebini açıklar.

Farklı üsluplarda yapılmış sanat eseri örnekleri öğrencilere seçtirilebilir. Öğrencilerin seçtikleri o eseri niçin tercih ettiklerini açıklamaları sağlanabilir.

G.4.3.3. Estetik tercihlerin kişilere göre nasıl değiştiğini ifade eder.

Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.4.3.4. Görsel sanat alanındaki etik kurallara uyar.

Öğrenciye sanat alanındaki etik kurallara ilişkin olarak başkasına ait eserlerin kopyalanmaması, akran değerlendirmesinde nesnel davranılması, çalışmaların bir başkasına yaptırılmaması gerektiği vurgulanmalıdır.

5. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Beşinci sınıf Görsel Sanatlar dersinde öğrencilerin edindikleri bilgileri özümsemeleri ve sanat eserlerini daha anlamlı değerlendirmeleri üzerine yoğunlaşılır. Bu düzeyde görsel sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi üzerine vurgu yapılır. Öğrencilerin, çalışmalarında sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanmaları üzerinde durulur. Bu düzeyde yardımseverlik, saygı, dostluk, sorumluluk, adalet, dürüstlük ve sevgi değerleri üzerinde durulurken kendini kabul, toplum ve aile, eğitsel başarı, eğitsel ve mesleki gelişim gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanları da programın uygulanması sırasında göz önünde bulundurulur. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında Sosyal Bilgiler dersi "Kültür ve Miras" öğrenme alanı ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

5.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.

Beşin fırtınası ile başlayan, fikirleri sentezleme, tasarlama, eskiz yapma, detaylandırma ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden sürecin bilinmesi ve uygulanması sağlanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır.

Eşyaların konumu, yakın-uzak ve büyük-küçük ilişkisinin dikkate alınması üzerinde durulabilir.

G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır.

Perspektif konusu ele alınır. Hava (renk) perspektifinin ne olduğu, yaşamda karşılaşılan buna ilişkin sanat eserlerinden örnekler gösterilerek öğrencilerin peyzaj konulu bir çalışma yapmaları ve hava perspektifini uygulamaları sağlanır.

G.5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer.

Figürün ne olduğu örneklendirilerek açıklanır. Figürlerdeki oran-orantı üzerinde durulur. Öğrencilerden gözlemedikleri bir insan figürünü orantılarına uygun bir şekilde çizmeleri istenir.

G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır.

Okulun imkânlarına göre video, bilgisayar, fotoğraf makinesi, tablet vb. tercih edilebilir. Çağın getirdiği dijital teknolojilerin, ileride çok daha fazla bir şekilde hayatımızın bir parçası olacağı düşüncesinden hareketle, sanat/tasarım alanında nasıl ve nerelerde kullanıldığı, ileride de nasıl ve nerelerde kullanılabileceği üzerinde durulur. Mevcut imkânlara göre, bu teknolojilerden biri veya birkaçından yararlanarak çalışma yapmaları sağlanabilir.

G.5.1.6. Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur.

G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Öğrencinin oluşturduğu renkler, açık, koyu

Form: İç bükey, dış bükey, negatif, pozitif

Doku: Yüzey süslemesi

Değer (Valör): Bir rengin şiddeti, açık, koyu, orta veya yüksek kontrast

Denge: Simetrik, asimetrik, merkezî

5.2. Kültürel Miras

G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar.

Mimari, resim, halı, kilim, takı, çini, yazma eserleri, tuğra vb. eserler üzerindeki sembolik anlamlar taşıyan motifler üzerinde durulur. Bu alanla ilgili sanatçı ve zanaatkarların eserleri; Sivas Divriği Ulu Camii ve Şifahanesi, Erzurum Çifte Minareli Medrese, Dolmabahçe Sarayı vb. yapılarıdaki motifler; geleneksel Türk sanatlarında yer alan lale, karanfil, hayat ağacı gibi motifler gösterilebilir. Motiflerin anlamları üzerinde durulurken Selçukluların sekiz köşeli yıldızının adalet, eşitlik, hak anlamlarına geldiği ve bu kavramların neler olduğu açıklanabilir.

G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar.

Türk kültürü başta olmak üzere Avrupa, Asya, Afrika vb. kültürlerine ait sanatçı ve eserlerinden örnekler incelenir.

G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler.

Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir.

Müze, müze türleri ve müzelerin kültürel mirasa katkıları üzerinde durulur.

G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir.

Sanat alanındaki meslekler ve bu mesleklerde kullanılan malzemeler üzerinde durulur. (Örneğin heykeltıraşın eserlerini oluşturması için kil, metal, taş, bronz, alçı, ahşap gibi malzemeleri kullanması).

5.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştırır.

Doğal oluşmuş peribacaları, Damlatış Mağarası gibi yapılar ile kentler arasındaki farklar üzerinde durulur.

G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder.

G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar.

G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder.

Eseri incelenen sanatçının içinde bulunduğu çevre ve şartlar, sanat eserinin işlevi, sanatçıyı etkileyen dinsel, düşünsel, kültürel özellikler araştırılır.

G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirir.

İçinde bulunduğu çevre ve şartlara göre oluşturduğu çalışmasını ifade etmesi sağlanır. Bu uygulama sözlü ve yazılı olarak yaptırılabilir.

G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar.

Bir sanat eseri duyuşsal, ekonomik, tarihsel, sosyokültürel, işlevsel vb. açılarından değerlendirildiği için estetik yargıların farklı olabileceği üzerinde durulur.

G.5.3.7. Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar.

Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

6. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Altıncı sınıf Görsel Sanatlar dersinde öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanarak duygu ve düşüncelerini çalışmalarına yansıtmaları sağlanır. Sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi üzerinde durulur. Bu düzeyde öğrencilere saygı, adalet, öz-denetim, sorumluluk ve vatanseverlik değerleri kazandırılmaya çalışılırken eğitsel başarı, eğitsel ve mesleki gelişim gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanları da Program'ın uygulanması sırasında göz önünde bulundurulur. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında Matematik dersi oran-orantı konusuyla ve Sosyal Bilgiler dersi "Kültür ve Miras" öğrenme alanı ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

6.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.6.1.1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar.

Beyin fırtınası ile başlayan; fikirleri sentezleme, tasarlama, eskiz yapma, detaylandırma ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden süreci yansıtan sunum dosyası hazırlanır.

G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır.

G.6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle gösterir.

Sınıfta müzik, hikâye ve drama örnekleri sunularak öğrencilerin duygu ve hayal dünyaları zenginleştirilerek görsel sanat çalışmaları yapmaları sağlanır.

G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.

G.6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır.

Yakın çevreden ve sanat eserlerinden çizgi perspektifine örnekler gösterilerek konu açıklanır. Bu kazanımda mekânda derinlik etkisi yaratmak için çizgi perspektifi kullanılır.

G.6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar.

G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır.

Asamblajın doğal, endüstriyel nesne veya parçalarının yeni bir düzen içerisinde bir araya getirilmesi ile oluştuğu vurgulanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır.

Görsel sanat çalışması oluşturulurken ebru ile kaligrafi, ebru ile katı, takı ile örme vb. farklı geleneksel Türk sanatları alanları bir arada kullanılabilir.

G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Renk ilişkileri

Çizgi: Farklı çizgi türleri

Doku: Yüzeysel doku, görsel doku

Değer: Derecelendirme

Oran-Orantı: Gerçekçi, deforme edilmiş

Renk kavramı özgürlük değerleri ile ilişkilendirilir. Çok renkliliğin ayrı gibi görünmesine rağmen (doğadan örnekler verilebilir) kendi içerisindeki uyumun ve birliğin, aslında dünyadaki ulus, kültür, ırk, dil, din ve cinsiyet gibi farklılıklar arasında da olması gerektiği üzerinde durulur. Demokrasi ve insan haklarının önemi üzerinde durulur.

6.2. Kültürel Miras

G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar.

Bir eserin hangi tekniklerle yapılmış olabileceği üzerinde durularak eserin özellikleri anlaşılmasına çalışılır.

G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler.

Etnografya müzesinin bulunmadığı yerlerde tipki basımlardan, belgesellerden, sanal müzelerden vb. yararlanılır.

G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar.

Geleneksel sanatlar konusunda farkındalık oluşturulur. Geleneksel sanatlara sahip çıkmanın bir sorumluluk olduğu üzerinde durulur. Bu anlayışın yerel ve özgün olan kültürü korumaya dönük bir çaba olarak görülmesi sağlanır. Evrensel anlamda sanat ve tasarım dünyasına bir zenginlik kattığı anlatılır.

G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler.

Anadolu uygarlıklarına (Urartular, Hattiler, Frigler, Selçuklular vb.) ait eserlerin araştırılması, yaratıcı drama (örneğin donuk imge) veya müze sepeti oyunu vb. yöntemlerden yararlanılması sağlanır. Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar.

G.6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.

6.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.

Sanat eserini inceleme, sanatçının neyi anlatmak istediğinin ve nasıl anlattığının olabildiğince detaylı açıklanmasıdır. İncelemenin sonunda "Bu eser başarılı mı? Neden başarılı?" sorularına cevap verilir. Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar.

G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar.

İncelenen sanat eserindeki sanat elemanları ve tasarım ilkelerinin ifadeleri aktarmadaki rolü üzerinde durulur.

G.6.3.4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır.

G.6.3.5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar.

G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar.

7. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Yedinci sınıf Görsel Sanatlar dersinde sanat eserinde yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi üzerinde durulur. Öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerini kullanarak tasarım yapmaları sağlanır. Öğrencilerin sanat eserlerindeki tema, konu ve sembollerini değerlendirirken sorgulama becerisini kullanarak görsel sanat dilini geliştirmeleri üzerine vurgu yapılır. Sanatın anlamını ve değerini araştırmaları teşvik edilir. Bu düzeyde öğrencilerde saygı, dostluk ve sorumluluk değerleri üzerinde durulurken eğitsel başarı, toplum ve aile, okula ve çevreye uyum, kişiler arası ilişkiler gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanları da Program'ın uygulanması sırasında dikkate alınır. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım alanında Fen Bilimleri dersi "Işığın Madde ile Etkileşimi" ünitesi ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

7.1. Görsel İletişim ve Bıçimlendirme

G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir.

Sosyal girişimcilik bağlamında planlama yapma, yaptıklarını raporlaştırma, sunma ve savunma konularına değinilebilir.

G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır.

Bu kazanımda öğrencinin sanat tekniklerinden birkaçını (baskı teknikleri, mozaik, kolaj, kâğıt vitray, sulu boya vb.) görsel sanat çalışmasında kullanması sağlanır.

G.7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikâyeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır.

G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır.

Geleneksel malzemeler olarak kuru boya, sulu boya, pastel boya, fırça vb.; güncel sanat malzemeleri olarak akrilik kalem, sulu boya kalem vb. tercih edilebilir.

G.7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.

Mekânda derinlik etkisi yaratmak için çizgi ve hava (renk) perspektifi birlikte kullanılır.

G.7.1.6. Gözleme dayalı çizimler yapar.

G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.

Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Kromatik renk ilişkileri

Kroma: Bir rengin parlaklıktan donukluğa veya ışıltılı hâlden griliğe doğru geçişi

Çizgi: Zıtlık, derecelendirme

Mekân: Boşluk, doluluk

Vurgu: Odak nokta, baskın

Oran-Orantı: Gerçekçi, abartılı

7.2. Kültürel Miras

G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar.

Özgün sanat eserleri ile tasarımlar üzerinde sanatçıların kullandıkları fırça darbeleri, renkleri, bilgi objeleri, konu seçimleri ve biçimlerinin sanatçının üslubunu oluşturduğu üzerinde durulur. Yerli ve yabancı sanatçı ile tasarımcılardan örnekler verilir, eserleri incelenir.

G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder.

G.7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar.

Sanatçıların kültürel, sosyal, ekonomik, eğitsel değer vb. açılarından topluma yaptığı katkılar tartışılır.

G.7.2.4. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler.

Göç, savaş, reform, ekonomik buhran vb. olayların sanatçıyı, dolayısı ile eserlerini de etkilediği üzerinde durularak örnekler üzerinden açıklanır.

7.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar.

G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.

3. sınıfın 3.3.4. numaralı kazanımında sanat eleştirisi kısmında yer alan sorulara ek olarak aşağıdaki sorulara da yer verilir:

Tanımlama:

Eserdeki ana dokuyu nasıl adlandırırsınız? (yapay mı, doğal mı?)

Eserde etkin olan biçimler hangileridir? (geometrik, organik, her ikisi)

Hangi gereçler kullanılmıştır?

Eser hangi teknikle yapılmıştır?

Sanat eserinin sanatçısının ismi nedir?

Bu ne tür bir sanat eseridir? (grafik tasarım, seramik, heykel, resim, baskı resim vb.)

Bu eser ne zaman yapılmıştır?

Bu sanat eserinin yapıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız.

Çözümleme:

Işık ve renk değerleri nasıl oluşturulmuş?

Eser nereden bakılarak yapılmıştır?

Eserde size en yakın ve en uzak şey nedir? Neden bu şekilde görüyorsunuz?

Eserde biçimler nasıl düzenlenmiş?

Eserde değer (valör) nasıl kullanılmış? (açık, koyu, orta ya da yüksek kontrast)

Eserde görülen nesneler ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi yapılmış?

Eser heykel ise hafif mi, yoksa ağır mı görünüyor?

Yorumlama:

Eserin ana teması nedir?

Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?

Sanat eserinde farklı anlamlar taşıyan semboller var mıdır? Varsa nelerdir?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir koku hissi veriyor?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir tat veriyor?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor?

Eserin insanlara anlatmak istediği özel bir mesajı var mıdır? Bu ne olabilir?

Eserde baktığınızda çizgiler, renkler ve şekiller size ne hissettiriyor?

Yargı:

Bu eser güzel midir? Niçin?

Sizce bu eser tarihî değer taşıyor mu?

Sizce bu eserin bir işlevi var mıdır? Niçin?

Bu eserden hoşlandınız mı? Niçin?

Eserin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz?

Bu eser müzeye konulmaya değer bir eser midir?

Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu? Niçin?

Bir kişi niçin bunun gibi (eleştirisi yapılan eser) bir sanat eseri yapmak ister?

Eserin türüne ve öğrenci düzeyine göre gerekli görüldüğünde sorular artırılabilir.

G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır.

Farklı sanat eserlerinin (seramik, resim, heykel vb.) oluşturma süreçlerinin karşılaştırılması üzerinde durulur.

G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu farkederek.**G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler.**

Bağlamsal bilginin sanatçının içinde bulunduğu çevre ve şartlar, sanat eserinin işlevi, sanatçıyı etkileyen dinsel, düşünsel ve kültürel özellikleri içeren bilgi olduğuna dikkat edilmelidir. Kişisel bilginin bir sanat eserini gözlemleyerek ve inceleyerek elde edilen bilgi olduğu vurgulanır.

G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar.

Farklı kültürdeki inanışların ve sosyal çevrenin eser üzerine etkisi yorumlanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar.**G.7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar.**

8. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Sekizinci sınıf Görsel Sanatlar dersinde daha önce öğrenilen bilgi, beceri ve deneyimlerin özümzenmesi üzerine odaklanılır. Öğrencilerin görsel sanat çalışmalarını oluştururken farklı teknikleri bir arada kullanmaları sağlanır. Öğrencilerin sanat eseri konusundaki yargılarını geliştirebilmeleri için sanatın amacı, anlamı ve değeri üzerine sorgulama yapılmasına yoğunlaşılır. Bu düzeyde öğrencilerle sevgi, dostluk, saygı, yardımseverlik, sorumluluk ve adalet değerleri üzerinde durulurken güvenli ve sağlıklı yaşam, kendini kabul, eğitsel ve mesleki gelişim, toplum ve aile, kişiler arası ilişkiler gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanları da göz önünde bulundurulur. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında Matematik dersi perspektif konusu ve diğer ilgili derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

8.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir.

Girişimcilik bağlamında planlama yapma, yaptıklarını raporlaştırma, sunma ve savunma konularına değinilir.

G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar.

Öğrencinin dönem başından itibaren yapmış olduğu araştırma ve uygulama çalışmalarından bazılarının belli bir sistematik içerisinde hazırlanması ve sunulması sağlanır.

G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır.

Çağın getirdiği teknolojik yeniliklerle oluşturulmuş sanat eserleri ve tasarımlardan örnekler gösterilerek öğrencinin kendi yapmak istediği çalışmada bunlardan nasıl yararlanılabileceği üzerinde durulur.

G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur.

Güncel ve sosyal sorumluluk gerektiren konularla ilgili afiş veya karikatür çalışmasının özellikleri ve oluşturulma süreci üzerinde durulabilir.

G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Ekonomi, doğal afetler, çevre duyarlılığı, iş sağlığı güvenliği, bilimsel gelişmeler, teknolojik gelişmeler vb. konulardan yararlanılabilir.

G.8.1.6. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.

Mekânda derinlik etkisi yaratmak için tek kaçarlı / iki kaçarlı perspektif ve hava perspektifi birlikte kullanılır.

G.8.1.7. Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır.

Çizimler; kuş bakışı, balıkgözü, solucan bakışı, karşıdan bakış gibi farklı bakış açılarıyla oluşturulur.

G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.

G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.**Renk:** Zıtlık ilişkisi**Değer:** Gölgeleme**Oran-Oranti:** Oran ilişkileri**Birlik:** Uyum**Çeşitlilik:** Bir veya daha fazla sanat elemanının uyumlu birlikteliği**8.2. Kültürel Miras****G.8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar.****G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar.***Özel gereksinimli bireyler konusunda farkındalık oluşturmak için hazırlanmış kamu spotları izletilebilir.***G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır.****G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar.***Tarihi yapılar ile müzelerdeki eserlerin öncelikle bir milletin, sonra tüm insanlığın ortak malı olduğu üzerinde durulur. Sanatın "evrensel bir dil" olma özelliğinin buradan geldiği açıklanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.***8.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik****G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder.***Sanat elemanları ve tasarım ilkeleri bağlamında sanat eserleri incelenir.***G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler.****G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar.****G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder.****G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar.***Sanatın farklı zaman dilimlerindeki tanımlarının, türlerinin ve değişiminin tartışılması sağlanır.***G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder.***Markaların, şirketlerin vb. kurumların kullandıkları logo, slogan, yazı karakteri, renk, koku vb. imaj oluşturan kurumsal kimlik tasarımlarının hem ekonomik hem de tanıtım anlamında önemli etkisi olduğu irdelenir. Burada finansal okuryazarlık, sosyal-finansal girişimcilik, enerji tasarrufu ve vergi bilinci konuları üzerinde durulabilir.***G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar.***Türk ressamı Erol Akyavaş'ın ve Avrupa sokak sanatçısı Banksy'in eserlerinden örnekler gösterilir.*

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..